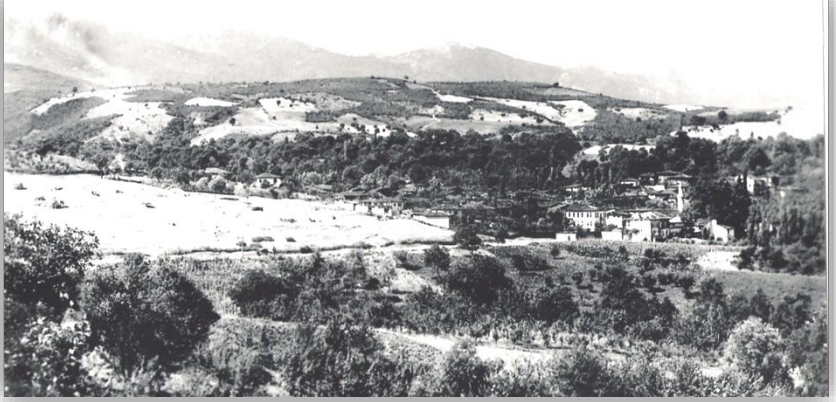

DÜNDEM

BUGÜNE

AKSU KÖYÜ

Hüseyin Öztürk

İpekyolu güzergâhı üzerinde, balkanlık bir bölgenin geçiş yeri olan Aksu Köyü henüz bu isimle anılmazken, Bizans İmparatorluğunun bölgedeki hâkimiyeti zayıflama sürecine girmiş bulunuyordu.

Osman Bey, Karacahisar'ı alıp, burasını 1291 yılında merkez yaptıktan sonra, Bursa ve çevresine hâkim olmaya başladı. Aksu o dönemlerde de Bursa'nın ikmal ve ticaret yollarından biri üzerinde olması nedeniyle önemli ulaşım ara noktasıydı. Aksu Köyü'nün kurucusu olarak adı geçen Çiçek Dede ve Müridleri'nin, 1291 ile 1326 yılları arasında Aksu Köyü'ne yerleşmiş olmaları muhtemeldir.

14. Asırda Samit-Siyami Dede'ye Derbentçilik hizmeti karşılığı oturma izni verildi. **1499** yani, Beylik Han yapılmadan önce, Yahya Fakîh Efendi Aksu'nun sahip ve hâkimi oldu. **Yavuz Selim** (1512-1520) zamanında, Aksu Köyü Şeyh Muslihiddin Efendi'ye intikal etti. Şeyh Muslihiddin Efendi'nin ölümüyle, Aksu, oğlu Mevlâna Şemseddin Efendi'ye miras kaldı. **1609** yıllarında; Aksu, Eski Rumeli Beylerbeyi Nişancı Mehmet Paşa'nın mülkiyetine geçti. **1656** senesinde Has Odabaşı Hasan Ağa'ya verilen köy, aynı zamanda Mekke-Medine Fukarasına vakıf olarak tescil edildi.

Yukarıdaki bilgiler dışında;

Bir zamanlar, Alemşah'ın vakıf köyü olduğu bilgisi veriliyor.

Aksu Köyü'nün bir dönem, İsbey İmâreti'nin vakıf köyü olduğu kadı sicillerinden anlaşılıyor. Aksudaki büyük ve küçük hanların, Şeyhülislâm Karaçelebizâde Hüsâmeddin Efendi tarafından Kozluören Köyündeki camiye vakfedildiği bilgisi yer alıyor.

Aksu Köyü'nün kaderi, bulunduğu güzergâhın kaderi gibi hareketli geçiyor. Aksu'da meydana gelen nüfus artışı ve imar hareketleri yanında, asayiş konusunda da gelişmeler olduğu gözleniyor.

1460 (?) yıllarında Karaçelebizâde Muslihiddin Efendi'nin yaptırdığı mescid'den bahsediliyor. **1499** yılında Tüccar Hoca Dursun tarafından Beylik Han yaptırılıyor. **1565** tarihli mühimme defterindeki bir kayıta tüccarların soyulduğu bilgisi yer alıyor. **1590** (veya 1833) yıllarında bugün gölgesinde oturan çınar dikiliyor. **1609** yılında; kendilerinin Yeniçeri olduklarını ilân ederek halka eziyet yapan iki kişi hakkında alınan duyum üzerine tutuklanmaları için görevli gönderiliyor, haksızlığa uğrayanların ifadelerinin alınması isteniyor. **1660** yılında çıkan Celâli Hasan istilâsı sırasında hanın bir kısmı yanıyor, bir kısmı yıkılıyor.

1660 yıllarında Sofi Hacı Mehmet, Allah rızası için, kendi parasıyla han ve çevresinde yer alan işyerlerini yaptırıyor. Zayı olması nedeniyle, eksilen kurşunların yerine kiremit kullanıyor.

1743 yılında Muallimzâde Kazasker Ahmet Efendi, Aksu'ya Mektep ve Zaviye yaptırıyor. Bunların giderlerinin karşılanması için, Zeyniler Mahallesinde Çifte Hamam/Dökümhâne Hamamı'nı yaptırıp, buraya vakfediyor. **1746** yılında İran seferine gitmek üzere Aksu'ya uğrayan Arnavut Paşalardan Aslan Paşazâde Mehmet Paşa köyde konaklamak isteyince, köy halkı konaklamaya karşı çıkıyor ve aralarında çatışma çıkıyor. Bu çatışmada İvaz Oğlu Veli çenesinden vurularak ölüyor. **1880**'li yıllar; 93 harbi olarak bilinen Osmanlı-Rus harbinden sonra Rusya ve Balkanlardan gelen göçmenler, Aksu'nun yakın çevresine yerleştiriliyor.

1894 yılında II. Abdülhamid bugün kullanılan yol çalışmalarını başlatıyor ve anısına çınarın altına Aksu Çeşmesini yaptırıyor. **16/07/1919** tarihli bir raporda Ermeni çetesi tarafından iki Türk soyuluyor ve biri öldürülüyor.

09/07/1920'de Aksu, Yunan askeri tarafından işgal ediliyor. **08/05/1921**'de cephede şehit düşen bir subayımızı Yunan komutanı Aksu Köylülerine teslim ediyor.

10/09/1922'de Aksu Köyü Yunan işgalinden kurtuluyor. **1927** yılında, Gâzi Mustafa Kemâl, Bursa'yı ziyareti sırasında bir süre Aksu'da dinleniyor, sohbet ediyor. **1945** ve **1984** yıllarında, görülen lüzum üzerine, ayrı dönemlerde kullanılan İlkokul inşa ediliyor. **2010** Bir zamanlar; Cumalıkızık, Fidyekızık, Karahıdır, Gözede, Dere kızık ve bir ara Kestel'e "**Bucak**" olan Aksu Köyü, yılların ihmal ve unutulmuşluğunu geride bırakmak yolunda uğraş veriyor...

DÜN DEN BUGÜ NE
AKSU KÖYÜ

Hüseyin ÖZTÜRK

DÜNDEN BUGÜNE AKSU KÖYÜ

HÜSEYİN ÖZTÜRK
2010

2011
Hediye amaçlı basılmıştır.

-Yazılı metinler fotoğraflarla desteklenmiştir.
-A4 Boyuta göre değişiklik ve eklemeler yapılarak güncellenmiştir.

Her hakkı mahfuzdur. Yazarın yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz, bastırılamaz, yayımlanamaz.

İÇİNDEKİLER Sayfa

BAŞLARKEN.....	-
Osmanlı öncesi Aksu.....	1
Çiçek Dede.....	3
Aksu'ya geldiniz mi?.....	5
Tarihte Aksu Köyü.....	7
Osmanlı döneminde Aksu	9
Aksu Hamamı... ..	10
“ “ yapısı.....	11
“ “ Camii.....	13
“ “ Şadırvanı....	14
Aksu'da Hanlar	15
Aksu Camii Bahçesi.....	17
“ Çınarı.....	19
“ “ çevresi.....	21
Bir olayın tarihteki kaydı	23
Osmanlıda Celâli İsyanı.	25
İlköğrenim Binası.....	27
Aksu Köyü Çeşmesi.....	29
Tarihe düşülen notlar.....	30
Gazi ve Şehitlerimiz.....	31
Kurtuluş Savaşında Aksu	32
Yunan İşgali Anekdotları	33
Aksu Köyü Şehitliği.....	35
Öğrenim.....	37
Öğrenim dönemi hatıra.	39
Mimari yapı.....	43
Göksu/Aksu Deresi.....	44
Karasu/Pınar suyu.....	46
Köprüler.....	47
Aksu evlerinden örnekler	49
Geriye kalanlar.....	51
Değirmenler.....	52
Konakyeri/Harmanyeri....	53
Bulgur üretimi.....	55
Ekmek fırını (kara fırın)...	56
İlçe-Komşu köyler.....	58
Tabii coğrafya.....	60
Tarımda su kaynakları....	61
Uşakpınar Göleti	63
Çamlık Göleti.....	65
Tarım arazileri.....	67
Ürünlerden örnekler.....	69

İÇİNDEKİLER Sayfa

Kooperatif.....	71
Dernek.....	72
Sarıköz efsanesi.....	75
Gezelim – Görelim.....	77
Taştanakan.....	77
Kazankaya.....	79
Çatalkaya.....	81
İçme suyu.....	82
Unutulanlar.....	84
Mezbaha.....	84
Ramazan topu.....	84
Meydanlar.....	85
Ekonomi	86
Tarım dışı gelirler.....	88
Ulaşım.....	90
Sağlık.....	90
Örf ve Âdetler.....	91
Nüfus.....	91
Köyde Çocuk olmak.....	92
Köyde Genç olmak.....	94
Resimlerdeki anılar.....	96
Köyde Kış.....	102
Köyde Ramazan	104
Köyde Kurban.....	105
Dinî Bayramlar.....	105
Millî Bayramlar.....	107
Yapılan Etkinlikler.....	108
Tiyatro.....	108
Hıdırellez.....	110
Dede.....	111
Hatim Cemiyeti.....	111
Deniz Gezisi.....	112
Hacivat-Karagöz.....	113
Kukla.....	113
İllüzyon	114
Yazlık Sinema.....	114
Satıcılar.....	115
Ahıcılar.....	116
Düğünler.....	117
Evlenme Cemiyeti.....	118
Çeyiz asma.....	118
Danışık/Lokma dökme... ..	119

<u>İÇİNDEKİLER</u>	<u>Sayfa</u>
Gelin Hamamı.....	119
Büyük Kınalar.....	119
Düğün Alayı.....	121
Güvey Batırma.....	123
Pazartesi /Paça.....	126
Sünnet cemiyeti.....	126
Sünnet döşegi.....	126
Danışık dökme.....	126
Sünnet kınası.....	127
Sünnet.....	127
Geçmiş yenileme.....	130
Şehitlik restorasyonu.....	131
Vakıflar Böl.Md. Çalışm.	132
Cami restorasyonu.....	133
Hamam restorasyonu.....	136
İmamevi restorasyonu.....	137
Restorasyon sonrası	
İbadete açılan Cami.....	138
Farklı görüntülerle Aksu..	142
Tabiat bahçesinden.....	145
Doğal yapıda bozulma.....	149
Açık teşekkür.....	151

BAŞLARKEN

Doğup büyüdüğüm köyümün, son yıllardaki hızlı değişimini, geçmişten kalan değerlerin yavaş yavaş yok oluşunu görmemek mümkün değil. Bugün hayatta olan büyüklerimiz veya yaş grubumuza; geçmişe ait sorular sorulduğunda, bazı anıların hiç hatırlanmadığını, bazılarının eksik olduğunu veya cevap verenin çevreden destek beklediğini görmekteyiz.

Okuma, araştırma ve öğrenme tembelliğimize bir de televizyon hazırcılığı eklendiğinden, her şey görsel hâle gelmiş bulunmaktadır. Hiçbir görsel bilgi kalıcı olmadığından, bugün görülenlerin yarın unutulacağı muhakkaktır.

Bundan hareketle; Tam bilgileri aktarmam mümkün olmasa da, başlangıç sayılacak bir düzenleme yaparak, benden sonra gelecek ve daha iyilerini yapacak olanlara zemin oluşturmayı arzulamaktayım.

Genelde yurdumuzda, yerelde köyümüzde;

Zamana yenik düşen yapılar yok olmakta, örf ve âdetler unutulmakta, çevre şekil değiştirip kısa zaman sonra hatırlanmamaktadır.

“İPEKYOLU” üzerindeki bu köyde yaşanmış hayatların şahidi eski binalar, geçmişin ihtiyaçlarını karşılamış âlet ve edevatlar, gecenin sessizliğine yoldaş olmuş sokaktaki çeşmeler, yol aydınlatmak için köprübaşlarına konulan fenerler, elle, külle, kille ve taşıma suyla yıkanan çamaşırlar, yoğun iş arasında altı sönmüş ocaklar, sağılacak inek, doyurulacak çocuklar, çamur akan dere suyunu bekletecek kazanlar. Daha nice yokluklar ve sıkıntılı hayatlar.

Bütün bunlara rağmen; Şükretmeyi beceren, paylaşımından haz duyanlar. Birlikte sevinip birlikte ağlayanlar. Misafire yatak serip, önüne sini koyanlar. Toprağını vatan, köyünü mekân bilip; çevreyi temiz tutan yüzü güleç insanlar.

Gelecek sayfalarda bu duyguları hissetmeseniz bile, okuduğunuz her satırda bu hayatı yaşayanlardan alıntılar, belleklerde kalanlardan anlatımlar bulacaksınız.

Bilenler bildiklerini, görenler gördüklerini geleceğe aktarmazsa, uzun vadede benliğimizden fazla bir şey kalmayacak.

Sonrasında; “Gelecekte gelecekler, geleceklerine yön veremeyecekler.”

Bu araştırmanın hazırlık döneminde; Resim veren, belge temin eden, ulaşımda yardımcı olan ve bildiğini aktarıp katkı sağlayanlara teşekkür ediyorum.

Bugünün yorumuyla; geleceğe belge, köyümün tanıtımına katkı sağlaması dileğiyle...

Saygılar sunarım.

05/01/2010

Hüseyin Çelikk

*Maksat anmaktır belki, akıp geçmiş zamânı,
Uzun da olsa ömür, soruyorsun; Rüyâ mı ?
Bu dünyadan göçmeden, anı kalsın istedim.
Umarım Allah 'ımdan, nasip eder sevâbı.*

06/02/2010-(H.Ö.)

OSMANLI ÖNCESİ AKSU

Öncesi bizce bilinmeyen, ancak yakın çevresinde görülen kalıntı ve tesadüfî buluntulardan anlaşıldığı kadarıyla; çeşitli medeniyetlerin yaşadığı bir bölgeyi birlikte tanımaya çalışacağız.

Keşişlerin kümelendiği, yörenin “**balkan**”, Aksu’nun “**balkanlık**” olduğu bir zaman dilimi... Tekfurların ve Bizans otoritesinin bölgeye ulaşamadığı dönemler... Güzergâh güvenliğinin sağlanamadığı, gayrimüslim çetelerin kervanları soyup talan ettiği, seyahat edenlerin taciz ve gasp edildiği, zaman zaman canlarına kıyıldığı bir ortamı hayal etmek gerekiyor... Bütün bu olumsuzluklara rağmen, hayatın devam ediyor olması ticaret ve seyahati engelleyemiyor.

Böyle bir gerginlik içinde geçen yolculuk sırasında hiç olmazsa bir noktada oh diyecek dinlenme/konaklama mekânına ihtiyaç duyulduğu muhakkak. Bu anlamda, Osmanlı öncesi alınmış bir tedbir veya düzenlemeye rastlamamaktayız.

Ancak, bu konuda araştırma yapma konum ve donanımına sahip olanların verecekleri bilgiler iyi değerlendirilmeli, daha gerilere gidebilmede başlangıç noktası sayılmalıdır.

Örneğin: Aksu Köyü başlığı taşıyan bir raporda;

“... Meydandan biraz içeride köy hamamı ve cami konumlanmıştır. Meydanın diğer tarafında tarihi bir han duvarı bulunmaktadır. Yerleşimde eskiden kilise olduğu bilinen alanda şu anda herhangi bir kalıntı bulunmamaktadır.” (1) Bilgisi yer almaktadır.

Yine başka bir çalışmada;

“Evvelce karayolu nakliyatı kervanlarla yapılırdı. Yolcular ve nakliyeciler bir günde gidebildikleri yolun sonunda konaklamak mecburiyetinde kalırlardı. Bursa ve İnegöl’den karşılıklı olarak çıkan yolcuların bir günde varabildikleri nokta; ormanlık, ıssız fakat akarsuyu olan bir yerdi.

Geceyi burada geçirenler çok zaman soyguna uğrar, bozuk yol-

(1) Mimar Z. Sevgen Perker Raporu.

da sık sık araba tekerleri, boncurukları kırılırdı. İşlerinin ters gitmesinden dolayı buraya “AKSi” derlerdi. Yolcular arasında “AKSi” yerde konakladık sözü, buradan geçen dere ile birleşerek zamanla AKSU olmuştur.” (1) Şeklinde bir anlatıma yer verilmiştir.

“ Dedelerim anlatmış bende büyüklerimden dinledim. Konakyeri (Köyün doğu çıkışında, sağdaki boş alan) eskiden balkanlıkmiş, köydeki evlerin çoğunda buradan kesilerek kullanılmış ağaçların bulunduğu anlatılırdı.” (2) Şeklinde bilgiler vardır.

Yazılı, tevâtür, rivâyet; ama bir gerçek var ki burada, şimdi adı Aksu Köyü olan bu mekân ve çevresinde tarih boyunca yaşayanlar olmuş.

Bilinmeyeni bulmak için aramak gerekir. Daha nice bilgi ve belgeye kavuşma hayalimizi yitirmeden Aksu Köyü’nün bugün için bilinenlerini anlatmaya çalışalım.

Aksu Köyü’nün tarihi, Osmanlı’nın Bursa’yı fethetme hayali ile aynı dönemlerde başlar. Çünkü; Bursa fethedilmeden önce Osmanlı kuvvetleri tarafından kuşatıldığını görmekteyiz.

“Osman Bey, 1288 yılında İnegöl Rum tekfuru Nikola’yı Domaniç Meydan Savaşında yendi ve Bizans ordusunu mağlup etti. 1291’de Karacahisar’ı alıp burasını beyliğine merkez yaptı. 1299’da Bilecik ve Yarhisar’ı alan Osman Bey bağımsızlığını ilân etti, aynı yıl İnegöl’ü aldı. 1301 yılında Yenişehir alındı. 1302’de Koyunhisar Meydan Savaşı kazanılarak Bursa Tekfuru kumandasındaki Bizans Ordusu bozguna uğrattıldı ve bir müddet sonra (1306), Ulubat Gölü’nün güney kıyılarına hâkim olundu. 1308’de tekfurular savaşı sonrası Kestel, 1321’de Mudanya alınarak Marmara Denizi’ne ulaşıldı.

1315 tarihinden itibaren Bursa’nın kuşatılması başladı. 1326’da Bursa, 1330’da İznik-İzmit, 1334’te Gemlik, 1335’te Armutlu fethedildi.” (3)

(1) Öğrt. İbrahim Saydam İncelemesi./Öğrt. M. Necati Şahin Arşivinden.

(2) Müezzınlerin Salih Özgüç tarafından anlatılmıştır.

(3) Tercüman-1985 / Osmanlı Ansiklopedisi; Yazı Kurulu.

Osmanlı akıncıları ve ordusu, fethedecekleri yerlerin ikmal ve ticaret yollarını önceden kontrol altına alarak; orada yaşayanların ekonomik, lojistik imkânlarını kısıtlıyor ve kontrol altına alıyorlardı. Bu yollardan biri de Aksu Köyü içinden geçen **İPEKYOLU** idi. Yukarıdaki kuşatma stratejisi incelendiğinde, Osmanlı savaşçılarının Aksu'ya uğramadan geçmelerinin mümkün olmayacağı kabul edilmelidir.

ÇİÇEK DEDE

Osmanlı silâhlı güçleri savaş meydanlarına koşarken; halk arasında Derviş, Mürşit, Şeyh, Dede, Baba şeklinde isimlendirilen tarikat mensubu inanç sahipleri, öğrencileriyle yola çıkıp ulaşabildikleri en uç noktalarda fikrî birlik, beraberlik ve bağlılığı sağlamaya çalışıyorlardı.

Çiçek Dede'nin kabri.

Böyle bir idealde yola çıkan **ÇİÇEK DEDE** ve **Öğrencileri**, Gayrimüslimlerin yaşamakta olduğu bu bölgelere yerleşip, gelecekle kaderlerini birleştiriyorlar, sonradan adı Aksu olacak bu şirin yeri imar edip, bizim burada yaşıyor olmamızın sağlam temellerini atıyorlardı.

Genelde rivayete dayalı, ancak yazılı metinlerde de yer alan bilgiler ışığında; Çiçek Dede ile ilgili olarak:

“Burasını en evvel **ÇİÇEK DEDE** isminde bir zat imar edip, güzelleştirip, yüzünü güldürmüştür.”⁽¹⁾ Denilmektedir.

(1) Kâmil Kepecioğlu / Bursa Kütüğü Cilt: 1

Yine;“Köyü, Göksu deresi üzerinde **Çiçek Dede** adında bir derviş, müritleriyle kurup, imar edip, güzelleştirip yüzünü güldürmüştür. (1) Şeklinde tarihe not düşülmüştür.

Çiçek Dede Aksu’ya geldikten sonra burada gül bahçeleri yetiştirip gül yağı ürettiği için adının Çiçek Baba olarak anıldığı rivayet edilir. Kendisinin Allah’a yakın bir kul olduğuna, bu inancı destekleyen bazı gelişmelere şahit olduğuna dair anlatımlar vardır.

Köy halkı tarafından sevilir ve saygı gösterilir. Adına gün tertip edilerek dualarla anılır. Kabri Aksu Köyü mezarlığında olup, mezarlık O’nun adıyla anılmaktadır.

Çiçek Dede’yi anma töreninden bir görünüm. 26/07/2010

Yapılan “DEDE” gününde anma merasimi. 08/08/2010

(1) Raif Kaplanoğlu / Bursa Ansiklopedisi: Aksu

AKSU'YA GELDİNİZ mi ?

Aksu Köyü; Bursa'nın güney doğusunda yer almakta olup, şehir merkezine 25 Km., ilçesi olan Kestel'e 12 Km. uzaklıktadır. İnegöl, Eskişehir, Ankara'ya doğru devam eden karayolu üzerinde ve Uludağ'dan çıkıp Gölbaşı gölüne dökülen "GÖKSU" deresinin her iki kenarına paralel olarak sıralanmış, arka plânda sokakları oluşmuş, tabiatla iç içe, güzel, şirin, sakin ve tarihi bir köydür.

Cumhuriyet sonrası idarî olarak önceleri İnegöl İlçesine bağlı iken, sırası ile Gürsu, Merkez ve en son Kestel ilçesine bağlanmıştır. Alternatif yolun olmadığı dönemde; Aksu Köyü'nden geçen İPEKYOLU, Bursa'yı güneydoğusundan Anadolu'ya bağlıyordu.

Aksu'nun; Bursa ile İnegöl arasında merkez yerleşim alanı olması, yolculuk edenlerin dinlenme, konaklama, korunma, zorunlu tamir-bakım ihtiyaçlarının burada karşılanabilir olması ve coğrafi konumu nedeniyle önemli ihtiyaçlara cevap veriyordu. 1972 yılından sonra, ulaşım yeni açılan (Gölbaşı) yoldan yapılmaya başlandı. Bu başlangıç aynı zamanda Aksu Köyü'nün önem ve hareketliliğini azalttı. Ayrıca; çevresinde yer alan, sonradan kurulmuş köylerin hızlı gelişim ve değişim göstermesi, Aksu Köyü'nün merkez köy olma vasfını kaybetmesine sebep oldu.

Bursa yönünden Aksu'ya giriş

Aksu Köyü'ne, Bursa yönünden giriş;

Sağa dönen keskin bir viraj sonrası, köyün ilk evlerini görürsünüz. Biraz sonrasında, sağda köy mezarlığı, karşıda çeşme sizi karşılar. Köye girmek istemediğinizde, sola yeni köprüye döner, doğrudan geçip gidersiniz.

Köye girmek istediğinizde ise çeşmenin size göre sağ tarafından devamla iki seçenekli yol ile karşılaşsınız. Doğrudan eski köprüye devam ettiğinizde köyün idarî merkezine, sağa giden yolu tercih ettiğinizde köy içine ve mahallelere ulaşırsınız.

Hangi yolu seçerseniz seçiniz, köyden çıkış vardır.

Aksu Köyü'ne İnegöl yönünden giriş;

Köyün doğusundan

inişe geçen yolu takiben **Küçüksu Deresi** üzerindeki virajlı köprüyü sağa dönüp biraz ilerlediğinizde, solunuzda 80 tonluk bir yer bas-külü ile küçük bir yakıt satış istasyonu görürsünüz.

Bu noktadan itibaren, karşınıza gelen çeşmenin size göre sağından ilerlemeyi tercih ederseniz, doğrudan Bursa'ya gidersiniz.

Hafifçe sola giden yolu (size göre çeşmenin solundan) tercih ederseniz, doğrudan köyün idarî merkezine ulaşırsınız.

Hangi yolu seçerseniz seçiniz, köyden çıkış vardır.

İnegöl yönünden Aksu'ya giriş.

TARİHTE AKSU KÖYÜ

Geçmiş dönemden buluntu...

Yılların yok edemediği su kaynağı.

Aksu Köyü ve çevresi; Osmanlı dönemi ve öncesi dâhil olmak üzere derinlemesine araştırılmalıdır. Bu bölgede çeşitli medeniyetlerin yaşamış olma ihtimali vardır.

Ancak; Aksu Köyü bizi Çiçek Dede'den itibaren ilgilendirdiğinden ve bugüne kadar ulaşılan bilgiler ışığında öğrenebildiklerimizi ifadeye çalıştığımızdan bir çok bilgi tekrarlama niteliğinde olmaktadır. Ama bu durum Aksu Köyü'nün, tarihteki yeri ve rolünü asla küçümseme anlamına gelmez. Aksu Köyü, Osmanlı döneminde en hareketli günlerini yaşamış önemli bir kasabadır.

“Cumalıkızık, Fidyekızık, Karahıdır, Gözede, Dere'nin Aksu Bucağına bağlı olduğu, nüfus hareketinden dolayı bir süre Kestel'in de Aksu Bucağına bağlandığı kayıtlarda yer almaktadır.” (1)

(1) Raif Kaplanoğlu / Bursa Ansiklopedisi 1-Eylül 2001

Sırlarını göğsünde taşıyan kaya...

Yok olmamak için direnen su pınarı.

Dibek taşı...

Kara değirmen savakları...

Zaman zaman sahibi değişmiş, zaman zaman asayiş sorunu yaşamış, hizmet veren hanları, Celâli Hasan isyanında yanmıştır.

Yunan işgaline (09/07/1920) uğramış, şehit ve gazi vermiştir.

Hürriyetine (10/09/1922) kavuşup, sevincini Ülkesiyle birlikte yaşamıştır.

Devlet Başkanı, Başbakan, Bakan, Milletvekili, yerli ve yabancı insanları ağır-
layıp misafir etmiştir.

OSMANLI DÖNEMİNDE AKSU

14. Asırdan itibaren, Aksu Köyü'nün Osmanlı kayıtlarında yer aldığı okuduğumuz eserlerden anlaşılmaktadır. Burada yaşayanlara verilen görev ve sorumluluk çerçevesinde, karşılığında sunulan menfaatlara bağlı olarak;

“...14. asırda padişah'ın verdiği karar ve yetkiyle (Hükm-ü Şerif'le), **SAMİT-SİYAMİ DEDE**'ye burada oturma izni verilmiştir. -Padişahın hüküm ve yönetimine bağlı olup, hiçbir yere kayıt olmamış, çadırdan evlerde oturanların buraya getirilmeleri, -Burayı imar edip yenilemeleri, diriltip canlandırıp yeniden hayat vermeleri, -Burasını koruyup himaye etmeleri, -Buradaki kervansarayı tamir edip bakımını yapmaları ve hizmetini görmeleri, -Yolları açıp bakımını yapmaları, Bunların karşılığında bu kimselerin, gelir kaynaklarından emin olmaları ve kendilerinin de bütün vergilerden muaf olacakları yönünde padişah kararı verilmiştir.” (1)

Yukarıdaki bilgilerden anlaşılacağı üzere, Aksu Köyü'nde yaşamını sürdürmek isteyenlere “**Derbentçi**” görevi verilmiş, bu görev karşılığında elde edilen gelire sahip olma ve devlete ödenecek bütün vergilerden muaf tutulma teminatı sunulmuştur.

Bu şartlarda gelişen ve büyüyen Aksu, kısa zamanda küçük bir kasabacık haline gelmiştir. İnsan için gerekli olan yıkanma, dinlenme, konaklama, beslenme, zorunlu ihtiyaçların karşılanması ve günün ulaşım aracı olan hayvan ve arabaların bakımı, onarımı da burada yapılabilmektedir.

(1) Kâmil Kepecioğlu / Bursa Kütüğü Cilt: 1

DERBENTÇİ: Tanzimat'tan önce geçit yerlerini muhafaza edenler için kullanılan bir tabirdir. Yolların korunması, ticaret yollarının güvenliğinin sağlanması için köprücüler, su yolcular gibi derbentçiler de kullanılırdı. Yaptıkları bir hizmet karşılığı belli bir toprağı kullanma hakkı elde ederlerdi. Tanzimat'ın ilânıyla (1839) bu vazife de devletin görevleri arasına alınmıştır.

AKSU KÖYÜ HAMAMI

Aksu Köyü hamamı ana giriş kapısı üzerine muhtarlık tarafından konulmuş tanıtım levhasında, hamam'ın yapım Tarihi M.1460 yılı olarak yazılmıştır.

Araştırmam sırasında hiçbir kaynakta hamam ile ilgili bilgi göremedim. Ancak bir kaynakta; "... Köyde **Karaçelebizâde Muslihiddin**'in yaptırdığı bir mescit vardır." (1) Bilgisi yer almaktadır. Bir başka kaynakta ise; "...Yavuz Selim zamanında Siyami Dede vefat eylemekle, Aksu Köyü ile daha başka mezralar **Ulemadan Şeyh Musluhiddin Efendi**'ye..." (2) şeklinde devam eden bilgi bulunmaktadır.

Osmanlı teamüllerine göre cami yanı veya yakınına, camiden de önce hamam yapıldığı bilinmektedir.

Aşağıdaki sorulara cevap verildiğinde doğru bulunacaktır görüşümdedir. Şöyle ki;

1-Karaçelibizâde Muslihittin ile Ulemadan Şeyh Musluhiddin aynı kişiler midir?

2-Aynı kişilerse; hamam ve mescit aynı döneme ait midir ?

a)M.1460 yılı, F.S.Mehmet (... - ... /1451 - 1481) dönemine isabet etmektedir.

b)Yavuz Selim dönemi ise (1512-1520) yıllarını kapsamaktadır.

NOT: Restore sırasında cami ve hamamın ısıtma sistemiyle birbirine bağlandığı görüldü.

Aksu Köyü hamamı dış görünümü.

Aksu Köyü Hamamı içten görünümü.

(1) Raif Kaplanoğlu / Bursa Ansiklopedisi: Aksu

(2) Kâmil Kepecioğlu / Bursa Kütüğü: Cilt I

AKSU KÖYÜ HAMAMI YAPISI:

Ön giriş kapısı kemerli kesme taş ve sonradan yapılmış olduğu anlaşılmaktadır. Duvarların dere taşı ile örüldüğü görülmektedir. Üç bölümden oluşturulmuştur. Kuzeyinde giriş ve soğukluk, ortada yıkanma odaları, güneyinde külhan yer almaktadır.

basamak merdiven ve oraya açılan küçük bir kapı vardır. Bu kapının, hamamın kadınlara tahsis edildiği zamanlarda açık tutulduğu bilinir.

Giriş/Soğukluk: Kemerli giriş geçilip, geniş bir alana açılan kapıdan girilir. Geniş alanın ortasında mermerden oyma elips şeklinde bir şadırvan vardır. Çevresinde soyunma-giyinme için yapılmış set'ler bulunmakta, ayrıca helâ ve temizlenme kabini bulunmaktadır. Batı tarafından cami bahçesine çıkan birkaç

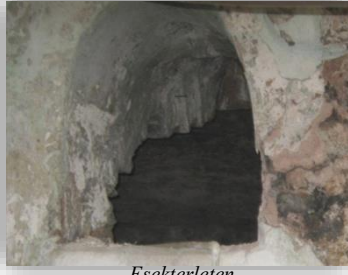

Yıkanma bölümü:

Soğukluktan yıkanma bölümüne, kendini kapatması için üzerinde tokmak ağırlığı bulunan kalın bir ahşap kapıdan girilir. Sağ ve solda tek kurnalı iki hücre oda vardır. Buradan açılan bir kapı ile odalara göre daha ılık ve ferah olan bölüme ulaşılır. Sağ ve solda

mevcut kurnalarda terlemeden yıkanmak mümkündür.

Bu bölüme açılan iki adet kapı görülür. Bunlar yan yana yapılmış büyükçe odalardır. Her odada ikişer adet kurna bulunmaktadır. Geçilen diğer bölümlere göre daha sıcak ve buharlıdır. Bu odaların kapıları da ahşap ve kendini kapatması için üzerinde asılı ağır tokmakları vardır. Soldaki odanın içinden külhan kazanına açılan bir pencere vardır. Bu pencereye halk arasında

Eşekterleten

“eşek terleten” denilmektedir. Buraya üşüterek hasta olanlar veya terlemek isteyenler çıkar ve geniş duvarına oturur. Yıkınma alanlarının tamamı kubbelerinden aldığı ışıkla aydınlanır. Geceleri aydınlatma için ise her bölümün duvarının üst köşelerine mumluk /kandillik işlevi görmesi için girintili setler yapılmıştır. Kurnalar ve zemin kaplamaları mermerdir.

Külhan (ocak ağız)

Külhan: Yakılacak odun ve kaynatılacak su kazanı aynı kapalı alan içinde yer almaktadır. Ocağa yanan odun dumanının bacadan çıkması sağlanırken, kor ve alev sıcaklığının odaları alttan, duvarları içten ısıtması için kanallar konulduğu bilinmektedir. (Yapılan yenileme çalışmaları sırasında, aynı kanallardan camiye de götürüldüğü görülmüştür.)

Kubbeden aydınlanma.

Mumluk / Kandillik

AKSU KÖYÜ CAMİİ

(1)

Aksu Köyü Camii'nin kuzeyinden ve batısından olmak üzere iki kapısı vardır. Şu anki kuzey kapısı önüne ek olarak altlı üstlü cemaat yeri yapıldığından ilk yapılan kuzey kapısı iç kapı olarak kullanılmaktadır. Ek olarak yapılan kuzey cephedeki cemaat yerinin üst kısmını, cemiyetlerde veya ramazan aylarında kadınlar kullanır.

Kuzey kapısından girildiğinde sağlı sollu cemaat yeri ve ayakkabılıklar vardır.

İç kapıdan tekrar girildiğinde ferah bir mekân sizi karşılar. Karşınızda mihrap, sağ ön köşede minber, sol ön köşede kürsü yer alır. Önceleri mihrabın iki yanında şamdanlara oturtulmuş kalın büyük mumlar, tavandan sarkan çember etrafına sıralanmış kandil yağdanlıkları vardı.

(1) Öğrt. M. Necati Şahin Albümünden.

Aynı kandil yağdanlıklarından minare şerefesinde de mevcuttu.

Mihrabın üst kısmındaki geometrik şekiller rengârenk boyalı olup, ayrı bir güzelliği yansıtmaktaydı.

Çatının yağmur suyu alması ve bu nedenle tavanda çürümelerin oluşması sonucu tamir edilmesi gerekmiştir.

Yine çürümeler nedeniyle pencere kasaları değişmiş, döşemeler yenilenmiştir. Ancak rutubet nedeniyle döşeme tahtalarında kısa zamanda tekrar çürümeler olmuştur.

SADIRVAN

Orijinalliği tamamen kaybolmuştur. Köşelerdeki kolonlar ve kirişler ahşap, çatısı kiremitle kapalıydı.

Havuz yan duvarları daha alçak ve üstü açık, ortadaki fiskiye kısmı daha gösterişsiz, şimdiki tahliye tapası tarafında ve havuzun iç kısmında, yan duvar derinliğinden biraz aşağıda fazla suyun tahliyesini sağlayan içi delik mermer silindir su gideri görülmekteydi. Buradan taşan su fazlası cami helâlarına giderdi.

Geçen zaman içinde cami helâlarının yeri de değişmiş, bugün kullanılan alana götürülmüştür.

AKSU'DA HANLAR

II. Bayezid (1481-1512) dönemine tesadüf eden yıllarda Aksu Köyü merkezine “**Beylik Han**” ismiyle ikinci bir han daha yapıldığını öğrenmekteyiz. İlk hanın ne zaman ve kimin tarafından yapıldığı hakkında bilgi bulunmamaktadır.

“... Bu han yapılmadan önce, bu köye **YAHYA FAKİH** hâkim ve sahip (mutasarrıf) ti. 1498 senesinde İstanbullu Mehmet Oğlu **HOCA DURSUN**, Beylik Han denilen büyük kervansarayı Allah rızası için yaptırmayı istemiş, Âdem-i **Hacı Turhan** Padişah'tan yazılı izin ve emir aldıktan sonra kervansaray yeri belirlenmiştir. (...ki bu yerin bir tarafı yol, handan çınar ağacına, handan eski kervansaraya, handan Sadreddin elinde bulunan evin sınırına, ondan dereye varır.) Bu arsaya kervansaray yapıp iki dönümden fazla kalan yerlerde kervansaraya ait kapalı alan örtüsü yapıldı.”(Bursa Sicilleri:16-156) (1) Şeklinde bilgi verilmektedir.

Kervansaraya İpekyolundan girişi sağlayan kemerli kapının üzerindeki alında kitâbe bulunmaktadır.

I

Zeki saâdet anın ki adını
Âlemde sana havâs cân-ı hayırla

II

Sahibi hâzâ bina hayrûn mefharût
Ticare Hoca Dursun bin

III

Mehmet Beldetün Konstantiniyye
Tarih sene fi ettemâm şehri Muharrem
Erbâ ve tis'a mie (2)

Adının mutluluk ile anılması ne güzel, insanlar sana dostça duygular besleyip hakkında iyilik düşünürler.

Hanı yapıp vücuda getiren, bunun için de hayırla öğrenüp iftihar eden; ticaretle uğraşan Hoca Dursun,

Mehmet oğlu, İstanbul şehrinden. Bitim tarih, sene; Şöhret kazanmış hicri yıl:
904, 1. Ay (Milâdi:1499) (H.Ö.)

(1) Kâmil Kepecioğlu / Bursa Kütüğü: Cilt 1

(2) Öğrt. İbrahim Saydam İncelemesi / Öğrt. M. Necati Şahin Arşivinden.

İlk olarak yapıldığı bilinen han duvarları kalıntısı.

İlk defa yapılan “han” ile ilgili olarak bilgi bulunmamaktadır. Temel kalıntıları geniş bir alanı kapsamaktadır. Doğruluk derecesi test edilmemekle birlikte, tevatüre dayalı bilgilere göre buraya “DEVECİ HAN” denildiği söylenmektedir.

Beylik Han’a gelince:

Kemerli giriş kapısının üzerindeki kitâbesinin durması, bu hanı kim, ne zaman yaptırdı sorularının cevabını vermektedir. Beylik Han, kayıtlardan sorgulandığında İnegöl’e ait envantere görülmektedir. Bu durum Aksu’nun önceleri İnegöl ilçesine bağlı olmasından kaynaklanmıştır.

Konumu ve önemine binaen Osmanlı yönetimi Aksu'ya karşı hiçbir zaman ilgisiz kalmamış, sahipsiz bırakmamıştır. Yolların bakım ve emniyeti, yolcu ve kervanların burada ikmal yapabiliyor olması, mal ve can emniyetinin sağlanıyor olması önemli görülmüştür. Bu nedenle burayı yöneten ve burada oturanlara birçok muafiyet sağlanmış, nüfusunun artması için teşvikler verilmiştir. Bu tahminimizi destekleyici bir tarihi notu buraya aktarmamızda yarar var.

“**Yavuz Selim** (I. Selim/1512-1520) zamanında **Siyâmi Dede** vefat ettiğinden, Aksu Köyü ile daha başka mezzarlar Ulemadan **ŞEYH MUSLUHİDDİN** Efendi'nin kendisine, oğluna ve oğlu oğluna bütün sınır ve hukuku ile kendilerine bu taşınmazlar mülk olarak verildi.

Bu evleri ve geniş arazileri istediği gibi idare etmekte ve kullanmakta olan Şeyh Musluhiddin Efendi'nin ölümüyle bu taşınmazlar oğlu **MEVLÂNÂ ŞEMSEDDİN** Efendi'ye miras olarak intikal etti. Daha evvel buradaki insanlar, derbentçilik hizmetiyle görevli olduğu gibi aynı görevi sürdürmeye devam etmeleri emir olunmuştur.” (1) Şeklinde döneme ait bilgi bulunmaktadır.

AKSU KÖYÜ CAMİİ BAHÇESİ

Hacı Murad'ın kabri. Ölümü: M.1590

Bazı söylemlerde camiyi yaptıran kişi olarak ifade edilse de, cami ve hamamın M.1460 yılında yapıldığını kabul ettiğimiz takdirde, bu zât'ın 130 yılı aşan bir ömrü yaşamış olması gerekir ki, sorgulanmalıdır.

(1) Kâmil Kepecioğlu / Bursa Kütüğü: Cilt 1

Caminin kuzeyinde bulunan bahçe önceleri mezarlık olarak kullanılmakta iken, “...meskûn mahaldeki mezarlıklar kaldırılınsın...” mealindeki yazı üzerine, sahibi bilinen mezarlar vârisleri tarafından, bilinmeyenler muhtarlık tarafından meskûn mahal dışındaki mezarlıklara kaldırılmışlardır. Ancak, bugün cami bahçesinde bulunan **HACI MURAD** ad’lı zât’ın mezarı ile ilgili bir anlatıma göre; Meskûn mahaldeki mezarların kaldırılması emrinden sonra, Hacı Murad’a ait mezar da muhtar Ahmet Öztürk tarafından kaldırılmak istenir. Ancak, kabrin yerinin değiştirilmesi kararı sonrasında muhtar geceleri uykuda uzun süre rahatsız edilir. Bu nedenle kabrin yerinde kalmasına karar verilir.

Kabrin şimdiki görünümü eskiye göre çok farklıdır. Son düzenlemeyle tamamen yapay bir görünüm kazanmıştır.

Önceleri mezar taşları birbirine biraz daha yakındı. Taşlar tam görünmekte ve her iki mezar taşının arasında dik-dörtgen bir mermer vardı. Bu mermerin ortası elips şeklinde oyulmuş, toprak görünmekteydi.

Merhûm-el Mağfûr el hac Murad İbn-i pîri. (1)

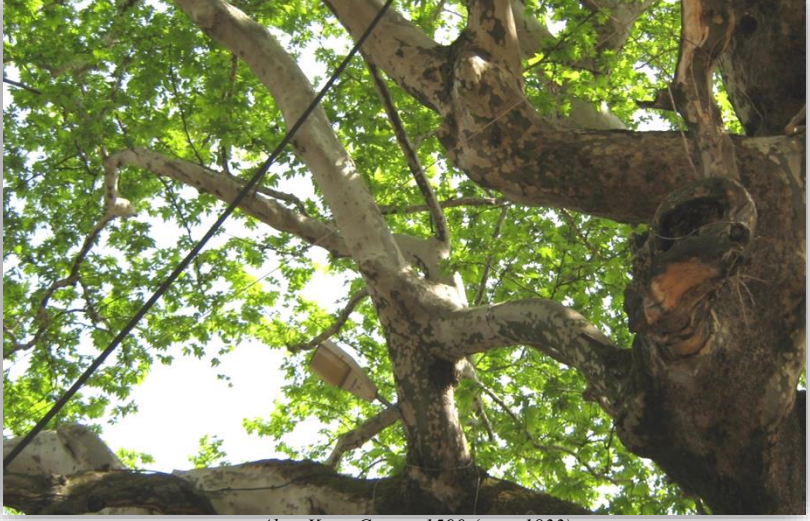
(Hakkın rahmetine kavuşan, Tanrının mağfîretine erişmesi arzu ve dua olunan, Mekke ve Medine’yi ziyaret etmiş, kocamış yaşlı adamın / bir tarikat kurucusunun oğlu Hacı Murad.) (H.Ö.)

*Fî âhir ve şehri Zilhiccetullah ez sene seman
Ve tis’in ve tis’a mie. (2)*

(Nihayet, o cümleden olarak;
Ölümün vaki olduğu yıl: Hicri 998, 12. Ay) M.1590 (H.Ö.)

AKSU KÖYÜ ÇINARI

Aksu Köyü Çınarı. 1590 (veya 1833)

Aksu Köyü çınarı;

“Mısırlı İbrahim Paşa'nın, Kütahya seferi zamanında Aksu Köyü halkından Nalbant Süleyman tarafından 1833 senesinde dikilmiştir.” Bilgisi, bizlere tevatür yoluyla aktarılmış ve o şekliyle de meraklılar bilgilendirilmiştir.

Ancak;

2010 yılında yapılan bilimsel bulgu ise, çınarın 420 yaşında olduğu şeklindedir. Bu bulgunun doğruluğu söz konusu olması halinde, çınar 1833 yılında değil, 1590 yılında dikilmiş olmalıdır.

1590 yılı ise bize, Aksu Köyü Camii bahçesinde kabri bulunan Hacı Murad'ın ölüm tarihini hatırlatmakta, ebedî hayata geç eden bir canlıya karşılık olmak üzere, fânî hayata bir canlı mı kazandırılmak istenmiştir? Sorusunu akla getirmektedir.

İki olay (ölüm ve dikim) tarihinin örtüşmesi, belki bir rastlantıdır. Ama ben “...çok sevdikleri Hacı Murad'ın anısını yaşatmak için cemaati veya öğrencileri tarafından dikilmiş olabilir” diye değerlendirmekteyim.

Çünkü her iki tarih arasında 243 yıl gibi bir zaman dilimi söz konusu olmaktadır. Yapılan bilimsel yaş tespiti sapmasının bu kadar fazla olması mümkün değildir kanaatindeyim.

Çınarın tabanını oluşturan set’le ilgili olarak; “...Köyde oturan Yunan kumandanına çenesinde bulunan bir tutam tüyden dolayı halk sakallı adını takmıştır. Sakallı kumandan çarşıdaki çınarın dibini doldurarak etrafına duvar çevirtmiş ve orasını park haline getirmiştir. (1) Bilgisi bulunmaktadır.

Çınarın kökü çevresine yapılan setteki duvar taşlarının ilk yapılan han duvarlarından alınmış olması muhtemeldir.

Gâzi Mustafa Kemâl (1927), karayoluyla yaptığı Bursa seyahati sırasında Aksu’da durmuştur. Muhtar Mustafa Akçay ve Öğretmen Abdullah Efendi öğrencileri yol kenarına sıra yaparak O’nu karşılamışlar, öğrenciler şiirler okumuştur. Mustafa Kemâl, çınarın güneye bakan yönünden ve sete çıkarak köylülere hitap etmiştir. Bir müddet istirahat etmiş, ikram edilenlerden yemiş, öğrencilerle ve halkla konuşmuş, memnuniyetini ifade ederek, insanlara nasihatlerde bulunmuştur. (2)

Çeşitli meslek sahipleri bu çınar çevresinde yerleşmiş, gelip geçen bütün yolcular çay, kahve ve sularını burada yudumlamışlardır.

(1) Öğrt. İbrahim Saydam incelemesi / M. Necati Şahin arşivi.

(2) Ayşe Öztürk anlatımından. (Kendisi öğrenciymiş...)

ÇINAR VE ÇEVRESİ

Aksu Köyü çınarı, dört tarafa kol salan dalları altındaki konuklarını ağırlarken, çevresinde çeşitli meslek sahipleri de oluşuyordu.

Fırın, lokanta, kahvehâne, bakkal, berber, nalbant, sıcak demirci, araba tamirciliği, hamam işletmeciliği, ayakkabı üretimi, küfe imali ve han işletmeciliği yapılıyordu. İhtiyaçlar, zaman içinde değişikliğe uğradıkça meslekler birer birer terk edildi. Bugün, aşağıda sayılan mesleklerin hiçbiri yapılmadığı gibi, yapanlar da zor hatırlanmaktadır.

Çınarın altı, çevresinde kahvehâne işletmeciliği yapanlara mevsimlik kiralanırdı. İhaleyi kazanan esnaf çınar ve çevresinde oturanlara çay, kahve, meşrubat satır gelir elde ederdi. Ancak

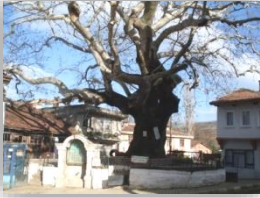

hakkı olduğu kadar sorumluluğu da olurdu. Çınar ve çevresini temiz tutar, toz uçuşmasını diye çarşı çeşmesinden doldurduğu su kabını etrafa serpererek ıslatırdı. Sonbaharda dökülen çınar yapraklarını süpürerek her an kullanıma hazır tutardı.

Yolcular geçici olarak konaklar, alış-veriş yapar ve devamlı akmakta olan Göksu Deresi suyunu kalaylı tasta kana kana içerlerdi.

Çevresinde güller, zambaklar ve mevsim çiçeklerinin bulunduğu çınar'ın altı nice kimselere gölge olmuştur...

*Dünya bir kervansaray, ahret yolcusu insan !
Nice kervan geçmiştir, nice canlar buradan.
Hak rızasının almak için, servetinden verenler,
Han, hamam, çeşme, cami; Yapıp geçmiş Aksu'dan.
12.01.2010 – (H.Ö.)*

BİR OLAYIN TARİHTEKİ KAYDI:

Daha önce de ifade edildiği üzere, Aksu Köyü İPEK-YOLU üzerinde kurulmuş önemli bir merkezdi. Bursa, İnegöl güzergâhı yol emniyeti açısından riskli bir bölgeydi. Kervan, tüccar veya yolcuların, gayrimüslim soyguncu çeteler tarafından soyulduğu biliniyordu. Ancak, benzer olaylar Müslüman bilinenlerce de yapıldığını aşağıdaki olaydan anlamaktayız.

I. Ahmed (1603-1617) döneminde meydana gelen bir olay nedeniyle Aksu Köyü hakkında kayıtlara geçen bilgi aşağıdaki gibidir.

“1609 senesinde Aksu Köyü’nün; Eski Rumeli Beylerbeyi ve Nişancısı **MEHMET PAŞA**’nın mülkü olduğu, Padişah’ın aşağıda bahsedilecek yazılı emrinden anlaşılmaktadır.

Şöyle ki;

Mehmet Paşa’nın mülkü olan Aksu’da, kara askeri olmayıp korunmaları devlete ait olan Yiğitbaşı oğulları **Mehmet** ve **Müselli**, kayıtlarda sadece muhafız oğlu muhafız yazıyor iken, yalan ve sahtekârlık ile kendilerini Osmanlı Devletinde yaya bir çeşit asker (Yeniçeri) oldum diyerek hükmüm ve korumam altındaki halk ile, gelip geçenlerin çeşitli yiyecek ve içeceklerini zorla kaçırdıkları, haksızlık ve eziyet yaptıkları, örf âdet ve kanun haddini aştıkları ve bu yaptıklarının sonunun gelmediği bildirilmiştir.

Bahsi geçen kişilerin tutularak İstanbul’a gönderilmesi için Yeniçeri 1.Bölükten **Ahmet Ağa** oraya gönderilmiştir. Ahmet Ağa, oraya geldiğinde adı geçenler ele geçirilip, onunla birlikte İstanbul’a gönderilsin ki, duruşmaya çıkarılıp hangi tarihte nasıl yaya askeri olmuş, yada kime çıraklık etmekte olduğu kendilerine sorulup teftiş ve tahkik ettikten sonra uygun olan ceza kendilerine verilsin.

Bu konuda gerektiği gibi dikkatli olunup, göreve ehemmiyet verilsin. Müsamaha ve yumuşaklık gösterilmesin ki sakınıp çekinsin. Bu husus önemli iş ve vazifedir.

Adı geçen yol kesici ve kötü huylular korunmayıp emri şerîfîm ve ağaların verdiği mektup icâbınca gönderilsin ki, başka

suç işleyenlere verilecek cezayı görüp, kendileri için öğüt sebebi olsun. Şöyle ki: Zulmedenler yalandan sebep ve bahanelerle gelmekten kaçınırlarsa sağlamca hapsedip, isim ve resimleriyle yazıp sunulsun ki kendilerine lâıyk olan ceza gereğince verilebilsin ve ona göre davranılsın.

Elinizdeki zulüm görmüşleri götürüp Ahmet Ağa'ya teslim ettiğinizde iş bu Padişah emrine dayanarak onları buldukları yerde alıkoysun ki, bizim adaletimizi sağlayan hâkimler zulüm görmüşlerin ifadelerini almadan bir yere kaybolmasınlar. Onların şahitliğinden sonra kendilerini hâkimler salıversin.” (BURSA SİCİLLERİ: 217 – 105) (1)

Aradan geçen zaman içinde, Padişah **IV. MEHMED**'İN (1648-1687) fermanı gereği Aksu Köyü'nün vakıf köyü olarak tescil edildiği kayıtlarda görülmektedir.

“1656 senesinde; Aksu Köyü, Has Odabaşı **HASAN AĞA**'ya; Devlete ödenen bütün gelir kaynakları, kervansaraylarda kalanlar, eşya ve yük taşımak için kiralanan at, katır vs. hayvanlar, yaşlılık veya sakatlık sebebiyle maaş alanlar,

Gayrimüslim bölge yöneticilerinden (Voyvodalardan) alınan vergiler ile gayrimüslimlerden askerlik karşılığında alınan vergiler,

Her yönden ve her şekilde gelen ve sorumluluktan bağışlanmış çolak, topal insanlar ile yaptıkları görev nedeniyle vergiden muaf köylü olmak üzere,

Daha önce Padişah'ın el yazısı ile yazılan, Bab-ı Âlî'de okunup ilân edilen ferman gereği, Hasan Ağa'ya mülk olarak verilmiştir. Bu da Mekke-Medine fukarasına (Harameyn fukarası'na) ve bazı hayrâtına vakfedilmiştir. Bu hususların Tapu ve Kadastro Defterine kaydı, vakıf ve muafiyetin tashihi için vekili Mustafa Paşa'ya emir verildiğinden ve 1656 Recep ay'ı (Hicri:1067/ 7. Ay) sonlarında, Mustafa Paşa'nın el yazısı ile defterdeki kaydı bu şekilde düzeltilip onaylanmıştır.” (2)

(1) Kâmil Kepecioğlu / Bursa Kütüğü: Cilt 1

(2) Kâmil Kepecioğlu / Bursa Kütüğü: Cilt 1

OSMANLI'DA CELÂLÎ İSYANLARI

“Müslüman halk arasında görülen ayaklanmaların tamamına özellik farkı gözetmeksizin Celâlî adı verilmiştir. Bu isyanların meydana gelmesi tek sebebe bağlı isyanlar olmamakla birlikte Osmanlı tarihinde tamamı “Celâlî İsyancıları” adı altında değerlendirilmiştir. Bu isyanlar Osmanlı İdaresini zaman zaman zor durumda bırakmıştır. İsyana katılanlar şu başlıklar altında sıralanabilir:

1-Şah kulu ve Celâlî'den sonra birtakım baba şeyhler Anadolu'daki bazı inanç sahiplerini tahrik ve teşvik edip ayaklanmaya sebep oldular ve Celâlîlere katıldılar.

2-Kanunî Sultan Süleyman'ın oğlu Bayezid, Amasya valisi iken, meşhur eşkıya Celâl'in oğlunun maiyetine girmiş ve daha sonra Celâlîlere katılmış ve isyan etmiştir.

3-Köylerden şehirlere gelen delikanlılar bir kapıya bağlanıyorlar, bağlı buldukları ağa veya paşanın azli, isyan veya ölümünde bir başka kapıya bağlanıncaya kadar bölük başılarının kumandasında köy köy gezip, eşkıyalık yaparak isyan çıkarıyorlardı. Celâlîlerin büyük bir kısmını bunlar meydana getiriyorlardı.

4-Anadolu'da bulunan Yörük ve Türkmen'ler, yaylak ve kışlaklara giderken kendilerine ait olmayan boş ve ekili tarlaları çığnıyor ve karışıklıklara sebep oluyorlardı.

5-Sipahiler ve devlet memurları geniş çapta bu isyanları teşvik ediyor ve bu isyanlara katılıyorlardı.

6-Celâlî isyanlarının ana sebebi devletin idare mekanizmasının ve toplum düzeninin bozulmasıdır. Değişen dünya gerçeklerine uygun tavır alamamak, askerî seferlerin sıklaşmaya ve uzamaya başlaması ve Osmanlı ordularının çoğu defa yenilmeleri halkın huzursuzluğunu artıran şartlardı. Bu dönem savaşlarında ganimet elde edilemiyor ve savaş masrafları halka yüklenen yeni vergilerle karşılanıyordu. Celâlî isyanları halkın bu duruma tepkisi olarak düşünölmelidir.” (1)

(1) Tercüman Osmanlı Tarihi Ansiklopedisi /İstanbul-1985: Kurul

Celâlî isyanları konusunun buraya taşınma sebebi, Aksu'da böyle bir hareket sonrasında meydana gelen isyan nedeniyle hanlar ve çevrelerinin zarar görmüş olmalarındandır.

IV. Mehmed (Avcı)'in idaresi döneminde yukarıda sebepleri sıralanan Celâlî isyanlarından biri Aksu Köyü'nde gerçekleşmiştir.

“1660 yılında Aksu köyündeki han, Celâlî Hasan istilâsında bir kısmı yanmış, bir kısmı yıkılmış bu nedenle de üzerindeki kurşun kısmen yok olmuş, bir kısmı da bozulup harap olmuştur. Bunun üzerine hayırseverlerden **SOFİ HACI MEHMET** tarafından Allah rızası için, kendi parası ile hanı ve karşısındaki dükkânları tamir edip yeniden canlandırmayı istemiş, çatısını örtecek kurşun yetmez ise kalan kısmını kiremitle kapatabileceğini söylemiştir.

Bu isteğini Bakanlar Kuruluna (Dîvân-ı Hümâyûn'a) ileterek; Sonradan kimsenin engel olmamasını, kimseye zararı ve hukuka aykırılığı yoksa kendi malı ile yok olanları yeniden yapmayı, hasar görenleri tamir etmeyi rica etmiştir. Yaptığı müracaat kabul edildiğinden, kimseye müdahale ettirilmemesi için Bursa Valisine emir verilmiştir. (BURSA SİCİLLERİ: 31 – 346) (1)

Mehmet Oğlu Tüccar **Hoca Dursun**'un yaptırdığı, Sofi **Hacı Mehmet** tarafından tamir ettirilerek tekrar kullanılabilir hale getirilen han'dan geriye bir şey kalmamıştır. Kuzey cephesindeki kemerli giriş kapısı ve bu kapıya bağlı olarak sağlı sollu bir miktar duvarın ayakta kalmış olduğunu görüyoruz.

Daha önce temel kalıntıları görünen ve bilinen han duvarlarının bir bölümünün üzerine, köy muhtarlığı eliyle betonarme bina yapılmıştır.

Daha da kötüsü, sonradan yapılan bu betonarme bina, az sonra bahsi edilecek ve tarihi geçmişi bir neslin eğitim yuvası olan bir başka binayı arka plânda bırakmış, hem tarihe, hem çevreye saygısızlık örneği olmuştur.

(1) Kâmil Kepecioğlu / Bursa Kütüğü: Cilt 1

Bu günün mirasçuları olan bizler de aynı duyarlılığı (!) göstererek bu binayı ve çevresini mezbele haline getirmiş bulunmaktayız.

İLK ÖĞRENİM BİNASI

Aksu köyü İlköğretim Okulu. (İlk yapılan-1743)

(1)

Aksu Köyü ilk olarak eğitim hizmet binasına, yine bir hayırsever tarafından yaptırılan okulla kavuşmuştur.

I. Mahmud (1730-1754) dönemine isabet eden yıllarda yapılan okul ve tekke ile ilgili olarak:

“1743 de Muallimzâde Kazasker **AHMET EFENDİ** bir okul ve kendini dîne verenlerin ibadetle meşgul olması için küçük bir tekke (Zaviye) yaptırmıştır. Bunların idaresi için de Bursa Zeyniler Mahallesinde bir **Çifte Hamam** yaptırıp, buraya vakfetmiştir. (BURSA SİCİLLERİ:338-75)” (2)

NOT:

Okul olarak kullanılan bu yapı, yeni İlköğretim okul ve lojmanı yapıldıktan sonra köy tüzel kişiliğine devredilmiştir. Uzun yıllar “Köy Konağı” adı altında Muhtarlık Makamı, misafirhane, ebe, öğretmen gibi hizmet verenlerce lojman olarak kullanılmıştır. Zemininde bodrum bulunmaktadır.

(1) Öğrt. M.Necati Şahin albümünden.

(2) Kâmil Kepecioğlu / Bursa Kültüğü: Cilt 1

(Arsa olarak görülen bu alan tekkenin yapıldığı yerdir. -1743)

Yukarıda görülen mektep ile birlikte yaptırılmış olan “tekke” binasından hiçbir kalıntı yoktur.

Tamamen ahşap ve kerpiç ile yapılmış bir yapıydı. İmam evi, bahsedilen tekke binasının devamı şeklinde olup, mektep ile arasında bugün kullanılmakta olan yol vardı.

İmam evi zaman zaman bakım gördüğünden, bugüne ulaşması mümkün olmuştur.

Çifte Hamam/Dökümhane Hamamı

Bursa Zeyniler mahallesinde bulunan Çifte Hamam (Dökümhane Hamamı) ile ilgili olarak:

Kâmil Kepecioğlu'nun (Bak Say.27) eserinde, hamamın 1743 veya daha sonrasında yapıldığı anlamına gelebilecek bir paragraf vardır. Yayınlanan bir dergi ekinde ise “Bursa'nın en büyük hamamların-

dan biri. 1572'de Bursa Kadısı Muallimzade Ahmet Efendi tarafından inşa ettirilmiştir. Hamam, Müderris Ahmet Efendi'nin Aksu Köyü'ndeki cami, zaviye ve mektep ile Zeyniler Köyü'ndeki medresesine gelir sağlamış. ...” Bilgisi vardır.

NOT: Çarşıönünden köy içine doğru ilerlediğinizde bugün “Köykonağı” olarak isimlendirilen, geçmişte (M.1743) mektep olarak yapılan ve uzun yıllar da o amaçla kullanılmış yapı ile aynı tarihte ve aynı kişi tarafından yapılan tekkenin sadece ikamet edilir bölümü korunabilmiş ve bu bölüm yıllarca “İmam Evi “ olarak hizmet görmüştür. İmam evinin yanında bugün arsa olarak görülen boşluk alanda ise tekke vardı. 2010-2011 yıllarında restore edilen imam evi daha uzun yıllar hizmet edebilecek duruma getirilmektedir. Tekke yeri olan alan, yapılan çevre duvarının iç kısmında bırakılarak İmam Evi + Cami + Külhan üçgenine bahçe olmuştur.

AKSU KÖYÜ ÇEŞMESİ

Aksu Köyü Çeşmesi. / 1894

Çeşmenin Kitâbesi.

Çeşme üzerindeki kitâbe şöyledir:

Atâyı Hazreti Abdülhamid Han Gâzi
Bu mülkü eyledi mâmur ve serteser ihyâ
Tarikler açarak halka verdi teshilat
Zelâl merhameten etti, sû be sû icra
Rızası üzere vezîr-i Münir Paşa da

Delâlet eyleyip emrini harca
O cümleden müteahhidiyle buldu hitam
Şu nev taraz eser şehriyâr şân-ı efzâ
Yapıldı Aksu tarihıyla çeşmi sâni dedim
Bu şeh-râh revâ hâlis Aksu şiri âsâ

Büyüğümüz Hazret-i Abdülhamid Hân Gâzi

Bu çeşmeyi imar etti ve baştanbaşa taze bir hayat verircesine şenlendirdi.

Yollar açarak halkın ulaşımına kolaylaştırma sağladı

Merhamet edip, etraftan berrak ve temiz su getirilip akıtılmasının gerçekleştirilmesini istedi.

Pâdişah'ın isteği ve vekâleti üzerine Münir Paşa'da

Yapımında yol gösterip kılavuzluk edip masraf etti.

Bütün bunlardan dolayı, üzerine aldığı işi sonlandırdı.

Şanlı Pâdişah'ın şu yeni yapılmış pürüzsüz eseri, sevinci artırmış, ferahlık vermiştir.

Aksu yolu üzerine yapılması sabırsızlıkla beklenen ikinci çeşme dedim.

Aksu'ya güzellik veren, şiir söyler gibi akan, karşılık beklemeden olan sevgiyle buraya yapılması uygun görüldü. (H.Ö.)

TÂRİHE DÜŞÜLEN NOTLAR

KÜÇÜK NOTLARLA TARİHTE AKSU KÖYÜ

- *Aksu Köyü'nün, bir zamanlar **Aleşah**'ın da vakıfları olduğu yine kayıtlarda yer almaktadır. (*)
- *Köy yanında **Pekmezalanı** ve **Yayavıranı** adıyla anılan mevkilerde tarım yapılmış. (*)
- *Yayavıranı denilen mevki, eski **Roma** kaldırımlarının çok iyi bir biçimde korunduğu yerdir. (*)
- *... **Bednos Alanı** olarak anılan mevkide yay çiftliği olup, Bizans dönemi yerleşim yeridir. (*)
- *Aksu Köyü'nün, bir dönem **İsâbey İmâreti**'nin vakıf köyü olduğu yine bazı kadı sicillerindeki belgelerden anlaşılıyor. (*)
- *1565 tarihli mühime defterindeki bir kayıтта, köydeki derbentte tüccarların soyulduğu yazılmaktadır. (*)
- *16/07/1919 tarihli bir raporda, bir Ermeni çetesi tarafından iki Türk'ün soyulup, birinin öldürüldüğü yazılıdır. (*)
- *Aksu'daki büyük ve küçük hanları **Şeyhülislâm Karaçelebizâde Hüsâmeddin Efendi**, Kozluören Köyü'ndeki camiye vakfeylemiştir. (BURSA SİCİLLERİ: 333-66) (**)

Bir buluntu...

Geçmişten, bugüne su kaynağı

(*) Raif Kaplanoğlu / Bursa Ansiklopedisi.

(**) Kâmil Kepecioğlu / Bursa Kütüğü: Cilt 1

I. MAHMUD (1730-1754) döneminde, Aksu Köyünde meydana gelen bir olay kayıtlarda şu şekilde yer almıştır. “1746’da İran seferine gitmek üzere Aksu Köyü’ne uğrayan Arnavut Paşalardan Aslan Paşazade **MEHMET PAŞA** Aksu Köyünde konaklamak istemiş, ancak köy halkı bu konaklamaya karşı gelerek Padişah’ın Paşası ve onun yanındaki kara askerleriyle (Levendlerle) köy halkı arasında kavga ve çatışma çıkmış ve köy halkından olan **İVAZOĞLU VELİ** çenesinden kurşun ile vurulup öldürülmüştür.”
(BURSA SİCİLLERİ:339 – 49) (1)

KURTULUŞ SAVAŞI ÖNCESİ GÂZİ ve ŞEHİTLERİMİZ

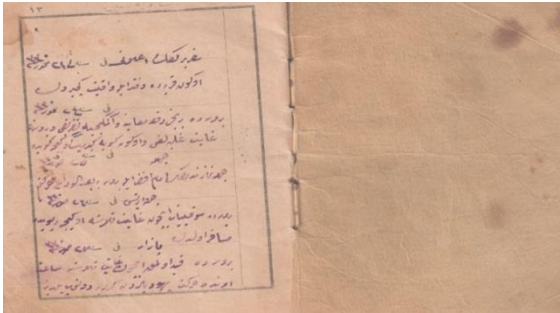
GAZİLERİMİZ :

- 1-Karagözlülüler’in Mıstan Dayı (Savaş)
- 2-Azizler’in Mıstan Dayı (Aslan)
- 3- Hancıların Mehmet Dayı (Görmez)
- 4-Zeybekler’in Mustafa Dayı (Zeybek) (Maaş almamış.)
- 5-..... Bayram Dayı (?)

ŞEHİTLERİMİZ :

- 1-Esebeyliler’in (Memduh Çevik’in dedesi)
- 2-Zeyneler’in Zeynel (Erzurum’da, akıbeti bilinmiyor)
- 3-Pehlivanlar/Kabadayılar’ın Ali Molla (Balkan harbinden dönmemiş, akıbeti ?..)
- 4- “ / “ Hüseyin (Çanakkale, Seddülbahir. 18.Nisan.1331)

*Aksu Köyünden birçok şehidin olduğu, ancak akıbetlerinin bilinmemesi nedeniyle bahsedilmediği yönünde günün yaşlıları tarafından bilgi verilmiştir. (2010)

Fethullah Oğlu Hüseyin,
Batum-1888 doğum tarihli.
Çanakkale-18/04/1915
tarihinde şehit.
Tutmuş olduğu
günlük’ün ilk sayfası.

(2)

(1) Kâmil Kepecioğlu / Bursa Kütüğü: Cilt 1

(2) Ayşe Öztürk arşivinden. (Babasının hâtırâsı)

KURTULUŞ SAVAŞINDA AKSU

“ Yunanlılar, 22.Haziran. 1920’de Milen hattını geçerek genel taarruza giriştiler.Düşmanın kuzey kolu 30.Haziran.1920’de Balıkesir’e girdi. Süvarileri, 02.Temmuz.1920’de Kemalpaşa ve Karacabey’i işgâl ettiler. Bu cephedeki 61.ve 56. Tümenlerimiz Bursa doğrultusunda çekildiler.

Yunanlılar ilerleyerek 08.Temmuz.1920’de Bursa’yı işgal etti ve ileri hatlarını Dinboz-Aksu hattına kadar götürdüler. 7. tümenleriyle (Akdeniz Fırkası) Bursa-İnegöl şosesi üzerindeki “KAZANCI” cephesini tuttular. Böylelikle 09.Temmuz.1920’de Aksu Köyü de işgal edilmiş oldu.

Köy Yunanlıların elinde Kazancı cephesinin ağırlık merkezi olarak kullanılmış ve kahvehaneler depo hâline getirilmiştir. Köyde oturan Yunan kumandanına, çenesinde bulunan bir tutam tüyden dolayı halk “Sakallı” adını takmıştır. Sakallı kumandan çarşıdaki çınarın dibini doldurarak etrafına duvar çevirtmiş ve orasını park haline getirmiştir.

...

Bu olayı nakleden Kazancı İsmail Çavuş, Sakallının hizmetçisi Tırakka ile dost olduklarını, Trakka’nın “bu akşam alaturka 2’de Aksu köprülerine konan bombalar patlarsa bil ki gidiyoruz. Patlamazsa ebedi Kazancı cephesinde kaldık.” Dediğini, hakikaten Yunanlıların köprüleri imha ederek o gece kaçtığını, ağırlıklarının olduğu gibi bıraktığını, Yunan askerlerinin kurumak üzere Kazancı ormanlarına serdiği çamaşırlarının cepheye kış manzarası verdiğini ve ocaklarda içi kahve dolu cezveleri gördüğünü hatıralarına ilave etti.

Düşmanı kovalayan III. Kolordumuz Şükrü Naili Paşa kumandasında Yunanlıları bir daha geri dönmek üzere def etti. Böylelikle 2 sene 2 ay 2 gün düşman idaresinde kalan Aksu Köyü de 10.Eylül.1922’de Yunan işgalinden kurtulmuş oldu.” (1)

(1) Öğrt. İbrahim Saydam incelemesi./ Öğrt. M. Necati Şahin arşivinden.

YUNAN İŞGALİ ANEKDOT'LARI:

“... Köye geldiler ve hemen insanları toplayıp. “Size kesinlikle kötülük yapmayacağız. Kimse tedirgin olmasın. Ancak bizim koyacağımız kurallara uymak zorundasınız. Yapmakta olduğunuz işlerinize devam edin...” gibi sözler söylediler. Sonra köy içinde rütbeli subayların kalacağı evler baktılar. Bizim eve de bir subay talip oldu. Bize üst katta sol

tarafındaki odayı verdiler. Bütün eşyalarımızı toplayıp o odaya yığdık. Anne annem, annem ve ben, babamın bizi Çanakkale’ye giderken emanet ettiği Hamamcellerin Ahmet Dayı’lara geçtik.”

“... Köye iyice yerleştikten birkaç gün sonra halkı köy meydanına toplayıp, “kimde ne çeşit silâh varsa, biz evlerinizi aramaya mecbur kalmadan herkes getirsin, yoksa başınız derde girer dediler. Silâhı olanlar getirdi (bu arada muhakkak saklayanlar da olmuştur.) Birkaç gün sonra köyden bâzı şüphelendikleri kişileri tekrar sıkıştırıp çok dövmüşler.”

“... Bir keresinde, sokakta devriye gezen Yunan askerleri omzunda kazma ile işten gelen Çolak Hüseyin Dayının arkasından yetişip ona süngülerini dayadılar. Hüseyin dayı geri geri onlardan uzaklaşırken nihayet bizim kaldığımız komşu evin kapısına sırtını yasladı. Artık gideceği yer kalmamıştı. Biz çocuklar ve kadınlar perde arkasından bakarken, Hamamcellerin Ahmet Dayı sokak kapısını birden açtı ve Hüseyin dayı sırt üstü avluya düştü ve hemen kapıyı kapadılar. Askerler de daha fazla işi uzatmayıp uzaklaştılar.”

“... Bizim evde kalan subay daha sonra karısı ve iki çocuğunu köye getirdi. Bir süre sonra onlarla arkadaş olup oynamaya başladık. Birinin adı Annik, birisi Adili idi. Birbirimizin dilini bilmiyor ama anlaşıyorduk. Annem bir keresinde, “kızım bunlar artık temelli geldik diye çoluk çocuğunu da buraya getiriyorlar, ama yakında giderler. Sakın yanlış bir şey yapma “ diye bana tembihte bulundu.”

“... Bu arada annem Alaçam Köyünden birisi ile evlendi. Biz onunla birlikte arada bir atla Alaçam Köyüne çıkmaya başladık. Atın iki yanına küfe yükler, içine elma doldurur, beni de semere oturtur, kendisi atı yularını tutup önden yürürdü. Bir defasında Çayrılık mevkiinde devriye gezen Yunan askerleri ile karşılaştık. Atta ne yüklü olduğunu ve nereye gittiğimizi sordular. Babalığım, Alaçam’a akrabalarımıza gittiğimizi, orada yetişmediği için onlara elma götürdüğünü söyledi. Askerler elmaların üzerinden sokabildikleri

kadar ellerini küfelere sokarak karıştırdılar, süngüleriyle şöyle dışarıdan dürttüştürdüler ve gidin dediler.

Meğer biz her defasında Alaçam'a mermi taşıyormuşuz. Şimdi bu yaşta kendi kendime soruyorum; Tek çocuğu olmama rağmen "Annem beni vatanından daha mı az seviyordu acaba diye..."

"... Yunan gelmesine rağmen Anneannem çocuk okutmaya (Kur'an) devam ediyordu, uzun bir zaman ses çıkarmadılar. Bir gün kendisinin Karadeniz tarafından Yunanistan'a iltica ettiğini söyleyen, çok güzel Türkçe konuşan, köylümüze de çok faydası dokunan ve köylünün Lâzoğlu diye isim taktığı subay Anneanneme; (papaz nine bu işi sürdürmesen iyi olur, senin hakkında rahatsızlık başladı...) Diye ikaz ettiğinden anneannem çocuk okutmayı bıraktı."

"... Yukarıda bahsettiğim nedenle aile içinde rahatsızlık oldu. En azından bir süreliğine Bursa'ya taşınmaya karar verildi. Babalığım Şible Mahallesinden ev tutmuş oraya gittik. Babalığım buraya daha başka türlü gelmeye başladı. Bazen saç sakal karışık, bazen yüzü gözü boyalı, bazen çok iyi giyimli olurdu. Genellikle çok erken çıkar, gece yarılari gelirdi."

"... Bir zaman sonra köyümüze döndük. Bizim evin sundurmasına çok sayıda yaralı Yunan askerleri gelmeye başladı. Bazı ihtiyaçlarımızı almak için odaya çıktığımızda her tarafın kan ve kanlı sargı bezi dolu olduğunu gördüm. Yaralıları köyde hiç tutmuyorlar, hemen sevk ediyorlardı. Birkaç gün sonra bizim eve İnegöl Cerrah'dan bir Rum kadın geldi. Biz artık gidiyoruz dedi. Nedeni sorulduğunda; Yunan gelince biz onlara çok yardım ettik. Bazı komşularımızı onlara ihbar ettik. Şimdi Yunan bozuldu geri çekiliyor. Eğer köyümüzde kalırsak daha sonra Türkler bizi yaşatmaz, artık biz Yunanla birlikte gideceğiz dedi."

"... Gecenin bir yarısı, köy başımıza yıkılıyor sandık. Köylü ayağa kalktı fenerini yakan sokaklara çıktı. Yunan kaçıyormuş, köprüleri havaya uçurmuşlar, taş parçalarının kiremitlerin üzerine düşüşünü bugün gibi hatırlıyorum."

"... Türk Askeri köye gelince, köyün gençleri onlarla birlikte takip ve aramaya katıldılar. Sonradan anlatıldığına göre; kaçamayıp geride kalanlar teknelerin, kazanların altlarına saklanmışlar ama askerle birlikte aramalara katılan gençler onları yakalayıp teslim etmişler."

Ayşe Öztürk'ün anlatımlarından... Ayşe Öztürk (1914-2006), 6- 8 yaş arasında Yunan işgalini yaşamıştır. Allah (c.c.) rahmet eyleye...

TÜRK MİLLETİNİN AKSU KÖYÜ'NDEKİ EMANETLERİ

“Bir Türk zabiti olan üsteğmen Mustafa Bey, Yunanlıların Acıelma (Şadan) köyündeki karakoluna bir gece baskına gelir. Nöbetçiyi öldürür ve bombasını bacadan atarak içerdeki 14 Yunan askerini havaya uçurur. Attığı ikinci bomba patlamayınca, Yunan askeri tarafından subayımızın üstüne fırlatılır. Mustafa Bey orada kendi bombası ile şehit olur.

Durumu öğrenen Yunan tümen kumandanı şehit subayımızın cesedini Kazancı cephesine getirtir. Kendi subaylarını ve Türkleri toplar. Önce Yunanca sonra Türkçe olarak; ‘O bir kahramandır. Üzerine aldığı görevi yerine getirmiştir. Vatanı için ölmüştür.’ Der. Şehidimizin yaptığı kahramanlığı kendi subaylarına örnek olarak gösterir. Türklere dönerek ‘Kazancı Köyü küçüktür. Onu Aksu’ya götürün ve kahramanınızı âdetlerinize göre gömün.’ Der. Şehidimiz araba ile Aksu’ya getirilir. Köydeki Yunan askerlerinden biri cesedi tekmeleyince Sakallı kumandan; ‘Defol, marifet ölüsüne değil, dirisine vurmaktır. O, Acıelma’da vazifesini yaparken karşısına çıksaydın ya.’ Diye askerini azarlar ve cezalandırır.

Şehit üsteğmen Mustafa Bey Aksudaki Çiçek Baba mezarlığına defnedilir. Yaptığım incelemede maalesef şehidimizin mezarının yerini törende hazır bulunanlar tayin edemediler. (!) Bu olayı nakleden Kazancı İsmail Çavuştur.”

(1)

(1) Öğrt. İbrahim Saydam incelemesi./ Öğrt. M. Necati Şahin arşivinden.

Öncelikle şunu ifade etmek gerekir ki; Şehit Üsteğmen Mustafa Bey'in kabrinin yerinin tayin edilememesi törene katılanların bilgi noksanlığından olabilir.

Çünkü;
Şehit Üsteğmen Mustafa Bey ve diğer şehitlerimiz, tarihi Aksu Köprüsüne alternatif yapılan yeni

köprü nedeniyle Çiçek Baba mezarlığının İlköğretim Okuluna bakan cephesinde yer almaktaydı. Nitekim mezarlığın 1966 yılında istimlâki sırasında, bilinmekte olan şehit mezarlarından kalanlar toplanarak bugünkü anıt yapılan yere nakledilmiştir. Bu nakil sırasında; Şehitlerimize ait kemikler dışında, Onlara ait bazı buluntular olduğu yönünde bilgi de mevcuttur.

Süvari Üsteğmen Mustafa Şefik Bey dışında, diğer Şehitlerimiz ile ilgili bilgi de şöyledir:

“1922 yılı zafer sonrasında; Ankara'dan dönen Alay Mızıkacıları (Bando Takımı)'nı taşıyan askerî araç Yarbaşı mevkiinde şarmpole yuvarlandı. Bu kaza sonrasında yedi er şehit oldu ve Aksu Köyü mezarlığına gömüldüler.” (1)

(1) Sn. Halil Lâfçı'nın şifâhen anlatımından.

Ö Ğ R E N İ M

1.OKUL:1743 (1)

2.OKUL: 1945 (2)

3. OKUL:1984

Aksu Köyü'ne 1743 yılında mektep yapılmış olması, köy halkının öğrenimi hakkında yeteri kadar bilgi vermiş olmalıdır.

Daha önceleri köyde Arap harfleri ile Osmanlıca öğrenim görenler, **01.Kasım.1928** tarihli “**harf inkılâbı**” sonrasında yeni harflerle eğitime başlamışlardır. Bu nedenle, köydeki belli bir nesil her iki yazıyı, yazar ve okur olmuştur. Yeni harflerden sonra okuma-yazma oranı % 100'e ulaşmıştır. İlk zamanlarda farklı sebepler nedeniyle okula devam edemeyip diploma alamayanlar olmuşsa da, okuyup yazmayı öğrenmişlerdir.

Köyden İpekyolu'nun geçiyor olması, şehir merkezine yakın olması, barınma, konaklama, doyurma, tamir-bakım, imalât gibi meslek dallarının yapıyor olması; halkın öğrenim ihtiyacı duymasını artırmıştır.

(1-2) Öğrt. M. Necati Şahin albümünden.

“... 1946 yılında öğrenime açılan İlkokulu, Devlet köylüye yaptırdı. O tarihlerde fakirlik olduğu için köylünün maddi imkânı olamadığından, köye Tarım Kredi Kooperatifi kuruldu. Bu kooperatif herkese kredi verip borçlandırarak okulun yapımı sağlandı. Sonra insanlar borçlarını bu kooperatife taksitle ödedi. Bu kooperatif son yıllara kadar Aksu köyünde faaliyet göstererek Aksu ve çevresindeki köylere kredi vermede kullanıldı.” (1)

“Köyde harf inkılâbı ile birlikte okul açılmıştır. Bu okul 1938 yılından itibaren 5 sınıflı olmuştur. Şimdiki okul Muhtar Hüseyin Çelik zamanında yapılmış ve 1946 öğrenim yılında inşaat bitmiştir.

Köyde 25 senede (1938-1951 öğrenim dönemleri), 169 erkek 116 kız olmak üzere 285 kişi okuldan diploma almıştır. Bu mezunlardan 4’ü Arifiye Köy Enstitüsünü, 1’i Ziraat Okulunu, 1’i Ortaokulu bitirmiştir. Halen 3 kişi İmam-Hatip, 1 kişi Tuzla Ziraat, 1 kişide D.D.Yolları okuluna devam etmektedir. Köy okulunda muhtelif yıllarda; Abdullah Öndüç, Nazmiye - Muazzez öğretmenler, Fahri Okuyangil, Recep Ulu-Hediye Ulu, Cenap Dandul-Nebiye Dandul, Yusuf Özsoy-Ayşe Özsoy, Cihat Demirören-Rabia Demirören, İbrahim Saydam-Necla Saydam öğretmenlik yapmışlardır. (2)

Recep Ulu

Cenap Dandul

İbrahim Saydam

Mehmet Yılmaz Işılar

Aksoy İleri

(1) Sayın Zeynel Akyıldız anlatımından.

(2) Öğrt. İbrahim Saydam incelemesi. / Öğrt. M. Necati Şahin arşivinden.

ÖĞRENİM DÖNEMİ HÂTİRÂLARI

Recep Ulu öğrencileriyle... 1948 – 1949 öğrenim dönemine ait... (A.Ö.)

Aksu Köyü İlköğretim Okulunda öğrenim, iki öğretmen ile yapılırdı.1.,2.,3. sınıflara bir öğretmen, 4.,5. sınıflara diğer bir öğretmen öğrenim yaptırırdı.

Öğrenim mekânı olarak 1743 yılında yapılan mektep 1944 yılına kadar kullanılmıştır. 1946 yılında öğrenime açılan iki büyük salonlu (sınıflı), bir öğretmen odalı ve bir lojmanlı yeni okul hizmet vermeye başlamıştır.

Aksu Köyü İlköğretim okuluna çevre köylerden öğrenim görmeye gelenler olurdu.

Recep Ulu öğrencileriyle... 1949 – 1950 öğrenim dönemine ait... (A.Ö.)

(A.Ö.) Ayşe Öztürk albümünden.

Öğretmen Recep Ulu öğrencileriyle... (1953)

(H.Ö)

Öğrt. Recep Ulu ve Cenap Dandul öğrencileriyle... 1955

(H.Ö.)

(H.Ö.) Hüseyin Öztürk albümünden.

Öğrt. İbrahim Saydam Öğrencileriyle birlikte (1959-1960)

(1)

Öğrt. İ. Saydam, 1963 mezunlarıyla.(2)

Öğrt. M. Yılmaz Işıl - 1965
Uygulamalı eğitim sırasında... (3)

-
- (1) Sayın İsmail Sevil albümünden.
(2) Öğrt. M. Necati Şahin albümünden.
(3) Öğrt. M. Yılmaz Işıl albümünden

Öğrt. M.Yılmaz Işılar (sağda) ve Öğrt. Aksoy İleri (solda) öğrencileriyle... 1964 (1)

Öğrt. M. Yılmaz Işılar (solda) ve Öğrt. Aksoy İleri (sağda) öğrencileriyle... 1965 (2)

(1-2) Öğrt. M. Yılmaz Işılar albümünden.

MİMARİ YAPI

...
Köy iki mahalleden oluşmaktadır. Genellikle 2 – 2,5 m. genişliğinde olan dar sokaklar köşe pahı yapılmak suretiyle genişletilmiştir. Sokak döşemeleri kayrak taştır. Sokak ortasında iri taşlar karşılıklı gelerek derz oluşturmuştur.

...
Genellikle Türk evi plân şemasının özelliklerini taşıyan evler çoğunlukla iki katlıdır. Evlere sokaktan iki kanatlı ahşap kapıyla avludan geçilerek ulaşılır. Alt katlar ahşap hatıllı kabayonu taş duvar, üst katlar ise kerpiç dolgulu ahşap karkas tekniğinde inşa edilmiştir. Avluların zemini toprak veya kayrak taştır. Döşeme ve tavan kaplamaları ahşaptır. Çatılar ise alaturka kiremit kaplıdır. Duvarlar genellikle sarı, beyaz, mavi ve yeşil renktedir. (1)

(1) Mimar Z. Sevgen Perker raporundan.

GÖKSU / AKSU DERESİ

Aksu Köyü ve çevre köylerde henüz sulu tarıma geçilmediği dönemlerde **GÖKSU DERESİ** deli-dolu ve devamlı akmaktaydı. Zaman zaman çevresine zarar verir, yatağını derinleştirirdi. Bu nedenle yerleşim alanında hafif kaymalar meydana geldiğinden DSİ Bursa Böl. Md.'lüğü ıslah çalışması yaparak köyün üst kısmından, alt kısmına kadar olan bölgede, aralıklarla şutlar yapmış ve dere yatağına dolgu yaparak heyelânı önlemiştir.

Aksu Köyü insanı; İçme, banyo, çamaşır, temizlik, hayvan ve arazi sulama ihtiyaçlarını, her mevsim ve her şartta taşıma yoluyla Göksu Deresinden karşılardı. Yağmurların yağması ve karların erimesi sonucunda gelen sel suları çevreye zarar verir, günlük su kullanımında da sıkıntıya sebep olurdu.

Sokak çeşmeleri çamurlu su akar, bu su kazanlarda bekletilerek

çökmesi sağlanır, günlük su ihtiyacı böyle giderilirdi. Öyle ki; Dağda yağan yağmurdan haberi olmayan köy insanı zaman zaman çaresiz kalırdı.

1948 yılında âni bir sel baskını sonucu Köy Hamamından çıkıp evine gitmekte olan Rahime Nine (Ağun), Derebaşı köprüsünün doğu başında oluşan ve o anda gözükmeyen boşluğa düşerek sel sularına kapıldığı, daha sonra köyün alt taraflarında cesedinin bulunduğu büyüklerimizce bizlere devamlı anlatılmıştır.

Aksu'nun doğusundaki Küçüksu Deresi ile batısındaki Devlet Deresi de aynı verimlilikte ve dolulukta akardı.

Bize anlatılanlar ve bizim gördüklerimiz sadece bir hikâyeden ibaret kalacak. Çünkü yaz sezonunda dere kurumakta az önce anlatılmış olanlara inanmak daha da güçleşmektedir.

KARA SU / PINAR SUYU

Göksu Deresinin çamurlu dönemlerine alternatif olması için elde edilen ve halkın “**KARASU**” diye adlandırdığı kaynak su. Şimdiki musalla'nın içinde kalan ve değirmen bendinin altından akmaktaydı.

“1948 yılında gelen sel nedeniyle bu kaynak su alanı tahrip oldu. Bundan sonra, yeni bir çalışma yapıp, iki kol hâlinde “Düzbahçeler’in” tabanındaki su gözleri bir araya getirildi ve bugünkü görünümde olan çeşmeyle yalaklar 1951 yılında köylü tarafından yapıldı.” (1)

İçimi köy halkı tarafından çok sevilmesine de, kahvehâne işletmecilerinin tercih ettiği su kaynağı idi. Aynı zamanda; sonbahar, kış ve bahar aylarında Göksu Deresinin çamurlu akması halinde, insan ve hayvanların istifade ettiği tek içilebilir kaynak suyu olma özelliğine sahipti.

“Karasu çeşmesinin yapıldığı şimdiki yeri, Adile Abla (Osmanların Hüseyin'in ablası) hibe etti Çeşmeden sonra, kalan yer fazlası da (çeşmeye bakarken sağ taraf) mezarlık olarak terk edildi. (2)

Karasu'nun ilk bulunduğu alanda daha sonraları şeker kamışı sıkma ve elle kereste biçme işleri de yapıldı.

(1) Sn. Ahmet Gergin tarafından anlatılmıştır.

(2) Sn. Salih Özgüç tarafından anlatılmıştır.

KÖPRÜLER

Aksu Köyü sınırları içinde; Bursa yönünden Devlet Deresi Köprüsü'nü, İnegöl yönünden Küçüksu Köprüsü'nü geçtiğinizde, köy merkezine çok yaklaştığınızı anlarsınız. Mevcut karayolu üzerinde bulunan birçok menfez ve köprü dışında, Göksu Deresi üzerinde ayrıca altı adet köprü vardır. Bunlardan biri tarla/bahçe geçişini, biri transit karayolu geçişini, dördü dere kenarında oluşmuş her iki mahallenin birbirine geçişleri sağlar.

1.KÖPRÜ

Aksu Köyünden transit olarak geçişi sağlamak için 1966 yılında yapılmıştır. Köy mezarlığı ve şahıs arazilerinden istimlak edilerek bugünkü şekliyle tamamlanmıştır. Köy içine uğramadan transit geçişi sağlasa da, her iki çıkış noktasından sağa-sola dönüşlerle köye girilir.

2.KÖPRÜ

Bilinen İPEKYOLU köprüsüdür. Daha önceleri taban döşemesi kalas ve tahtadan, korkulukları ke-resteden yapıydı. 10.Eylül.1922 tarihinde Yunan askeri bozguna uğrayıp Aksu Köyü'nü terk ederken bu köprüyü dina-

mitleyerek havaya uçurmuştur. (Şu anda bakım ve onarıma ihtiyacı olup, ilgi beklemektedir. Kısa sayılabilecek zaman içinde yer yer kayma ve çökmeler kaçınılmaz.)

onarım görmüştür. En son Gazi Mehmet Görmez bu köprüyü tamir ettirmiştir. Daha sonra genişletilmiştir.

3.KÖPRÜ

Halk arasında **İMAM KÖPRÜSÜ** olarak isimlendirilir. Tahmin edileceği gibi bu köprü de önceleri kalas, kereste, tahta ile yapıydı. Kontrolsüz akan Göksu Deresinin verdiği zarar nedeniyle çok defa

4.KÖPRÜ

Halk arasında **DEREBAŞI KÖPRÜSÜ** olarak isimlendirilir. Bu köprü de önceleri ahşaptı. Duvarlarında meydana gelen bozulma ve yıkılmalar nedeniyle perde betonla hasarı önlenmiştir. Çok sonraları

beton ve demir kullanılarak onarılmıştır.

1948 yılında Rahime Nine (Agun) adındaki köylümüzün, üzerinden geçerken sel'e kapıldığı köprü bu köprüdür.

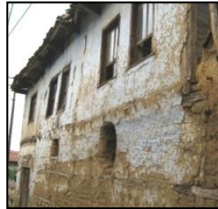

5.KÖPRÜ

Halk **DİBEKBAŞI KÖPRÜSÜ** olarak isimlendirmektedir. Geçmişte en çok tahrip olan köprü idi. Kimi zaman kullanılmaz olurdu. Göksu Deresine önceleri gelen suyun, artık gelme-

mesi, dere yatağına yön verilip suyun kontrollü akıtılması, demir, beton, taş karışımı yapılması uzun ömürlü olmasını sağlamıştır.

AKSU EVLERİNDEN ÖRNEKLER

*Yılların yorgunluğu üstümde kaldı,
Sır saklayan odalar; siz nasılsınız?
Beni inşa edenler sonsuza daldı,
Dert dinleyen duvarlar; siz nasılsınız?
30.09.2010- (H.Ö.)*

GERİYE KALANLAR!

GÖKSU DERESİ ÜZERİNDE DEĞİRMENLER

Değirmen "savak" kalıntısı.

Değirmen taşları.

Göksu Deresi üzerinde sırasıyla yer almış kara değirmenler Aksu Köyü'ne ve çevre köylere uzun yıllar hizmet vermiştir.

Göksu Deresinden kendilerine özel su bentleri ile taşıdıkları suyu savaklarından döner çarklarına akıtarak hareket enerjisi elde ederlerdi. Sabit taşın üzerinde dönen hareketli taş ve ona çarparak hareket kazanan ayakların titreşimiyle öğütülmek istenen malzeme taş göbeğindeki yuvaya dökülürdü. Öğütülen malzeme sabit taşın üzerinden aşağıdaki sandık içine savrulurak düşerdi.

GÖKSU DERESİ ÜZERİNDE ÇALIŞAN DEĞİRMEN ve ÇALIŞTIRANLARI

1-Tantanlar'ın	Değirmen	:Osman Karaman,
2-Ali Efendiler'in	"	:Hüseyin Akdemir,
3-Sahip Ağalar'ın	"	:Halil İbrahim Gergin,
4-Hacı Fevziyeler'in	"	: Veli Duymaz,
5-Topal Mustafa'nın	"	:Mustafa Agun,
6-Gümüşler'in	"	:Mustafa Gümüş,
7-Haşim Çavuş'un	"	:Bakkal Hasan (Erdoğan Köylü)
8-Dimbozlu Yusuf'un	"	: ? (*)

(*) Sn. Zeynel Akyıldız tarafından anlatılmıştır..

KONAKYERİ / HARMANYERİ

Bir harman döneminde Konakyeri...

Üst solda görülmekte olan boşluk arazi, halk arasında “Konakyeri” olarak tanınlanır.

Aksu Köyünden geçenlerin; mevcut hanlar

dışında bu mekânlarda da geceledikleri, gezer göçerlerin burarlarda konakladıkları anlaşılmaktadır.

Daha sonraları bu alan köylü tarafından harman yeri olarak kullanılmıştır. Arazinin muhtelif yerlerine “harman dövme” alanları açılmış, bu iş için uygun yeri/ımkânı olmayanlar yararlanmışlardır.

Tarlardan hasat kaldıranlar, ekin demetlerini harman dövme alanı çevresine tınaz şeklinde yığarlardı. Sırası gelen, bağ yapılmış demetleri açar, harman alanına eşit kalınlıkta sererdi. At, öküz, manda gibi hayvanların arkasına uygun aparatlarla bağlanmış döven/düven’lerle akşama kadar dönerek buğday taneleri başaklarından ayrılır, saplar kıyılarak saman haline getirilirdi.

Samanla karışık buğday/arpa taneleri ikindi sonrası çıkacak rüzgâr etkinliğiyle yaba veya dirgen/diğren ile havaya savrulurak birbirinden ayrılırdı. Rüzgârın etkisiyle, saman tanelerden uzaklaşırken, taneler olduğu yere tekrar düştüğünden sonuçta samandan ayrılırdı. Kısmen çöplü olan taneler, tekrar uygun

Bir zamanlar harmanyeri. Resim: BUSMEK

hayvanlara yem olarak verilmek üzere samanlık denilen depolara taşınırdı.

Saman taşıma işi de ayrı bir uğraş gerektirirdi. At veya öküz arabaları üzerine çit konulur, yerden çit üzerinden aşacak şekilde dirgen/diğren ile çit tepilerek doldurulurdu. Boşaltılacak yere varıldığında aynı işlemin tersi yapılarak, çit içinden samanlığa saman atılırdı.

Artık başaklar taneden makine ile ayrılmakta, samanlar balya haline getirilip daha kolay yüklenip boşaltılmaktadır.

Konakyeri zaman zaman bayramyeri olarak da kullanıldı. Ulu söğüt ağaçları, dut ağaçları altında, yeşil, yumuşak çimenler üzerinde bayram yapmaya gelenler oldukça rahat ederlerdi. Büyük sayılanlar salıncakta sallanırken, küçükler düzlenmiş alan olan harman dövme yerlerinde çeşitli oyunları rahatlıkla oynayabilirlerdi. Burasının köye yakın olması da ayrı bir avantajdı.

Yakın zamana kadar; üzerinde biten ot, açık artırma ile satılır, köy Muhtarlığına gelir sağlanırdı.

Daha sonra mülkiyeti S.S. Aksu Köyü Tarımsal Kalkınma Kooperatifine geçti. Bir süre aynı amaçlı kullanılırken daha sonra Kooperatif yönetimi tarafından

ağaçlandırıldı. Temenni edilir ki gereken ilgi gösterilir (!) ve yapılan harcamalar karşılığını bulur.

BULGUR ÜRETİMİ

Dibek taşı.

Kışlık yiyecek olarak bilinen “**BULGUR / BURGUL**” yapımı köy kadını için telâşlı bir günün habercisi olurdu. Bulgur yapılacak buğday ayrılırdı.

Yapılacağı zaman büyük kazanlar çeşme başına veya dere kenarına konur, buğdayın tozu, toprağı, çöpü bol su ile yıkanıp arıtılırdı. Arıtılan bu buğdaylar ocak üstüne konulmuş su dolu kazanların içine dökülür, kıvamı gelinceye kadar kaynatılırdı.

Bu arada Derebaşı batısı (koyunların biriktiği alan), Derebaşı doğusu (keçilerin biriktiği alan), Minare dibi (büyükbaş hayvanların biriktiği alan), Dibekbaşı meydanları hayvanlar gittikten sonra temizlenirdi. Temizlenen yerlere hasır, kilim, çarşaf vs. serilerek kaynama kıvamı oluşmuş buğdaylar bunların üzerine ince bir şekilde serilirdi. Güneş gücü ile kurumaya bırakılan kaynamış buğdaylar bundan sonra çocuklara emanet edilirdi. Çünkü serilen buğdayların en bilinen düşmanı horoz ve tavuklardı. Çocuklar da avuç avuç yerlerdi ama aldıkları yerleri diğer yerleri incelterek kapatırlardı.

Kuruyan bulgur daha sonra “Dibek” taşında dövülmek üzere toplanırdı. Bir, iki, üç veya dört kişi dibek taşına döktükleri bulguru özel tokmaklar ile döverlerdi. Bu işi öyle ahenkle yaparlardı ki seyretmeye değerdi. Böylece buğday dış kabuğundan ayrılır, temizlenir, kuru bir şekilde kaldırılırdı.

Bulgur kırma taşı.

Tane bulgurun kırık bulgur haline getirilmesi için ayrı bir işlem daha yapmak gerekiyordu. İki adet bulgur kırma taşından biri yere sabitleniyor, ortasına da bir çubuk çakılıyordu. İkinci taş yere çakılan sabit taşın ortasındaki çubuğa geçiriliyor ve dış kenarına yakın yerde monte edilmiş çevirme kolu ile çevrilirken ortada bulunan delik boşluğundan avuçla bulgur taneleri atılarak kırma işlemi başlatılıyordu. Bu şekilde üst taş dönerken kırılmış bulgur taneleri iki taşın arasından serilen yaygı üzerine dökülüyordu.

EKMEK FIRINI (Kara Fırın)

Kara Fırın ()*

Bazı fırın gereçleri.

Evlerin içinde veya kamuya ait yerlere yapılmış çeşitli büyüklükte ekmek pişirme fırınları vardır.

Fırını olmayan komşular, fırın sahibinden izin alarak, sözlü ise sıra alarak komşu fırını kullanabilirler.

Köyde fırın başı muhabbetleri çok önemlidir. Yorgun olanlar yorgunluğunu ekmeği fırına attıktan, ilk ağızda çıkan pidenin mis gibi kokusunu hissettikten sonra dinlenirler. Kıymalı, soğanlı, patatesli hiçbiri yoksa sâde olarak pişen pideyi, fırın başına uğrayan davetli davetsiz herkes paylaşır.

(*) Fırın Sn. Nihat Koştur'a aittir.

Fırın ; Çalı-çırpı, odun gibi yakacaklarla ısıtılır. Isınma tavını öngörmek çok önemlidir. Fırının yeterli derecede ısındığı anlaşıldığında, gelberi ile ateş öne çekilir, ucunda ıslatılmış kumaşlardan oluşan sırık (sünge) 'la fırın içi tabanı kenar köşesinde kalan kor-kül kalıntıları dışarı çekilir.

Fırının ilk ısısında pideler pişirilir. Pidelerden sonra pineyt'e konulmuş hazır ekmek hamurları fırın küreği ile ve sırayla fırın içine yerleştirilir. Kapak kapanır, arada bir kontrol edilir.

EKMEK MALZEMESİ:

Su, un, tuz, ekşi maya.

FIRIN MALZEMESİ:

Ekmek teknesi, pineyt, çalı-çırpı, odun, fırın küreği, gelberi, sünge

İLCE ve SINIR KOMSUSU KÖYLER

Aksu Köyü'nün ilçesi ve sınırdış olduğu köyleri kısaca tanımak gerekirse:

Kestel: Kalesi Bizans döneminden kalmadır. 1301 Koyunhisar, 1308 Tekfurlar savaşı sırasında Kestel tekfuru önemli rol oynamıştır. Bu savaşta tekfur öldürülmüş ve Kestel Osmanlı'nın eline geçmiştir. (*)

Alaçam/Teşvikiye: Kestel İlçesine bağlı ve ilçeye 17 Km. uzaklıktadır. Köy Uludağ üzerinde bir dağ köyüdür. 1880'li yıllarda 93 göçmenleri tarafından kurulmuştur. Artvin Murgul'dan gelmiştir. (*)

Lütfiye /Maşadalanı: Kestel İlçesine bağlı ve ilçeye 17 Km. uzaklıktadır. Uludağ'ın doğu yamaçlarında kurulu bir köydür. 1880'li yıllarda mübadele sonrası gelen göçmenler yaşamaktadır. (*)

Sevketiye / Kurfal: Kestel İlçesine bağlı ve ilçeye 23 Km. uzaklıktadır. 1880'li yıllarda Bulgaristan'ın Şumnu kazasından gelen göçmenler yaşamaktadır. (*)

Sükraniye / Kazancı: Kestel İlçesine bağlı ve ilçeye 19 Km. uzaklıktadır. Esasen tarihi bir köy olmakla birlikte sonradan boşalmıştır. Boşalan bu köye sonradan göçmenler yerleştirilmiştir. (*)

Ümitalan: : Kestel İlçesine bağlıdır. İnegöl-Bursa kara yolunun 1 Km. güneyindedir. Eski Yörük köyüdür. (*)

(*) Raif Kaplanoğlu / Bursa Ansiklopedisi I=Eylül 2001 (Sayfa:18, 206, 263, 265, 281, 100, 274, 93, 224, 65, 120

Erdoğan / Dinboz: Kestel İlçesine bağlı ve ilçeye 16 Km. uzaklıktadır. Bazı vergilerden muaf tutulmuştur. Derbentçi köyüdür. Zamanla köy boşalmış, boşalan köye 1880’li yıllarda Bulgaristan’ın Razgrat ve Çamlı bölgelerinden gelen çok sayıda göçmen burada iskân edilerek köy yeniden kurulmuştur. (*)

Turanköy _____ : Kestel İlçesine bağlı bir köydür. Bir vakıf köyü olduğu bilinmektedir. Zamanla boşalan köy 1880’li yıllarda gelen Boşnak göçmenlerce yeniden kurulmuştur. (*)

Dudaklı / Geçkinöz: Kestel İlçesine bağlı ve ilçeye 13 Km. uzaklıktadır. Köyde birçok vakıfların olduğu bilinmektedir. Köyde adak yeri olarak bilinen Çingiraklı Dede adına her yıl şölen düzenlenir.(*)

Narludere / Dereköy: Kestel İlçesine bağlı ve ilçeye 12 Km. uzaklıktadır. Bir vakıf köyü olup, köyün geliri Mekke’ye gitmekteydi. Bu dönemdeki kayıtlara göre köyde yoğunlukla pirinç ekimi yapılmaktaymış. Eski Yörük köyüdür. (*)

Cataltepe _____ : Kestel İlçesine bağlı ve ilçeye 3 Km. uzaklıktadır. 17. Yüzyıldaki kadı sicillerinde rastlanmakla beraber, köylülere göre 19. Yüzyılda Karakeçili Yörükleri tarafından kurulduğu söylenmektedir. 1912 yılında Vani Mehmet Bey’in vakıf köyü olduğu anlaşılmaktadır. (*)

Gözede / Pınarlı: Kestel İlçesine bağlı ve ilçeye 12 Km. uzaklıktadır. Tarikat şeyhlerinden Göz Dede’nin köyde gömülü olması nedeniyle bu adı almış. 1487 yılı tahrirat defterinde adı geçen köyde, kömür ocakları olup o tarihte köylüler sultanın kömürcüleridir. Daha önce Aksu Bucağına bağlı idi. Eski Yörük köyüdür. Kurtuluş savaşı sırasında tahribat görmüştür.(*)

(*) Raif Kaplanoğlu / Bursa Ansiklopedisi I=Eylül 2001 (Sayfa:18, 206, 263, 265, 281, 100, 274, 93, 224, 65, 120

TABİİ COĞRAFYA

Aksu Köyü Güney Marmara Bölgesinde, Bursa İli'nin güneydoğusunda bulunan küçük bir orman köyüdür.

Göksu Deresinin iki yanı boyunca uzanan vâdinin dağ eteğine en yakın olan bölümünü yerleşim yeri olarak seçen ilk kurucular, geriye kalan vâdi ve araziye ziraata ayırmışlardır. Dalgalı bir araziye sahiptir. Köyün alt kısmında, Göksu Deresi ile birleşen diğer dere ve pınarlar, doğrudan Gölbaşı Gölüne dökülmektedir.

Toprak yapısına gelince:

“Arazi alüvyondan teşekkül etmiştir. Üst toprak 20-30 cm. kalınlığında genel olarak: killi, tınlı, koyu grimsi, kahverengi veya kırmızımsı kahverengidir. Alt toprak üst toprağın aynı, fakat derinlerde daha kaba bünyeli bir tabakaya sahiptir.

Toprağın geçirgenliği bitki yetiştirmeye müsait olup kök beslenme daha derindir. Zirai şartlarda erozyon yoktur. Arazinin verimi orta olup, tarla ziraatına, sulu ve kuru ziraata müsaittir.”

(1)

(1) Öğrt. İbrahim Saydam araştırması./ M. Necati Şahin arşivinden.

TARIMDA SU KAYNAKLARI

Kazankaya'dan Göksu Deresi görüntüsü.

Kazankaya

Yatağında akan su.

Kazankaya-Ortabent noktası.

Allah (c.c.)'ın; insanlığa bahşettiği en önemli hayat kaynağı olan su, Aksu' da bol miktarda vardı.

Zaman zaman mevsim gereği bahçe sulamada sıkıntılar yaşansa da bu sıkıntılar suyun yokluğundan değil, sulama yollarının ilkel oluşundan kaynaklanmaktaydı.

Geçmişte insan gücüyle açılmış; Kazankaya, Ortabent, Tahtabent gibi adlar alan hatlar ve bunlara bağlı olarak bir ağ gibi araziye kazılan su kanalları ile çok uzun mesafelere Göksu Deresi suyu, çevredeki dere suları ve kaynak sularıyla birlikte taşınıyor, mümkün olan en çok arazi sulanmaya çalışılıyordu.

Yapılan sulama şekli “salma sulama” olup, suyun ulaştığı nokta kendi seviyesiyle eşit orantıdaydı. Bu tür sulama, vakit ve su israfı açısından ideal

Arılar buraya bal yapardı.

Çevresi kapanmış Kazankaya

Bentten hedefine doğru yol alan sulama suyu..

değildi. Dalgalı arazi nedeniyle her yerde suya yön vermek mümkün olmuyor, bu nedenle sulama zor şartlarda yapılıyor, ayrıca erozyon kaçınılmaz oluyordu.

Aksu Köyü güneyinde yer alan komşu köylerin de su ihtiyacının artması nedeniyle Göksu Deresi'nin suyunun paylaşımında sorunlar yaşanıyordu.

DSİ Bursa Bölge Müdürlüğü projesiyle sonuçta sulamaya kesin çözüm bulundu.

Gelecek sayfalarda konu edilecek her iki gölet'in yapımı gerçekleşti.

Fizibilite çalışmalarından başlayıp, son safhasına kadar emeği geçen bütün DSİ mensuplarına; Ülkemiz, Köyümüz ve köylümüz adına kendilerine teşekkür ediyoruz.

UŞAKPINAR GÖLETİ

Uşakpınarı Gölü.

Gölet Savak'ı

Pompa İstasyonu.

Pompa Havuzu.

Uşakpınar Gölü'ü yapımına 1996 yılında başlanmış, 2001 yılında sisteme su verilerek hizmete girmiştir.

Aksu Köyü'nün, doğu ve kuzeydoğu yönündeki arazisinin 1300 dekarını sulaması öngörülmüştür. İşletmeciliğini yapan Kooperatif tarafından sağlanan takip ve ekonomik kullanım tedbirleri sonucunda gerçekleşen sulama oranı 2000 dekarı bulmaktadır.

Dolmasını sağlayan devamlı akarı yoktur. Kış suları ve takviye/aktarma su ile doldurulmaktadır.

Gölü rakımı nedeniyle suyun ulaşamadığı bir kısım arazi, araya konulan pompa marifetiyle sulanabilir hale getirilmiştir. Burada maliyeti artırıcı olarak elektrik enerjisi tüketilmektedir.

Köyün gençleri tarafından gölet içine balık bırakılmış ve avlanılabilir hale gelmiştir. Ancak, kontrolsüz ve denetimsiz avlanma sorun teşkil etmektedir.

Vana odası.

Su alma vanası.

Bugün, gölet'in işletmeciliğini yapan Kooperatif veya kooperatif ortakları, gölet ve çevresini sahiplenmesi gerekmektedir.

Üretecekleri balık türü ile gelir elde edilebileceği gibi, çevresinde yapacakları düzenleme ve güzelleştirme ile Bursa'ya muazzam bir piknik alanı da kazandırmış olacaklardır.

Bu konuda Büyükşehir veya İlçe Belediyesi ve Orman İşletmeciliği köylüye destek ve katkı sağlamalıdır.

ÇAMLIK GÖLETİ

Çamlık Göllet'i genel görünümü.

Çamlık Göllet'i yapımına 2000 yılında başlanmış, 2009 yılında yapımı tamamlanmıştır. 2010 sulama mevsimine yetişmiş,

Ancak; sulamada kısmen faydalı olabilmiş, teknik sebeplerden dolayı kesin kabulü yapılamamıştır. Bu gölet'in işletmeciliğini köydeki Kooperatif yapacaktır.

Gölet, Aksu Köyü'nün güneydoğusunda yer almaktadır. 2200 dekar araziye sulaması öngörülmüştür. Alınacak önlem ve tedbirlerle 3000 dekar araziye sulaması planlanmaktadır.

Çamlık Gölletini doğrudan besleyen bir kaynak yoktur. Kar ve yağmur suları ana kaynağı oluşturmaktadır. Ayrıca, sulama mevsimi dışında kalan aylarda Şevketiye (Kurfal) Köyünden açılan bir kanaletle su takviyesi yapılarak gölet'in doluluk oranı artırılmaktadır.

Çamlık Göleti, rakım olarak Uşakpınar Göletinden daha yüksekte bulunmaktadır.

Köyün güney ve batısında yer alan araziye su temin eden bu gölet, aynı zaman da Uşakpınar Göleti'nin rakımı nedeniyle su veremediği Aksu'nun doğusundaki bazı noktalara da su verecektir.

Tesisin ulaşmadığı diğer bazı bölgelere ise, çiftçi kendi imkanlarını kullanarak su nakletmeyi düşünmektedir.

Her iki tesisin; yapım, bakım ve onarımında ilgi ve emeklerini esirgemen tüm DSİ mensuplarına köy halkı teşekkür etmektedir.

TARIM ARAZİLERİ

Aksu Köyünde tarım; babadan görme devrini bitirmiş, yeniliğe açık, gelişmeleri takip eden, yatırımdan kaçmayan üretici sayısı artmıştır.

Alternatif ürünleri denemekte, kendi aralarında fikir üretip ortak kararlar alabilmektedirler. İlçe Tarım Müdürlüğü de kendilerine oldukça faydalı olmaktadır.

Geçmişin tecrübesi, uygulamada elde edilen veriler, ziraat mühendisleriyle mülakat ve İlçe Tarım Müdürlüğü önerileri sonrasında yapılması gerekeni yapmaktadırlar. Böylece emek ve sermaye lüzumsuz yere harcanmamakta karşılıksız bir şekilde maliyet yükseltilmemektedir.

Bu kadar bilinçlenmeye rağmen satış/pazarlama konusunda organize olamamaları, mevcut Kooperatiflerinden tam yararlanamamaları halledilmesi gereken önemli bir sorun olarak karşılarında durmaktadır.

Geçmişte; **bağ** ve **hububat** ağırlıklı tarımın yanı sıra hayvancılık ağırlıklı iken; **sebze**, **tütün**, **ipekböceği**, **çilek**, **salatalık** vs. gibi ürünler de zaman içinde üretilir olmuştur.

2010 yılı itibariyle: **Papaz eriği**, **kiraz**, **ahududu**, **böğürtlen**, **çilek**, **şeftali**, **kızılcık**, **armut** (çeşitleri), **erik** (çeşitleri), **elma** (çeşitleri), **incir**, **domates**, **üzüm**, **muşmula** (döngel), yeni ürün **hurma** ve **hünnap** üretilmektedir.

Süs bitkisi ve meyve fidancılığı da gelişme göstermektedir. Hayvanı bulunanlar ise kısmen **buğday**, **arpa**, **yulaf** ekimi yapmaktadır.

Geçmişten kalan cevizler kestaneler kurumuş olsa da, yeni cins ceviz dikimi gözlenmektedir.

ÜRÜNLERDEN ÖRNEKLER

İklimi sıcak bölgelerin ürünleri dışında kalan her çeşit sebze, meyve yetişmektedir. Ancak bazı ürünler hiç denenmemekte, bazıları ihtiyacı karşılayacak oranda yetiştirilmekte, bazıları ise yoğun ekimi olmaması nedeniyle, talep olmayacağı endişesi ile üretilmemektedir.

Papaz erik

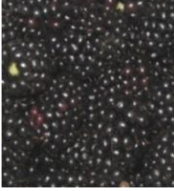
Kiraz

Ahududu

Çilek

Böğürtlen

Dut

Firenk üzümü

Şeftali

Havra erik

Kızılcık

Armut

Armut

Erik

İncir

İncir

Domates

Hurma

Üzüm

Elma

Elma

Hububat

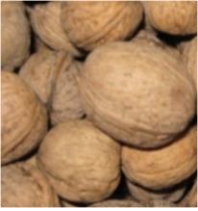
Fasulye

Hünnap

Trabzon hurması

Ceviz

Kestane

Zeytin

Meyve ve Süs
bitkisi fidancılığı

KOOPERATİF

S.S. AKSU KÖYÜ
TARIMSAL KALKINMA KOOP.

Kurucu ortaklar:
1-Emin Akdemir
2-Mehmet Ali Özcan
3-İsmail Özkan
4-Ali Zeybek
5-Nihat Koştur
6-N.Yaşar Önal
7-Mehmet Elgün

1966-1967 yıllarında başlayan, ancak günün koşulları nedeniyle resmîyet kazanamayan dernekçilik girişimleri 12.12.1978 tarihi itibarıyla yukarıda isimleri yazılı kurucu ortaklar tarafından kurulmuştur.

Kuruluş dönemindeki statüsü sonradan değişikliğe uğramış, şimdi Tarım İl Müdürlüğü denetiminde “S.S.Aksu Köyü Tarımsal Kalkınma Kooperatifi” ismiyle faaliyettedir.

Bugüne kadar varlığını sürdürmesi oldukça zor olmuştur. Yönetimde kadro sıkıntısı her dönemde yaşanmış, ekonomik yetersizliği nedeniyle ortaklarına ümit vermemiş, uzun yıllar idealist kişilerin sahiplenmesi sonucu bugüne ulaşmıştır.

Önemi ve gerekliliği halen tam olarak idrâk edilmese de, gereken katkı verildiğinde tahminlerin üzerinde getiri sağlayacağı inancı tam oluşmasa da lüzumuna inananlarca faaliyeti sağlanmaktadır.

Köy Muhtarlığından aldığı taşınmazları ile varlıklarını artırırken, DSİ’den işletmeciliğini devir aldığı Sulama Göletleri sayesinde ortaklarına hizmet verme imkânına kavuşmuştur.

80 Tonluk yer baskülü sezonunda önemli işlev görmektedir. Eğitim ve Dinlenme tesisi ile, diğer bazı hizmet alanlarında sorumluluk almaktadır.

Köy muhtarlığının sosyal faaliyetlerine katkı sağlamakta, köy yararına girişimlerde bulunmaktadır.

DERNEK

Kurucu üyeler :

- 1- A. Akyıldız
- 2-A. Şenman
- 3-G. Çelen
- 4-M. Güner
- 5-R. Arpacı
- 6-M. Karaağaç
- 7-Ş. Günel

Çevreden görüp, dostların da teşvikiyle bir araya gelen köy kadınları, 21.Haziran.2010 günü “Aksu Köyü Kadınları Dayanışma Derneği” olarak kuruluşlarını resmileştirdiler.

Kendi aralarında belirledikleri Kurucu Üyelerin sorumluluğunda; sosyal, ekonomik, kültürel gelişmelerini temin edebilmenin ilk adımlarını attılar.

Köy kadınları; Köy Muhtarlığı, İhtiyar Heyeti ve Kooperatif Yönetim Kurulu'nun desteğini sağlamışlardır. Dernek merkezi binası Muhtarlık tarafından ücretsiz olarak kendilerine tahsis edilmiştir. Başlangıç aşamasında; dernek üyeleri, kendi evleri için yaptıkları ürünleri ziyaretçileriyle paylaşmayı kararlaştırmışlardır.

Dernek mensupları çevre düzenleme çalışmasında birlikte...

Aksu Köyü'nün müteşebbis kadın ve kızları sergiledikleri dayanışma nedeniyle çevreye örnek olmaya başladılar. Bu dayanışma sadece kendi aralarında değil, gerektiğinde Muhtar ve Kooperatif yönetimiyle birlikte rol paylaşmaktalar...

Düzenlenen bir kermese tanıtım amaçlı katılım.

Köy ve ev yapımı köy ürünlerinin kamuoyunda tanıtımı ile ilgili olarak kermese katılımı gerçekleştiren hanımlar, yaptıkları işi “geleceğe hazırlık” olarak ifade ediyorlar.

Kermes alanında “Aksu Köyü standı”

Aksu Köyü Kadınları Dayanışma Derneği mensupları ve çorbada tuzum bulunsun diyenlerin katkılarıyla 2011 yılı Hıdrellez günü, misafir katılımcıların da iştiraki ile kutlandı.

Resim: 3

Aksu Köyü gençleri, böyle kutlama veya cemiyetlerde birlik ve beraberliğin en güzel örneklerini vererek, misafirlerini ağırlamakta ve kendilerinden övgüyle söz ettirmektedirler.

Resim:3 = S.S.Aksu Köyü Tarımsal Kalkınma Koop. Albümünden alınmıştır.

SARIKIZ EFSÂNESİ

Dere yatağına üstten bakış.

Ayak izi (!)

Kurnası (!)

Havuzu. (!)

Halk arasında çeşitli anlatımlarla hikâye edilir sarıkız.

Yaşayıp yaşamadığı elbette bilinmiyor.

Okunan roman ve hikâyelerin anlatıldığı, masal ve efsânelerin anlatım yoluyla aktarıldığı, bilhassa kış günlerinde çocukların bunlarla büyütüldüğü, yöre kahramanlarına payeler yakıştırıldığı, özetle; insanların henüz televizyonla tanışmadığı dönemlerdi o günler...

Farklı şekillerde de olsa, bugün (2010) kendisini gördüm diyenler var ve hâlâ anlatıyorlar.

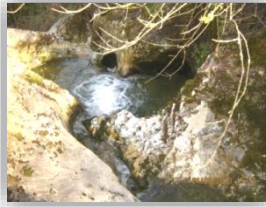
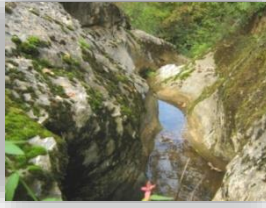
İsmiyle anılan bir deresi var “Sarıkız Deresi” diye. Büyük bir kaya var belirtilen yerde. Bu kaya üzerinde bulunan bazı şekiller benzetilerek yorumlarda bulunulmuş.

Örneğin;

Sarıkız’a ait ayak izi, hamam kurnası, havuzu, çocuğuna ait beşik (yatak) yeri gibi birçok izlerin bulunduğu bir kaya var dere yatağında...

Yatak yeri.(1)

Şöyle ki;

Loğusa döneminde cinlere karıştığı ve sonra çocuğu ile birlikte orada yaşadığı, zaman zaman çevresinden geçenlerce görüldüğü, veya çocuğunun ağlama sesinin duyulduğu anlatılır.

“Sarıköz Deresi tabanından yamaç’ın üst hizasına kadar boyu, topuklarına kadar sarı saçları olduğu, şeklen net görülmesine rağmen bir gölge gibi yamaçta ilerlediği anlatılmaktadır.

Hikâyesi ne olursa olsun; çevre düzenlenmesi yapıldığı, ulaşım kolaylaştırıldığı (anayoldan ve derenin batı kenarından) takdirde çok güzel bir gezi alanı, ziyaret mekânı olabilir.

Kayanın üzerindeki bazı şekiller, zamanın örselemesine yenik düştüğü anlaşılıyor. Bazı kısımlar ise yosunlaşma nedeniyle belirginliğini kaybetmiş. Dere yatağının devamı olan bazı kısımlar ise gelen kumlar tarafından kapatılmış veya doldurulmuş. Gelecek kuşaklara emanet edilebilmesi için ilgiye ihtiyacı var.

BOŞ ODALAR

I

Şu karşı evin boş odalarında,
Duvarlara sinmiş bir hayalet var.
Elinde mum, gece ortalarında,
Bucak bucak gezer, birini arar.

II

Camlar tutuşurken, eski kafesler,
Beyaz duvarlara aksetmiş, durur.
Dağınık sürüyü toplayan sesler,
Karıya sokulup tokmağı vurur.

III

Sonra işitilir sert bir hıçkırık,
Basar odaları belirsiz cinler.
Karanlık avluda döner bir çığırık;
Sanırsın kundakta bir çocuk inler.

IV

Akşam dağılırken yerli yerine,
Bu evin önünde ürperiyorlar.
İçlerinden, kendi kendilerine:
Şu karşı ev tekin değil, diyorlar...

1925

Necip Fazıl Kısakürek

GEZELİM GÖRELİM

TAŞTANAKAN

Bir zamanlar yüzmeyi burada öğrenirdi köy çocukları. Önlerine kattıkları birkaç koyun veya sığır hayvanını hem otlattılar, hem kendi aralarında oyun oynarlardı, yazın o sıcaklığında... Buraya geldiklerinde öğle sıcaklığı bastırırdı iyice...

Kayalara vura vura sanki yumuşak bir hal alırdı o Küçüksu Deresi'nin berrak temiz suyu... Uygun bir yerinden atıverirlerdi kendilerini, aşağıdaki doğal havuzun içine... Bazı kaçıp habersiz gelirlerdi buraya, yüzmek için...

Yukarıda anlatılmaya çalışılan yaşam tarzı yok artık. O günlerde bastırılan yaz sıcakları yine var ama Küçüksu Deresi'nde su kalmadı. Su olsa bile evlerde oraya götürülecek hayvan kalmadı. Hayvan olsa bile onları oraya otlatmaya götürecek çocuk kalmadı. Çocuk olsa bile böyle mekânlarda yüzecek çocuk kalmadı.

Modern (!) hayatın bize sunduğu imkânlar cennet köşelerimizi bize unutturdu...

Taştanakan'a dere içinden yürüyerek gitmek mümkün. Ancak bu ulaşım suyun az olduğu dönemde denenmelidir. Araziden ulaşım bir yere kadar uygun.

Sonrasında dere yatağına iniş, çıkış oldukça yorucu...

Uzun yıllar buralara gelinmediği anlaşılıyor. Güneş görmeyen o loş ortamı yaşamak veya yaşatmak için ulaşımın kolaylaştırılması gerek.

Başka yerleri keşfetmek için isterseniz geziye buradan başlayın...

KAZANKAYA

*Taşın rahm'inden çıkmış. Yaratan yaratmış da;
Kudreti tartışılmaz. Görürsün ilk bakışta.
01/10/2010 (H.Ö.)*

Aksu Köyü'nün geçmişin-
de, Kazankaya'nın çok yönlü anı-
ları vardır.

Su motor ve borularının
olmadığı, sulama tesisinin bulun-
madığı dönemlerde daha önce de
bahsedildiği gibi zirai sulamanın
olmazsa olmazıydı.

İşte; geriye dönük belli bir
neslin burada unutulmaz anıları
vardır.

Su sırasına sahip olmak, miktarı
yetmeyen suyu çoğaltmak veya
başkası tarafından suyun kesilme-
sini önlemek için Çayırılık ile
Kazankaya arası âdeta parkur
gibiydi. Bu tip görevler genellikle
her hanenin erkek gençlerine
verilirdi.

Yatsıdan sonra, sabah namazı
öncesi veya sonrası vakitler, o

parkurun en yoğun kullanıldığı vakitler olurdu.

Geceden gelenler, Kazan-kaya taşının altında oluşan barınakta yatar, bazen gündüz orada yatmış olan hayvan sürülerinden kalmış bit/pire orada yatana sarardı.

Gecenin karanlığı veya ay ışığında, nice köy genci orada birbirlerine, gelecekleriyle ilgili hayallerini anlatmışlardır.

Akan su az olduğunda Göksu Deresi yatağından ulaşım mümkündür. Ancak, sulama amaçlı takip, Çayırılık mevkiinden su kanalı paraleli takip edilerek yapılır.

Kazankaya'nın ilk konumunu bilenler, adını bölgeye veren kaya için; "dere yatağına doğru az da olsa inmiş demektedirler. Kayanın çevresi bugünkü gibi yetişmiş ağaçlarla kapalı değildi. Bakıldığında kaya daha net gözlenebiliyordu.

Aksu Köyü'nün her köşesinde olduğu gibi burada da çeşitli etkinliklere müsait alanlar oluşturulabilir.

ÇATALKAYA

Çatalkaya, Aksu Köyü kuzeyinde yer almaktadır. Araçla çok yakınına ulaşmak ve buradan çok geniş alanı gözlemlemek mümkün. Hemen eteğinde bulunan düz alan tabîi çimenle kaplı. Çimenlerin içinden sıkça çıkmış papatya grubundan çiçekler bu alana ayrı bir güzellik katıyor.

Göksu Deresi'nin Aksu sınırları son noktada yapılmakta olan karayolunu, Gölbaşı Gölü, Bursa ovasının doğusu ile Katırlı dağları güney yamaçlarını buradan seyir bir başka olmaktadır.

Çeşit ağaçlar arasında yer almış begonyalar ve diğer kır çiçekleri sanki “gelin birlikte yaşayalım” der gibiler.

Doğallığı yanı sıra, bugüne kadar insanoğlu elinin buraya henüz değmemiş olması, artı bir avantaj...

Tamamen kendi şartlarında gelişme gösterdiğinden, şimdiki halinde ziyaretçilerini rahatsız edecek fazlalıkları alınmalı... Doğallığına dokunmadan yapılacak küçük müdahaleler, bu cennet köşeye değer katacaktır. Bölgede gereken düzenleme yapıldığında, yeni gezi ve piknik alanları kazanmak mümkün.

İÇME SUYU

Su deposu.

Göksu deresi Aksu kurulduğu günden, belki de daha öncesinden itibaren insanların su ihtiyacını karşılamıştır.

Kim bilir kimler bu sulardan doyasıya içmiş, kimler burada konaklayıp ihtiyacı olanı stoklayıp yoluna devam etmiş, kimler hayvanlarının faydalanmasını sağlamıştır?

Bugün evlerde kullanılmakta olan sular yokken, köyün tamamı dere suyundan yararlanmaktaydı.

Dibekbaşı mevkiinde yapılmış olan su deposu, Göksu Deresinden alınan su ile dolardı. Depodan iki ayrı aktarma sistemi ile (toprak künk) su alınır, biri sokak çeşmeleri, diğeri ise Hamam, Şadırvan, Köy helaları ve Çarşı Çeşmesinin ihtiyaçlarına cevap verirdi.

Bu sular kesintisiz/devamlı akarlardı. Böylece köyün doğu yakası su ihtiyacı karşılanmış olurdu.

Doğu yakasındaki sokak çeşmeleri:

Mehmet Kartal ile Ceylan Özkan'ın evleri arasında, İsmail Kara ile Şıkşıklar'ın evleri arasında, Azizlerin Ahmet Aslan'a ait evin sol köşesinde, Kerim Özgüç'e ait evin duvarı önünde kesintisiz/devamlı akan sokak çeşmeleri mevcuttu.

Batı yakasındaki sokak çeşmeleri:

Ahmet Ediz ile Ali Akdemir'in evlerinin arasında, Hacı Fevziyeler'in evin sol köşesinde, Bayram Dayı'nın evin köşesinde, Mustafa Keskin'e ait olan evin bahçe duvarı tabanındaki son noktada kesintisiz akan sokak çeşmeleri mevcuttu.

Karasu.

Daha önce bahsedildiği üzere;

Dere suyunun mevsimsel dönemlerde çamurlu akması durumunda, insanların ve genelde evlerde beslenen hayvanların kullandığı “Karasu” kaynağına ek olarak, köye Zobu’daki bir kaynak suyu getirilmiştir.

Konakyeri mevkiine su deposu yapılmış, daha önce mevcut olan sokak çeşmelerinden farklı yerlere, gösterişli sokak çeşmeleri inşa edilmiştir. Ancak gelen su halk tarafından beğenilmemiş, dere suyu veya karasu içilmeye devam edilmiştir.

Uşakpınarı Göleti yapımı sırasında, pınardan depoya su taşıyan boru hasar görmüş, heyelan nedeniyle bazı yerlerin boruları toprak yüzeyine çıkmış, zemin problemi nedeniyle depoda çatlamlar olmuş, köy içine yapılan gösterişli çeşmeler sökülmüş ve böylece o günün yatırımı tamamen yok olmuştur.

Aksu Köyü’ne; 1984 yılında tesis anlamında su, Alaçam Köyü arazisinden çıkan kaynaktan getirilerek Çayırılık mevkiine yapılan depodan evlere müstakil su bağlantıları gerçekleştirilmiştir.

Bu suyun kaynak-depo arası aktarım sorunları bitmemekle beraber, Muhtarlık ve halk müdahalede bulunarak sorunlarını kısa zamanda çözmektedir.

UNUTULANLAR

MEZBAHA

Bu alanda geçmişte mezbaha (hayvan kesim yeri) binası vardı. Yapılış tarzı ve iç düzeni ile döneminin modern hayvan kesim mekânlarındandı.

Taş duvarlar üstüne atılmış ahşap hatıl üzerinde yükselen kerpiçle örülmüş duvarları, kiremitle kapatılmış çatısı vardı.

Devamlı akan suyu, büyükbaş hayvanlara zahmet vermeden yere yatıracak aparatları vardı ve bir kasabın ihtiyaç duyacağı bütün detaylar düşünülmüştü.

Yakın sayılabilecek bir zamana kadar ayakta durdu. Sonra buraya mesken yapıp kiraya verilerek Muhtarlığa gelir sağlanmaya çalışıldı. Şimdi o yapıdan hiçbir iz kalmamıştır.

RAMAZAN TOPU

İsmail Özgüç

Her ramazan ayında dışarıya çıkarılır, bakımı yapılırdı. Tekerlekleri ve bağlantı yatakları ahşap, tekerlek çemberleri metaldi.

İftar vaktine yakın dolun işlemi bitirilir ve patlatma saati beklenirdi. Topun dolurma ve patlatma aşamaları çocuklar tarafından merakla izlenirdi.

Müezzinlerin İsmail Dayı (Özgüç) bütün bunları yaptıktan sonra uzunca bir sopanın yarılmış ucuna kor (ateş) parçasını sıkıştırır topun başına gelirdi. Köstekli saatini arada bir çıkarıp zamanı kontrol eder nihayet ateşlemeyi gerçekleştirirdi.

Minareye çıkmış, topun patlatılmasını bekleyen müezzin ezan okumaya başlardı.

MEYDANLAR

Köyde dört ayrı yerde genel kullanıma tahsis edilmiş alan vardı. Bu alanlar; sabahları, evlerden sürüye katılacak hayvanların toplanma yeri olarak kullanılırdı.

Aynı alanlar; bulgur kurutmak, kak (meyve kuru) yapmak, yıkanan pamuk veya yünleri kurutmak gibi zamanlarda da ortaklaşa kullanılırdı.

Dibekbaşı meydanı:

Büyükbaş (dombay/manda) hayvanlar bu alana bırakılırlardı...

Derebaşı (batısı) meydanı:

Küçükbaş (koyun) hayvanlar bu alana bırakılırdı...

Derebaşı (doğusu) meydanı:

Küçükbaş (keçi) hayvanlar bu alana bırakılırdı.

Minaredibi (cami yanı) meydanı:

Büyükbaş (sığır/inek) hayvanlar bu alana bırakılırdı...

Çobanları tarafından bu alanlardan alınan hayvanlar akşama kadar köy merasında otlatılırdı. Vakit geldiğinde köy içine dönerlerdi. Gelen hayvanların hepsi, kendi evlerini bulurdu.

E K O N O M İ

Osmanlı döneminden başlayıp, bugüne doğru gelmek gerekirse; elde bulunan belge, tevatüre dayalı bilgi ve kesin bilinen dönemlerden bahsetmek gerekir.

“Köyün ilk kurucusu sayılan Çiçek Dede ve müritlerinin tarımın yanı sıra çiçek bahçeleri yetiştirip gül yağı/gül suyu imal ettikleri...” (1) Bilgisi anlatılmaktadır.

“... Köyün yanında Pekmezalanı ve Yayaviranı adıyla anılan mevkilerde tarım yapılmış. Ayrıca Bednoz Alanı adı ile anılan mevkide yay (hayvan sürülerinin otlatıldığı alanlar / yayla) çiftliği olup, Bizans dönemi yerleşim yeridir.” (2)

“Köy halkı çiftçilik ve hayvancılık ile geçinir. Çiftçilik yapanlar tahıl, sebze, meyve ve tütün yetiştirirler. Yetiştirdiklerini köye gelen alıcıya veya bizzat pazara götürürler. Son senelerde istihsal ettiklerini İstanbul’a gönderenlerin sayısı da artmaktadır.

İstihsalde iptidai araçlar kullanılmakta; buna karşılık da zirai mücadeleye önem verenler çoğalmaktadır.

1955 senesinden beri yetiştirmeye başlanılan çilekten köye 80.000.- lira girmiştir. Halk çilek üretimine önem vermekte ve mevcut miktarı her yıl yükseltmektedir.

Köyün yüzölçümü orman amenejman heyetinin yaptığı haritaya göre: 14.900 dönümdür. Bunun 5,665 dönümü orman, 9235 dönümü tarladır. Bu rakamların elde edilmesinde arazi düz olarak kabul edilmiştir.

Tarlaların büyük bir kısmı şeftali, elma, armut bahçeleri haline getirilmiştir. 1961 yılına göre 84 erkek, 638 dişi olmak üzere 722 koyun, 52 erkek, 365 dişi olmak üzere 417 keçi, 60 inek, 38 at vardır.” (3)

(1) Tevatür bilgi.

(2) Raif Kaplanoğlu / Bursa Ansiklopedisi.

(3) Öğrt. İbrahim Saydam araştırması./Öğrt. M. Necati Şahin arşivinden.

“Önceleri yer çileği, tütün, ahududu, böğürtlen, erik, kiraz ve şeftali üretilen Aksu Köyü’nde şu anda yer çileği ve tütün üretimi yapılmamaktadır. Ürün satış işlemleri Aksu Köyü Tarımsal Kalkınma Kooperatifi tarafından yapılmaktadır. Köydeki dibek taşında bulgur yapılmakta, ekmek ise eski ocaklarda pişirilmektedir.” (1)

Aksu Köyü’nde; Tahıl ağırlıklı tarım ile beraber hayvancılık, tütün, bağcılık (üzüm), kestane, ceviz, ipekböceği, kızılıcık, elma, patates, salatalık, biber, taze kabak, taze fasulye, turp vs. sebze çeşitleri üretilmekteydi. Elma ve daha sonraları yoğun olarak yer çileği geçim kaynağı haline geldi.

Meyve suyu fabrikalarının sayısının çoğalması, onların ürün çeşidini artırması meyveciliğe dönüşü hızlandırdı.

2010 yılı itibariyle; Şeftali ön plânda olmak üzere erik, armut, kiraz, ahududu, böğürtlen en önemli geçim kaynağı durumundadır.

Gelişmiş tarım aletlerinin devreye girmesi, fidancılığın gelişmesi, DSİ tarafından yapılan göletlerin suyunun en son noktalara kadar taşınabilir olması, Ziraat Mühendisliği hizmetlerine kolay ulaşılması, görsel ve yazılı iletişim araçları yanında firma tanıtımları ile fuarlar tarıma emek verenleri daha bilinçli hale getirdiği gözlemlenmektedir.

Yıl içinde yaşanan üretim zorlukları, maliyet artışları, alıcı taleplerinin istikrarsızlığı ve sahip olma arzusunun bireysel ihtiyaçları artırması, köylüyü araştırmacılığa ve yarışmacılığa yönlendirdi.

Ancak; gösterilen bütün gayrete rağmen dengein sağlanamadığı günlük şikâyetlerden anlaşılmaktadır.

Bilinip kabullenilmesine rağmen, ürün pazarlama/satış safhasında birliğin sağlanamaması, kendi kuruluşları olan kooperatifi bu konuda devreye sokamamaları, fiyat ve tahsilât açısından ellerini zayıflatmaktadır.

Kooperatif yönetimi ve toplumsal menfaatleri ön plânda değerlendirenlerin bu konuları gündemde tutmaları gerekir.

(1) Mimar Z.Sevgen Perker raporundan.

TARIM DIŞI GELİRLER

Aksu Köyü'nde yaŐayan ailelerin tamamı tarım ile geçinmekle birlikte, köyün tarihten gelen konumu gereği bazı aile fertleri tarım dışı meslekler de edinmiŐlerdir.

Nalbant'lık: Ulaşım, taŐımacılık ve tarımda kullanılan hayvanların ayaklarına (tırmaklarına) nal çakma işlemini bu meslek sahipleri yapardı. Bu meslek: 1-İsmail  zg , 2-İsmail  zkan, 3-Salih Akın ismindeki ŐahıŐlarca yapılmıştır.

Demirci'lik: Tarihi çınarın doğusunda yer alan, ancak bugün ayakta olmayan iki katlı yapının altında arabaların tekerlerinin, kırılan, kopan demir aksamlarının tamir ve bakım işleri burada yapılırdı. Bu mesleği Hacı İbrahimler'in Mehmet Demir son zamanlara kadar sürdürmüŐtür. Burada aynı zamanda tarım aletlerinin bazı aksamları da tamir edilmiştir.

Fırıncı'lık : Daha sonra kasap dükkânı olarak kullanılan, Şimdi köy Muhtarlığına (Bakkal'ın yanındaki d kk n) ait olan yer ile, Mustafa Günel'e ait evin altında Şimdi depo olarak kullandığı yerde fırın işletmeciliği yapıldığı bilindiği halde, bu işi kimlerin yaptığı hususunda bilgi yoktur.

Lokanta'cılık: PaŐalı İbrahim (BaŐaoĐlu), Bakkal Hasan (Tufan), Hamamceller'in Osman (Günel)

Berber'lik : Koparan Mustafa, Hüseyin Dayı (Şahin), Mehmet Şahin, Palabıyık Hüseyin (Kızılcık), Mahmutlar'ın Mahmut Bakır, Ali  zbay, Yaşar Şahin, Basri Şahin, Gürcü Ahmet Zeybel...

L stik imal ti: "Aksu lâstiği" olarak isimlendirilen, baŐkaca hiçbir yerde üretilmeyen bir ayakkabı eŐidiydi. Kamyon, Otobüs i l stiğinden üretilmekteydi. Kalıp ölçülerine göre çizilip kesilen, yapıştırma/çekiçle dövme yöntemiyle montajı yapılan uzun ömürlü bir  r nd .

1-Rıfat Usta (bu mesleği köye getiren), 2-Hacı Akif'in Topal Mustafa,

3-Süvari; Mehmet Tan, 4-Lâfçıların; Halil Lâfçı, 5-Ahçıların; Mehmet Gültekin, 6-Gazilerin; Salih Sevil, 7-Hamdilerin; Mustafa Arpacı bu iş üzerine faaliyet göstermiş, yanlarında çok sayıda eleman da çalıştırmışlardır.

Tekel Bayiliği: Bu bayilik sadece Aksu Köyü'ne hitap etmezdi. Çevre köylerin de tekel bayiliği bu merkezden yapılırdı. Bu işi önceleri Gürcü Osman Efendi (Öztürk) yaparken, sonraları Bakkal Hasan (Tufan) ve Yanık Mustafa (Keskin) devam ettirmiştir.

Gül yağı im. : Aksu Köyü'nde gül bahçesi yetiştirerek gül yağı ve suyu üreten aile mevcuttu. Tekel'den alınan izin ve yine Tekel'in verdiği "inbik" aleti ile Derebaşı köprüsünün hemen alt kısmında, Göksu deresine paralel, H.İbrahim Gergi'nin çalıştırdığı değirmene giden su bend'i üzerine kurulur, mevsiminde damıtma işlemini yaparlardı. Bu işi Hacı Mustafalar'ın Mustafa daha sonraları çocukları Kemal-İsmail Kurt kardeşler sürdürmüşlerdi.

Kahvehâne işletmeciliği: Aksu Köyü kahvehânelerinin, köyden geçen birçok seyyah, roman yazarı ve şairimizin belleğinde iz bıraktığını okuduğumuz bazı eserlerde görmekteyiz. Motorlu taşıtların, bugünkü hız ve konfora sahip olmadığı dönemlerdeki kış veya yaz şartları hatırlandığında, yolculuğun o dönemde ne anlama geldiği daha iyi anlaşılacaktır. 1972 yılına kadar Aksu Köyü bu manada önemini yitirmemiştir.

O dönemlerde bu hizmeti verenler; (!)

1-Fosforlu'nun Kahvehânesi; Sabri Gültekin.

2-Koca Ahmet'lerin “ ; Osman Dinçer.

3-Çalımlar'ın “ ; İsmail Keskin.

4-Bakkal Hasan'ın “ ; Ahmet-Necati Tufan.

5-Zeyneller'in “ ; Nuri Akyıldız.

6-Tantanlar'ın “ ; Mustafa Keskin.

7-Müezzinler'in “ ; İsmail / Ali-Salih Özgüç

(!) Zaman zaman aynı yerlerde farklı kişiler kiracı olarak kahvehâne çalıştırmışlardır.

ULAŞIM

Motorlu araçların olmadığı dönemlerde şehir'e ulaşım; ailelerin durumlarına göre; at, eşek, öküz arabası, at arabası ile yapılmakta imiş.

Şehirlerarası ulaşım köy içinden geçtiğinden, kamyon, otobüs ne gelirse yararlanılırdı.

Motorlu araç çıkıp, Aksu'ya da girdikten sonra; sabah Aksu'dan Bursa'ya, akşam Bursa'dan Aksu'ya olmak üzere günde bir sefer yapılırdı. Bu arada şehir'e yakacak odun satmaya gidenler yine at veya öküz arabalarını kullanırlardı. Bazı, kesilip çuvallara doldurulmuş odunlar otobüsün bagajında götürülürdü. Üretilen ürünler de Bursa Sebze Haline bu yolla ulaştırılırdı.

İlk zaman bir adet olan toplu taşıma aracı sonra ikiye çıktı. Çevre köylerden Alaçam şehir ulaşımını bilhassa Aksu üzerinden yapardı. Otobüsler Perşembe günleri İnegöl pazarına gider köylü haftalık ihtiyaçlarını buradan karşılardı.

Şimdi Aksu-Bursa arasında iki minibüs sefer yapmaktadır. Günde Aksu'dan Bursa'ya beş, Bursa'dan Aksu'ya beş defa gidiş geliş vardır. Her Cuma günü Kestel'in pazarına gidip ihtiyaçlar karşılanmaktadır.

SAGLIK

Geçmiş zamanda; helâların bir kısmı açıkta, bir kısmı çukura, bir kısmı da lâğıma alınmıştı. Ancak bu durum şimdilerde %90 çözülmüştür. Ana hatlarıyla kanalizasyon gerçekleşmiştir. Ancak bir iki hat yapımına ihtiyaç vardır. Ayrıca yapılan kanalizasyon çıkışları da gerektiği kadar köy iskân bölgesi dışına alınamamıştır.

Zaman zaman Aksu Köyü'ne sağlık memuru, ebe gibi sağlık hizmeti veren personeller atanmıştır.

Halk önceleri sağlık problemlerini kendi aralarında bildikleri yöntemlerle çözerlermiş. Kan alma, sülük tutma, tandıra yatırma, taş yapıştırma, bardak çekme, dua/okuma, diş çekme gibi

hizmetleri (!), köyden verenler olduğu bilinirdi. Sonraları Bursa ve İnegöl ağırlıklı Hastahane/Doktor tedavileri uygulanır oldu. Şimdi ise bilindiği üzere sağlık konusunda toplum ihmalkâr davranmamaktadır.

ÖRF ve ÂDETLER

Genelde kabul görmüş âdetler yadırganmaz. Geçmişten gelen dışa açık olma alışkanlığı nedeniyle değişimlere kapalı toplum değildir. Kendine has kıyafeti olmamıştır. Şehirde ne giyiliyorsa en kısa zamanda ona intibak edilmiştir. Tiyatro kültürü yıllar öncesine dayanmaktadır.

Hıdırellez kutlamaları, köy adına düzenlenen Çiçek Dede ve Şehitleri anma törenleri, sahurda çalınan ramazan davulu, dinî bayramlar bilinen şekliyle sürdürülen âdetler olarak devam etmektedir. Sünnet cemiyeti, evlenme cemiyeti, Millî bayram (Köyde okul olmaması nedeniyle) kutlamaları, ramazan topu patlatılması gibi âdetler artık yaşanmamaktadır.

N Ü F U S

Çok değişik sebeplere bağlı olarak köy nüfusunda azalma gözlenmektedir.

Kontrollü doğumun toplumda kabul görmesi, çok geniş sayılmayan arazinin miras yoluyla iyice küçülüp geçim sağlayacak konumdan çıkması, kız çocuklarının şehirde yaşam sürmesini temin için evlilik tercihlerinin bu yönde kullanılması, çok yakın olan şehir merkezinin yeni nesil tarafından benimsenir olması, verilen emeğin karşılığının alınmadığına dair kanaatin oluşması, il veya ilçe'den ev alarak kışı daha rahat geçirme arzusu, nüfus azalmasını tetiklemiştir.

Yukarıdaki olumsuzlukların doğal sonucu, azalan genç nüfus nedeniyle öğrenim görececek çocuk sayısı da azaldığından, köy okulunun kapanması da aileleri bölmüştür.

Son yıllarda göç veren Aksu, aynı zamanda göç alır olmuştur. Genellikle küçük parsel, meskûn mahal'e yakın yerler satılmaya başlamıştır. Bu nedenle yaz'ın nüfus artmaktadır.

KÖYDE ÇOCUK OLMAK

Köyde, çocuk kendine yetmeye başladığından itibaren özgür olurdu. Bahçeye, tarlaya götürülse de, evde kalsa da; çocuk kendi dünyasını yaşardı.

Aile bireyleri genelde aynı çatı altında yaşar, gençler çalışıp kazanma mücadelesi verirken çocuklar dede ve nine'ye emanet edilirdi. Böylece, çocuklar ilk öğrenimlerini evin büyüklerinden alma şansına kavuşmuş olurlardı.

Nine ve dide, çocuklara; büyüklere saygıyı, edep ve adabı, sevap ve günahı, cennet ve cehennemi, kısa duaları... Vatan sevgisini, kahramanlık yapmışların hayat hikâyelerini, düşman işgalinin ne anlama geldiğini, bugünlere ulaşırken nasıl yokluk ve sıkıntı çekildiğini anlatırdı.

İçinde bulunulan duruma şükretme duygusunun alt yapısını oluşturarak tutumlu olunması gerektiğini birbirlerinden rol çalarak torunlarına anlatır, bazı canlı örnekler verirlerdi... Komşuluk ilişkileri dayanışma içinde sürdürüldüğünden bu dayanışma çocuklara da yansır. Kimin kiminle oynadığı sorun olmaz, komşu, komşusu çocuğu yanlış davranışından dolayı ikaz edebilirdi.

Çocuk kendi oyuncağını genelde kendi yapardı. Telden üretme otomobil-kamyon modelleri, kabuğu soyulabilir (öncelikli söğüt) ağaçtan düdük veya borazan, ahşap tekerlekli kumanda edilebilir veya çekilebilir arabalar, uzunca sopanın kalın ucu yarılarak oraya gem yapıp at niyetiyle iki bacak arasına alıp koşturmalar, lastikçilerden alınan lâstik ve sırimla yapılan sapanlar vs. ...

Kamyon lâstiği kenarından çıkan çelik çemberi yürütme, topaç çevirme, cam, toprak veya çelikten yapılma bilyeler ile oyun çeşitleri, çelik çomak (Met), kör ebe, yağ satarım bal satarım, seksek, taş kaydırma, üçtaş, beştaş, dama, daha nice oyuncak ve oyun çeşitleri...

Çocuğa elbise veya ayakkabı alındığında muhakkak biraz büyük olurdu. Uzun süre giyebilsin diye. Çocuk alınanı gece başucuna koyar, arada bir bakardı sevincinden. Çok sık görmediği yeni ayakkabı ve elbise onun bayramı olurdu uzun süre...

Erkek çocuklar için ilk çocukluktan çıkma habercisi, annesiyle birlikte hamama gittiğinde aldığı eleştiriydi.

Ev içindeki çocukların ertelenmeyen görevlerinden biri de, yemek sonrası büyüklerin el-ağız yıkaması için elde ibrik, omuzda havlu hizmet vermesiydi. Abdest almalarda da aynı yöntem uygulanırdı.

Bahadır Adalı

Montaj çalışması.05/05/2010

Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından yaptırılan çocuk oyun bahçesi, çocuk ve aileleri sevindirdi.

KÖYDE GENÇ OLMAK

Çocukluktan gençliğe adım atılan yıllar, köyde en zor yıllardır.

İlkokul beş sene olup, bunu bitiren çocuk artık okumuş sayılır, diploma alır almaz sizden beklentiler farklılık kazanırdı.

Evin kızı gelin adayı sayılır, bu nedenle el evine gitmeden; öğrenmesi ve yapması gereken çok şey vardı.

Evin oğlu askerlik öncesi veya sonrası hemen evlenmeliydi. Bu nedenle paraya ihtiyaç vardı ve çalışması, yaşadığı evin ekonomisine katkıda bulunması gerekmektedir.

Günlük yaşamda genç kızların yaşam tarzı genç erkeklere göre biraz daha kolay gibi gözükürdü. Yaptıkları işler anlamında genç erkeğin faaliyeti biraz daha ağırcaydı.

Belli bir yaştan sonra erkek çocukların gece dışarı çıkma alışkanlıkları başlardı. 18 yaşından küçük olanlar kahvehanelere giremezdi. Okuma odaları veya kendilerine tahsis edilmiş birlikte olacakları bir mekân yoktu. Etraf karanlık, ışıksızdı. Sadece köy içindeki köprülerin başlarında yanan gaz lâmbaları geçiş noktalarını aydınlatmaktaydı. Ay ışığı âdeta beklenir, gençlerin umut ışığı olurdu. Böyle bir ortamda köy genç erkeklerinin kötü alışkanlıklara açık olduğu pek düşünülmezdi. Sigara alışkanlığının başlangıç yılları genelde bu yıllardı. Motorlu taşıtların geçmesi avantajını kullanarak bâzı zamanlar aileden habersiz gece Bursa'ya gidip gelirlerdi.

Köy'ün genç erkekleri aralarında ekipler kurarak ihtiyaç duyanların işlerini görmeye birlikte giderlerdi. Bel işçiliği bunun başında gelirdi.

Kendi işleri dışında yaptıkları çalışma karşılığı alacakları ücret, bireysel giderlerini karşılamada onlara katkı sağlamaktaydı.

Ancak; işe gidilene, ailenin borcu varsa genç'in eline para geçmezdi.

Bugün ailelerin çocuklarına bakış açıları çok farklı. Çocuklar ve gençler aile içinde fikirlerini daha rahat ifade etme hakkına sahip durumdadır. Geçmişe göre imkân, ortam ve kamu kanaati serbest hareket etmeye daha müsait. Yeter ki gençler bunu ...

Soldan sağa: Suat Koştur, Ertuğrul Ulu, Mehmet Ulu.

Karakaçanı görmek zor...

Dün ağır taşıma aracı olarak kullanılan, bugün resimlerde gördüğümüz; hayvanlar tarafından çekilen arabalar yok artık. Dövülen harman sonrası biriken samanların taşıma çalışmaları başından sonuna kadar insan gücüyle yapılırdı.

Şimdilerde yok denecek kadar azalan eşek (karakaçan), görenlere belki geçmişi hatırlatıyor ama kimse artık onunla çalışmayı düşünmüyor.

Ahmet Günel / 2010

Her iki dönemi (kara saban-traktör) çok yoğun yaşamış kuşaklar hızlı gelişmenin keyfini sürerken, birçok sosyal ve toplumsal hasletlerin yok oluşunu üzüntüyle takip ediyor.

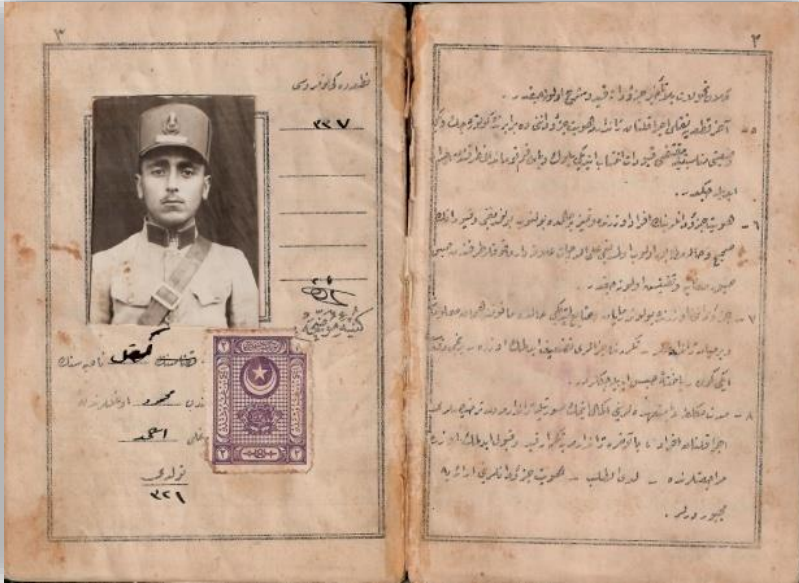

Artık ürünler eşek, at veya ağaç tekerlekli arabalarla değil, traktörün çektiği lastik tekerlekli römorklar ile özenle taşınıyor. Saman ise, tarlada balya haline getirilip telle bağlanıp, kolay bir şekilde taşınıp istifleniyor.

RESİMLERDEKİ ANILAR

Aksu Köyü İlkokulu önüne yapılan tiyatro sahnesinde bir araya gelen köy gençleri...

Ahmet Öztürk

Jandarma Askerlik Cüzdanı / 1341 (1925)

Çınar altında; Jandarma, Nahiye Md., Ahmet Öztürk (muhtar), Misafirleri... (Tah. 1936)

*İsmail Çalım-Ahmet Öztürk
28/04/1952*

Ayaktakiler: soldan sağa:

*İsmail Kalkancı, Salih Yetkin, Bekir Kalkancı,
Mustafa Arpacı.*

Oturanlar: soldan sağa:

*Mustafa Efendi (Akçay), Gazi Mehmet (Sevil), Lastikçi
Salih (Sevil), Misafir, Çerkezlerin Ahmet (Özcan)
Kilci Mehmet ()*

1957 veya 1958 yıllarında; orta yaşlılar ve gençler birlikte...

Feyzullah Ulu, Ertuğrul Ulu, Ahmet Eser. Sünnet cemiyeti... 1959

Soldan sağa; Ertuğrul Ulu, Nihat Koştur, Emin Arpacı, Mustafa Günel, İsmail Sevil

Yaşar Çetin düğün alayında oynarken. 1961

Oturanlar; soldan sağa: *Ali Zetbek, Hüseyin Öztürk, Mustafa Günel, Osman Çolak, Bahaddin Lâfçı.* Ayaktaki : *Sami Koparan.*

Oturanlar; soldan sağa: *Ali Günel, Ahmet Eser, İsmail Sevil, İlhan Konaç.*
Ayaktakiler; “ “ : *Ali Zeybek, Hüseyin Öztürk, Ali Gergin, Sami Koparan,*
İsmail Öztürk, Bahaddin Lâfçı.

Metin Başoğlu
28/11/1966

Osman Savaş
27/11/1966

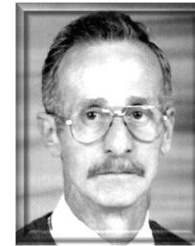
Ziya Keskin
28/11/1967

Memduh Çevik

Hüseyin Özdemir
28/11/1967

Emin Arpacı

Çilekçiliğin en yoğun ve verimli olduğu yıllarda... 08/06/1965

Öndekiler: soldan sağa: Necdet Öztürk, İsmail Öztürk, Sevim Öztürk, Hüseyin Öztürk.
Arka plândakiler : Mahmut Bakır, Fatma Bakır.

Çok sayıda insan sıra aralarında çilek toplarken bir veya iki kişi sandık dizerdi. Sandıkların alt kısımları özensiz de olsa üstü muhakkak itina ile sıralanır. Sıralanması biten çilek sandıkları üst üste konularak bağ yapılırdı. Ürün genelde İstanbul Sebze Hali'ne gönderilirdi.

KÖYDE KİŞ

Günlük yaşam şartları, ihtiyaçların karşılanmasında veya işlerin yapılmasında zorluklar içerse de; kış ayları köylü için dinlenme ayları olurdu.

İnsanlar birbirleriyle daha kaynaşır, akraba, dost ve komşularla ziyaretleşmeler bu aylarda daha sık gerçekleşirdi.

Hayvan sayısı çok olanların işleri kışın da yoğun olurdu. Kış dönemlerinde, köyde yaşayanları işlevleri bakımından ayırmak gerekirse:

1-Kadınlar, 2-Genç kızlar, 3-Erkekler, 4-Genç erkekler diye sıralamak mümkündür.

KADINLAR: Çoğunlukla gündüz ev ziyaretleri yapılmazdı. İnek sağma, yumurta toplama yemek, bulaşık, çamaşır, sutaşıma gibi işlerle zaten akşam oluverirdi.

Geceleri birbirlerine giden komşular; yaz aylarında kuruttukları incir, tombul eriği, mürdüm eriği, ceviz içi, patlatılmış mısır, tosmama gibi yiyeceklerden var olanları ikramda kusur etmezlerdi. Kar helvası (kar-pekmez karışımı) bilhassa gençlerin doğal dondurmasıydı.

Masallar anlatılır, bilmeceler sorulur, sesi güzel olanlardan şarkı-türkü istenir, ilâhiler söylenirdi. Eğilimi yüksek sokaklarda; kadın, kız, çocuk kim varsa kızak kayarlardı.

Gittikleri ev tütüncülük yapıyorsa yapılan postal'a yardımcı olurlardı. Kız anneleri ve kızlar fırsatı değerlendirip, dantel, yemeni oyası, yün çorap, kazak gibi el emeği göz nuru dedikleri çeyizlerini hazırlamaya hız verirlerdi. Bütün bu faaliyetler gaz lambaları ışığında loş bir ortamda gerçekleşirdi.

GENÇ KIZLAR: Çok fazla bireysel serbestisi olmazdı. Günlük işlerde anne'ye yardımcı olur, gidilecek yerlere beraber giderlerdi. Arkadaşları arasında tertiplenen eğlence varsa izin alanlar katılırdı. Okullu olanlar derslerini, okulu bitirenler çeyizlerini hazırlarlardı. Yavuklusu, sözlüsü, sevdiği varsa fırsat kollayıp görüşme yolları da ararlardı. Belki de tek hissettikleri heyecan buydu...

ERKEKLER:

Camiye devam edenler sabah namazına giderdi. Namaz sonrası kahvehâne açılmış, sobası yanmış, çayı demlenmiş olurdu. Günün ilk sohbetleri yapılır, gün içinde yapılacaklardan bahsedilirdi. Hane halkı kalkmış olur, hep birlikte sabah çorbası içilir, sonra da hayvanlara bakılırdı.

Yapılacak iş yoksa namaz vakitleri dışında yatılır veya kahvehânedede zaman tüketilirdi. Sigara dumanı içinde bir uğultudur giderdi. Radyonun saat başlarında vereceği ajans haberleri zamanı geldiğinde uğultu kesilirdi. Kış nedeniyle yolda kalmış araba/araç varsa yardıma gidilir, aç kalanlar varsa doyurulurdu.

Erkekler, erkek gençler ve ailelerinden izin alabilmiş öğrenci erkek çocukların fazladan bir şansları olurdu. Köye; karagöz göstericisi, kukla oynatıcı, illüzyonist gelirdi. Hangi kahvehâneci ile anlaştıysa oraya gösteri malzemelerini yerleştirir, ekonomik gücü müsait olanlar sunulan gösteriyi para ödeyerek izlerlerdi.

GENÇ ERKEKLER:

Aile içinde verilmiş görevleri dışında hiçbir işleri olmadığından arkadaşları ile birlikte olmalarına ayrılan zaman daha fazla olurdu.

Gün içinde fazla göze çarpmasalar da geceleri onlar için çok eğlenceli geçerdi. Uzun mesafeli yerlere kızak yolu yaparlar, büyük küçük herkesin katılımıyla eğlenirlerdi. Bu eğlence gece yarısına kadar devam ederdi. Kendi aralarından seçtikleri bir arkadaşlarının bütün görünen yerlerine pösteki (post) sararlar, vurulduğunda acımasın diye sırt kısmına takviye kalın kumaş ilâve ederlerdi. Bunlar düşmesin diye de iple çevresini sarıp bağlarlardı. Gövdenin muhtelif yerlerine de irili ufaklı çanlar takarlar, boynuna ip bağlarlardı. Ayı artık hazır olur, oynatıcısı ipi ve sopayı eline alır, bir kişi de çalgı âleti olarak kullanacağı malzemeyi alırdı. Evlerin önünde oyun oynanır, hediyeler alınır, eğlence geç saatlere kadar sürdürülürdü.

KÖYDE RAMAZAN

Ramazan topu.

Mübarek ramazan ay'ı; şartlar ne olursa olsun coşkulu ve hazırlıklı karşılanırdı.

Kuskus (bulgur, su, yumurta karışımı), yufka, erişte, tarhana gibi hamur işlerine ağırlık verilirdi. Meyve kuruları (kak), şurup ve şerbet yapmak için kaynatılarak elde edilmiş meyve özleri, nârendik, pestil bilhassa bugünler için saklanırdı.

Beslenme konusunda mevsim de çok dikkate alınır, yaz aylarında çalışma daha yoğun olacağından oruca dayanma gücü verecek hazmı uzun süren yiyecekler tercih edilirdi.

Cami temizlenir, kandillerin gazları tamamlanır, camları silinirdi. Müezzinlik yapacak sesi güzeller aynı safta yer alırlardı. Erkek-kadın, genç, çocuk teravih namazına koşarlardı. Sahurda davul çıkar, birbirinden güzel manilerle halkı uyandırılırdı.

Mevsim kış ise namaz sonrası yatılır, makul bir zamanda kalkılarak rutin işler görülürdü. Yaz aylarında ise sahur sonrası yatmadan yorucu işlerin yapılmasına başlanırdı.

Nihayet gün biter iftar vakti yaklaştığında kadınlar iftar sofrası telâsına düşerdi. Erkekler ezan öncesi iftar şakaları yaparak zamanı doldurmaya çalışırlardı. Kahvehâne önünde öyle şakalar yapılırdı ki insanların birbirine gireceği zannedilirdi. İftar vakti geldiğinde ramazan topu patlar, ezan okunur, oruçlar açılırdı.

Ramazan davulunu çalmak için birden fazla aday varsa ihale yapılır, yoksa isteyen kişiye Muhtar davulu teslim ederdi. 1966 yılında bir dönem bu işi köyün gençleri yapmıştı. Hem iftar hem sahurda ramazan topunu patlatmış, minarenin kandillerini yakmış, yatsı ve terâvih namazlarının grup hâlinde müezzinliğini yapmış, yine grup halinde ve nöbetleşerek gece ramazan

davulu çalmış, bayram sabahı davul ile birlikte hem köyün bayramını kutlamış hem halkın verdiği hediyeleri kimsesiz, yaşlı veya ihtiyacı olanlara gizlice dağıtmıştı.

KÖYDE KURBAN

Kurban bayramına hazırlık, bir iki yıl önceden başlanır diye yorum yapmak yerinde olur. Çünkü aileler kurban edecekleri hayvanı seçer ve beslemeye başlarlardı. Bazıları kurban edecekleri hayvanı bilhassa elde/evde beslerlerdi. Genelde her evde at, eşek olurdu. Bunlara ilâve olarak, inek, koyun, keçi gibi hayvanlardan bir veya daha fazlasını bulunduranlar da vardı. Bunların arasında bir veya birkaç kurbanlık bakılırdı.

Kurbanlık hayvana özen gösterilerek bakılır, vücutça eksik olmaması ve sakatlanmaması için dikkat edilirdi.

Çocuklar, koyun türünden kurbanlıkların beslenmesi ve otlatılması konusunda çoğunlukla gönüllü olurlar, onları kendilerine alıştıranak peşlerinden gelmesini sağlarlardı.

Kurban, bayram öncesi süslenir bilhassa çocuklar bunu isterdi. Çocuklar için en zor olanı, beslediği koçun kesileceğinin kesinlik kazanması olurdu.

DİNİ BAYRAMLAR

Evde, büyük küçük erkekler sabah ve bayram namazını kılmak için camiye gideceklerinden, hanımlar daha erken davranarak onlara yeni kıyafetlerini verip geçirirlerdi.

Bayram namazları çok kalabalık olurdu. İşi gereği köyde oturmayanlar da ilk gün büyüklerinin yanında bulunabilmek amacıyla arife gününden köye gelmiş olurlardı. Bu nedenle zaman zaman cami dışına taşan cemaat olurdu.

Her ne kadar cami cemaati öğle namazında bayramlaşsa da, bayram namazından sonra genel bir bayramlaşma cami içinde yapılırdı. İmamdan başlayarak her bayramlaşan sıraya geçer, bayramlaşanlar tek sıra halinde uzayıp giderdi. Böylece erkekler kendi aralarında bayramlaşmış olurdu.

Cami'den çıkanlar çocuklarını da yanına alarak mezarlık ziyaretine giderler, kendi ölmüşlerine ve diğer ölmüşlere okuyup dua ederlerdi.

Bu arada evde kalanlar da namazlarını kılar, ramazan bayramı ise sabah kahvaltısı hazırlığını, kurban bayramı ise kurban kesmede kullanılacak malzemelerin hazırlığı yapılırdı.

Dede, baba ve çocuklar mezarlık dönüşü aile içinde toplu bayramlaşma başlar, küçükler büyüklerin ellerini öper, büyükler de onlara dua edip bayram harçlığı verirler, sonra sofraya oturulurdu. Kutlanan bayram kurban bayramı ise bu merasim kurban kesimi sonrasına bırakılırdı.

Yeni evliler, önce eşlerinin ailelerine giderdi. Böylece köy halkı akraba ve komşuları ile bayram sevinçlerini paylaşırlardı. Köy dışındaki bayramlaşmalara evli gençler gönderilir, evin yaşlıları "bayramda ev kapalı tutulmaz" derlerdi.

Tahmin edileceği gibi, bayramları en çok çocuklar ve gençler gelsin isterdi. Topluca yaptıkları beklide tek sosyal faaliyet bayramdı.

Küçük sayılan, el öptüğünde para alacak yaşta olanlar kazandıklarını harcama yarışına girer özendikleri her şeyi almaya çalışırlardı. Çünkü bayram parasının harcanmasında aile çok katı davranmaz, çocuğun isteklerine hoşgörülü olurdu. Çocukların el öpmeye gitmeyi en çok istedikleri ev Hacı İbrahimlerin Süleyman Efendi (Demir) olurdu. Süleyman Efendi, günün geçerli madeni paralarını değerlerine göre yanına kule yapar, el öpmeye gelen her çocuğa yaş grubuna uygun para verir, ayrıca şeker tutarlardı.

Genç olmaya çalışanların ilk yaptığı iş kazandığı para ile sigara almak olurdu. Çocukluk ile gençlik arasında sıkışan duygularını kendilerine göre yöntemlerle paylaşırlardı.

Köyde bayramyeri olarak bilinen mekânlar vardı. Buralar köy'ün hemen dışında, büyük kestane ağaçları ve diğer ağaçların yer aldığı, gölge ve serin olan yerlerdi. Köy genç kızları ve erkekleri buralarda kendilerini birbirlerine ifade edebilirlerdi sanki...

Yüksek ağaçların dallarına uzun halatlar ile salıncaklar kurulur, bir kişi salıncağı uzun tutma ipiyle sallardı. Salıncağa; sevgilisi olup da henüz sır gibi saklayan biri binerse, salıncağı sallayan sallamanın hızını artırır, yükseklere çıkarırdı. Bir veya iki kişi de salıncağın gidip gelmelerinde yetiştiği yerde elindeki sopa ile “sevgilin kim, söyle” diyerek sopayı kabalarına ve ayaklarına vururlardı. Salıncaktaki inat edip söylemez, söyletmek isteyen de ısrarlı olursa durum oldukça can yakıcı bir hal alırdı. Gençler ayrıca aralarında: İp atlarlar, yağ satarım-bal satarım, yakan top gibi oyunlar oynayarak birlikte eğlenmenin tadını çıkarırlardı.

Bayram öncesi; evin hanımı, kızı veya gelini veya hep beraber yaptıkları el emeği yiyecek ve içecekler gelen misafirlere ikram edilir, bu paylaşımından haz duyulduğu belli olurdu.

Kurban bayramının ise farklılığı olurdu. İlk gün yapılacak ziyaretler biraz gecikir veya geciktirilirdi. Bayramlaşmaya gidilecek yerlerin kurban payları ayrılır, evde kavurma vs. yapılır bu nedenle ziyaretler öğleden sonraya kalırdı. Tabi buna çocuklar uymayabilirdi.

MİLLÎ BAYRAMLAR

Millî bayramlar; dinî bayramlar kadar arzu ve istekli yapılırdı. Denilebilir ki anne ve babalar o bayram günlerinde çocuklarından daha farklı duyguları, çocuklarıyla yaşarlardı.

Okulda bayram hazırlıkları haftalar önce başlatılırdı. Öğretmenler seçtikleri şiirleri, okumak isteyenlere ezberlemeleri için verirdi. Birlikte söylenecek marşlar ve şarkıların ön çalışmaları yapılırdı. Okul ve sınıflar bayraklarla süslenirdi.

O gün geldiğinde: Anneler çocuklarını en güzel şekilde bayrama hazırlardı. Kız çocukların saçları taranır, kurdeleler takılırdı. Erkek çocukları bir gün önceden babaları berbere götürür saç tıraşlarını olurlardı. Önlük ve yakalar yıkanır, kurutulur, ütülenirdi. Ayakkabılar silinir temizlenirdi. Eski olabilirdi ama kesinlikle temiz olunurdu.

Son dönemlerdeki okullar köyün çıkışına doğru olmasına rağmen, törenler eski okulun önünde yapılırdı.

Şimdi; kooperatif, lokal, lokal bahçesi, Muhtarlık, berber gibi hizmetlerin verildiği alan boş ve düzenli bahçe şeklindeydi. Atatürk büst'ü eski tarihi mektebin önündeydi.

Öğrenciler büst'ün ön kısmına sıra olurlar, arkada kalan boşluğa öğrenci velileri ve köy halkı toplanırdı. Okulun başöğretmeni töreni izleyenleri saygı duruşuna davet eder, İstiklâl Marşı söylenir, günün mana ve önemi kısaca anlatılırdı. Küçüklerden başlamak üzere, şiir okuyacak çocuklar "Köy Konağı" merdivenlerindeki sahanlığa çıkar, olanca sesiyle bağırarak şiirlerini okurlardı. Ağlayan, kızan veya sevinen çocuklara sevgi dolu lâflar atılır, onları onurlandırıcı, teşvik edici sözler söyleyerek alkış tutulurdu. Bitiş ve teşekkür konuşmasını öğretmen yapar, tören alanından aileler ve halk mutlu bir şekilde dağılırdı.

Yunan işgalini yaşamışlar, işgali büyüklerinden dinlemişler ve bunu kitaptan okumuşlar, geçmişin acı ama mutlulukla sona ermiş günlerini hep beraber yâd ederek haklı bir gururu paylaşırlardı.

YAPILAN ETKİNLİKLER

TİYATRO

Aksu Köyünde Öğretmen Abdullah Efendi (ÖNDÜÇ)'nin dönemi şöyle nakledilmiştir;

"Köylünün işlerinin bittiği en uygun zamanda, cami yanındaki geniş alana us-

talar büyük bir sahne yapardı. Komşu köy halkı da dâhil olmak üzere protokol davet edilir, tamamı köyden ve rol gereği her yaş grubundan insan oynanacak tiyatro eserinde rol alırdı.

Kimi zaman ise; tiyatro sanatçılarından oluşan grup gelir, köy

halkından da birkaç kişiye rol verilerek eserler sunulurdu. Bütün alan kadın, erkek dolar, tiyatro eseri ve buna bağlı diğer hazırlanmış etkinlikler izlenirdi.

Öğretmen Abdullah Öndüç, idealist, eğitici, öğretici, disiplinli ve halkla iç içeydi.

Nazmiye-Muazzez öğretmenlerin adı da bu köyde hiç unutulmamıştır. Recep Ulu zaten köyümüzün çocuğuydu, o da eşi Hediye Ulu ile birlikte köyümüzde başarılı eğitim verdiler. Onların okuttuklarından da okuyanlar oldu.” (1)

Köy halkının tiyatroya olan ilgisi esasen uzun zaman devam etmiştir. Kendi hazırladıkları oyunları oynamışlardır. 1963-1971 dönemleri de Aksu Köyü için şanslı yıllar olmuştur. İdealist Öğretmen M. Yılmaz Işıl ve Aksoy İleri öğretmen döneminde; Tiyatro, Spor, Dernek veya Kooperatifçilik konusunda bilhassa gençleri çok teşvik etmişlerdir. Öne geçmeden, gençleri yönlendirip, kamuya fayda sağlayacak faaliyetlerin yapılması hususundaki telkin ve öğütleri Öğretmen M. Yılmaz Işıl’ı unutulmaması gerekenlerden biri yapmıştır.

Kamyon kasası üzerine hazırlanarak bir tiyatro eserinin halka sunulması sağlanmış. (2)
Öğretmen adayı stajyerler ile beraber;

Öğrt. Aksoy İleri, Öğrt. M. Yılmaz Işıl ve Muhtar Ahmet Yetkin izleyenlerle...

(1) Ayşe Öztürk anlatımlarından naklen.

(2) Öğrt. Y. M. Işıl albümünden.

HIDRELLEZ

Ebedî hayata kavuştuğu söylenen İlyas Peygamber'in lakabıdır.

Hızır-İlyas (hidrellez günü) =Hıristiyanlar'ca Circis Peygamber'e mahsus gün ki, eski Nisan'ın 23. ve şimdiki takvime göre Mayıs'ın 6. günü olup, Ekim'in 26'sındaki "kasım" günleriyle beraber yılı hemen hemen eşit iki kısma böler. Aslı "yeşillik günü" mânâsiyle "Rûz-i Hızır" olsa gerektir; zira tam ağaçların yapraklandığı ve ortalığın yeşillendiği mevsimdir. (1)

Sözlüklerde, yukarıdaki ifadelerle anlatılan hidrellez; toplumumuzda, baharın müjdelendiği, Hızır ile İlyas'ın buluştuğu, Allah'tan (c.c.) dilekte bulunanların dileklerinin kabul olduğu bir gün olarak kabul görmüştür.

Dikendere mevkiindeki bayram yerine, Göksu Deresi kenarına herkes davetli olurdu. Dileyen misafir de davet edebilirdi. Evlerinden; hasır, kilim, minder gibi eşyaları ve hazırladıkları yiyeceklerle buraya gelen katılımcılar buldukları uygun yerlere oturlardı. Kalabalık aileler kendi aralarında, az nüfuslu aileler komşularıyla birleşik olabilirlerdi.

Bugüne has "hidrellez çorbası" kazanlarda kaynatılarak katılımcılara ikram edilirdi. Çorba ve getirilen yiyecekler yenir, dua ve niyazlar yapıp, Allah'tan (c.c.) bolluk-bereket için taleplerde bulunulurdu. Bundan sonraki saatlerde dileyen işine gider, dileyen bir bayram havası içinde tertipleedikleri oyunları oynayarak günü burada bitirirlerdi.

Böyle günleri tertipleyenler ve katılanlar; bizim sahip olduklarımızdan daha az şeylere sahiptiler. Ancak paylaşmasını severler, yardımlaşmayı koşul sayarlar, komşuyu kardeş bilirler, dostluk ilişkilerini menfaat karşılığı kurmazlardı...

Bugün; paylaşım sevilmiyor, yardımlaşma yapılmıyor, komşu kardeş bilinmiyor diyerek genelleme yapmak haksızlık olur. Ancak, eski kuşaklar eksildikçe ve yeni nesil eskilerin yerini aldıkça yine de bazı şeylerin değiştiğini ve değişmekte olduğunu hissediyorsunuz...

(1) Hayat Büyük Türk Sözlüğü / Şevket Rado

DEDE

Yapılan faaliyete verilen isimle bağlantısı olmamakla birlikte, halk arasında “dede yapma” ifadesinin kabul görmesi, mak-sadın; ifadenin içine gizlendiği ve Allah (c.c.) rızasını kazanma amaçlı düzenlendiği biliniyor.

Bazı dönemlerde gerçekleştirmek mümkün olmamıştı. Ancak bugün; bu hayır işinin kararlılıkla sürdürülmesi gerektiği yönünde kesin kanaat oluşmuş bulunmaktadır.

Köylünün kendi imkânları, bazı hayırseverlerin katkısı, Muhtarlık-Kooperatif organizasyonu ile gerçekleştirilen bu anma gününde, Çiçek Dede ve Şehitler ziyaret edilerek dualar okunmaktadır.

Davetli davetsiz, herkesin konuk edilerek sofraların kurulduğu, yiyeceklerin paylaşıldığı birlikte dualar edilip, geçmişlerimize rahmet temennilerinin sunulduğu bu birliktelik, aynı zamanda insanlar arası kaynaşmayı da pekiştirmektedir.

HATİM CEMİYETİ

Köyde, ilkokulu bitiren çocuklar her yıl yaz aylarında köy hocasına gönderilirdi.

Aileler çocuklarının Kur’an okumasını ve dinî bilgi edinmelerini isterdi. Yeterli sayılacak bilgi ve okumayı öğrenenlerin bir kısmı devam etmez, bir kısmı da Kur’an-ı hatm ederdi. İşte bu hatmetmenin sonunda bir tören düzenlenirdi.

Hatim duasının ne zaman yapılacağı duyurulur, hatta dışarıdan gelen misafirler bile olurdu. Hatim indiren (Kur’an-ı baştan sona okumasını tamamlayan) çocuklar güzel kıyafetlerini giyer, namaz öncesi sıra oluşturup, köy sokaklarında ilâhiler söyleyerek bir defa tur atarlardı.

Cami cemaati (erkekler kendilerine, kadınlar kendilerine ait yerlerde) vaktin namazını kılar, daha sonra mevlid, Kur’an, kaside ve

ilâhiler okunur, dualar yapılırdı. Sonra, hatim indiren çocuklar erkek / kadın cemaatin ellerini öper hediyeler alırdı. Bu hediyeler o dönemlerde paradan çok havlu, çorap vs. cinsinden olurdu

Bir tören sırasında Aksu Köyü camiinde:
Soldan sağa; Hüseyin Öztürk, Necati Tufan, Mısafır Hâfız, Köy İmanı, Halil Görmez, Akgün (Yusu) Altınbayır, Mahmut Bakır.

DENİZ GEZİSİ

Harmanlar bitmiş, tozlu ve ağır işler azalmıştır artık. Bir hafta sonu kararlaştırılır, köy otobüsü tutulur ve bu geziye iştirak edenler yiyeceklerini de yanlarına alıp Mudanya sahillerine gidilirdi. Sabahın erken saatlerinde halk plajına gidenler akşama kadar; yüzer, eğlenir ve oynarlardı. Akşam tekrar gittikleri gibi topluca köye dönerlerdi. Gidemeyenler varsa ve tutulacak otobüsün parası tamamlanıyorsa kalanlar da bir sonraki hafta giderlerdi.

1957 yılı Mudanya dönüşünde, Köy kafilesi trafik'e takılmış uzun zaman beklemek zorunda kalmışlardı. Sebep olarak Bursa Kapalıçarşı yangını söylenmişti.

HACİVAT-KARAGÖZ
KUKLA – İLLÜZYON
YAZLIK SİNEMA:

HACİVAT-KARAGÖZ: Gölge oyunları olarak yaşatılmaya çalışılan perde oyunu Aksu Köyü'ne sık gelen kültür kaynağıydı. Yaz aylarının sona erdiği, insanların tarladan bahçeden uzaklaştığı, gecelerin uzadığı zamanlarda, köyümüze “**karagözcü**” dediğimiz meslek mensupları gelirdi.

Köyün yetkililerinden izin alır, hangi kahvehânede gösteri yapacaksa anlaşırdı. Kahvehânenin dört köşesinden uygun olana bir köşesine perdesini gerer, o köşede kendisine perde arkasında kalan bir üçgen boşluk oluştururdu. Karagöz'ün geldiği bir şekilde duyurulur, yatsı namazından sonra oyun başlatılırdı.

Dikdörtgen şeklinde beyaz ve çevresi siyah kumaştan oluşan karagöz perdesine dönük, her yaş grubundan insan sıralanır otururdu. Gösteriyi yapacak olan; perdenin beyaz olan bölümü arkasına iki veya üç adet mum yakar, karagöz-hacivat ve diğer kahramanların sopa ucuna takılı şekillerini izleyenlere yansıtır, her kahramanın sesini kendilerine has olabilecek şivesiyle konuştururdu.

Gösteri sonunda çocuklar aklında kalanları birbirlerine anlatır, büyükler izleme sırasında geçen argo sözcükleri yada esprileri birbirlerine tekrarlayarak keyif aldıklarını belli ederlerdi.

K U K L A : Aynı karagöz perdesine benzer bir perde kahvehânenin köşesine kurulurdu. Tek farkı, karagöz gösterisinin izlendiği beyaz bölüm daha yüksekte ve kapalı, kukla perdesi ise izleme yeri biraz daha aşağıda ve kuklaların oynatıldığı dikdörtgen şeklindeki bölüm seyirciye açık olurdu. Yani seyreden kuklaları doğrudan görürdü. **Kuklacı** perdenin arkasında, ayakta durur, sopalara veya parmaklarına takılı iplerle çeşitli şekillerdeki konu kahramanlarına hareket ve ses vererek gösterisini sunardı. Kuklada en popüler kahraman

“ibiş” olurdu. Gösteri sonrasında büyük küçük onun taklidini yapar, şakalaşırlardı.

Bu mesleği yapanların bazılarının perdeleri hem kara-göz, hem kukla gösterisine uygun olur, iki seanslı gösteriyi de sunabilirdi. Ancak o zaman fiyat farkı ortaya çıkardı. Böyle zamanlarda bir orta yol bulunur, pazarlık usulüyle anlaşma sağlanırdı.

İLLÜZYON : Becerilerini sergilemek isteyen **illüzyonist** köy’e geldiğinde, aynı şekilde izin alıp bir kahvehâne işletmecisi ile anlaşılırdı. Kendi aksesuarları hariç, onların kullanımını için bir masa yeterli olurdu. Belli bir ücret karşılığı gösterisini, becerilerini sunardı. İzleme sonrası kimileri hayretini belli eder, kimileri illüzyonist’in başarısı üzerinde yorumlar yaparlardı. Ama; gerçekte var olan bir şeyi farklı olarak algıladıklarını bilirlerdi.

YAZLIK SİNEMA: Gezici sinema filmi göstericileri Aksu Köyü’ne muhakkak uğrardı. Geçişi sırasında film gösterimi için en uygun ne zaman olacağını köylüden öğrenir ona göre gece gelirdi.

Gösterim için uygun olan alan izin alınarak seçilir, gece “sinema oynatılacak” şeklinde köylüye duyurulurdu. Her gelen neye oturup izleyecekse kendi malzemesini kendi getirir, sıralar oluşturularak perdeye dönük oturulurdu.

Artık gelecek gelmiş, herkes oturmuş, heyecanla bir an önce gösterimin başlatılması yönünde sesler duyulurdu. Filmdeki konuşmaların duyulmasını zorlaştırmamasın diye uzak bir yere konulan jeneratör çalıştırılırken, birisi de sırayla sinema ücretini toplama başlardı.

Nihayet gösterim başlardı. Filmin konusu ve seyredenlerin algılamasına göre; bazen kahkahalar yükselir, bazen ağlayanlar görülürdü. Filmdeki kötü karakter hakkında ise olumsuz ifadelerde bulunulurdu... Denilebilir ki; Aksu Köyü insanı, döneminin en yeni Türk filmlerini şehirliyle aynı dönemde seyretmiş olurdu.

SATICILAR

MANİFATURACI: Bezzâz / manifaturacı gelmiş diye hanımlar birbirine haber ulaştırırdı. Periyodik olarak köye gelen Hasan Efendi, bütün çeşitlerini Derebaşı mevkiinde sergilerdi. Peşin-veresiye satışını yapar dönerdi. Çok değerli, inançlı, aydınlık yüzlü bir kişiliği olduğu her halinden belli olurdu. Aynı zamanda Okçular çarşısında dükkânı vardı. Aksu'ya geliş sebebini eskiye bağlı bir alışkanlık olarak açıklardı,

MACUNCU : Üç ayaklı sehpa bir kolunda takılı, yuvarlak biraz çukurca ve iç kısmı ikizkenar üçgen şeklinde bölünmüş, üstü aynı tür metalden yapılmış kubbemsi kapaklı tepsisi başının üstünde macun satıcısı gelirdi. Bütün merakımız, o kapağın altındaki rengârenk macunları görmektir. Alıcısı geldiğinde sehpayı yere koyar, başındaki macun tepsisini sehpanın üzerine yerleştirir, kapağı açıp yan tarafına asardı. Her gözden aldığı renkli macunu uzatarak koparır, macun çubuğu ucunda bir topak oluştururdu. Onu alan, keyfini çıkarmak için uzun süre ağzına alıp tadından tadıp, diliyle damağı arasında döndürüp tekrar geri çıkarırdı. Para yoksa yumurta ile de alınabilirdi...

ŞEKERCİ : Elma şekeri, düdüklü şeker, karamelâ gibi çocuklara hitap eden yiyecekleri getiren satıcılar olurdu.

Elma şekeri alıp yiyen çocukların elleri, ağız çevreleri kıpkırmızı boyanır, üstünün şekeri bitip sıra elma kısmını yemeye geldiğinde bıkkın olarak kalan kısmı genellikle atılırdı.

Bir sopanın ucuna tutturulmuş düdüklü şeklindeki renkli şekerler, çocukların istek duyduğu şeylerdendi. Bir süreliğine öter, ancak yaladıkça bittikten sonra sonuçta ötmeyiz olurdu.

Bir yüzünde ünlülerin resimlerinin olduğu, diğer yüzünde mânilerin yazdığı kâğıtlara sarılmış, içi incir aromalı, dışı kakao karışımı şeker çok sevilirdi. Bu karamelâ'nın müdavimleri, kâğıtlarını seri olarak biriktirirlerdi.

SİMİTÇİ : Köye her zaman gelen simit, kurabiye, poğaçacı satıcısı vardı. Bu satıcı köy'e eşekle gelirdi. Eşegin her iki ya-

nına yüklediği küfelerin içine, satacağı ürünleri doldururdu. Köy içine geldiğinde, küfelerin kenarlarına sıkıştırılmış sopalara; üzerine eşit aralıklarla yeşil, kırmızı renklerin sürüldüğü beyaz kurabiyeleri, susamlı simitleri, tabanca vs. şekilli poğaçaları sıralardı. Öncelikle çocukların rağbet ettiği bu tür yiyecekler, daha önce bahsi geçtiği şekilde, yumurta karşılığı da alınırdı.

ALICILAR

Yokluğu yaşamakta olan insanların durumunu ne kadar anlamaya çalışsak da, onların yaşadığı, hissettiği duyguları aynen yaşamamız mümkün değildir. Ancak bugün vardığımız sonuçlara bakıldığında geçmişimize biraz olsun sitem etme hakkımız vardır demek istiyorum.

Dedelerimiz veya babalarımız, içinde buldukları ekonomik koşullar nedeniyle olmalı; ellerindeki kültür varlıklarını hiçbir şey ifade etmiyormuşçasına satmışlar. Birçoğuna biz de şahitlik ettik.

El yazması deri ciltli kitaplarımızı, karpuz lâmbalarımızı, taş aynalarımızı, havan, kahve değirmeni, muhtelif aksesuarlarımızı, porselenlerimizi, mum fenerlerimizi, kandillerimizi, her biri bir değer ifade eden işlemeli bakır eşyalarımızı ve geçmişin göz nuru el işlemelerimizi... Eski diye verdiğimiz kilim veya halılarımızı... Satmışız. Neye karşılık? Plâstik leğen, tabak, alüminyum tabak, tencere, tava, çinko kaplı mutfak eşyaları vs.'ye karşılık.

Geçmişin bu kültür soyguncularına, bilmeden destek olmuş büyüklerimize, Allah (c.c.) rahmet eylesin.

Bu değerlendirmeleri yaparken, o gün alıcı olarak gelenleri hatırlamaya çalışıyorum. Gelenlerin hiç birinin, bildiğimiz manada ticaret erbabı olmadığını düşünüyorum.

Böyle acı denebilecek tecrübeye rağmen, bilinçaltımızda yer etmiş olan adamsendecilik nedeniyle elimizde kalanları da korumayıp “geçmişten iz, geleceğe eser” bırakmıyoruz.

D Ü Ğ Ü N L E R

Artık geçmişte kaldı dediğimiz köy düğünlerini yâd ederken, insanların bu mutlu günlerinde bile unutmak istedikleri ama bir türlü unutamadıkları anıları tazeleniyor olsa gerek. Ya biz sorardık, veya onlar anlatma ihtiyacı duyarlardı geçmiş günlerde yaşananları...

Zor günlerdi o günler diye başlarlar; **“Köyde durumu iyi olan bir ailenin sahip olduğu bir adet takım elbise her güvey için kullanılırdı. Elbise biraz büyükçe olduğu için boyu küçük olanlar giydiğinde paçaları kıvrılır, kolları katlanır, bir şekilde uydurulmaya çalışılırdı. Zaten elbisenin emanet olduğu bilindiğinden bu durum yadırganmazdı.”** Diyerek bitirirlerdi sözlerini...

Sünnet düğünleri ise gruplaşarak yapılırdı. Davetler topluca yapılır, herkes kendi misafirini davet etmekle beraber dışarıdan bakıldığında bir ayrım gözlenmezdi. Herkes herkese gider, her davetli istediği yerde ağırlanırdı.

Yukarıda bahsedilen sıkıntılı anlar varlıklı ailelerde tabi ki yaşanmazdı. Onların yaptığı ikram ve harcamalar kısakalmaz, varlığının gereğini yerine getirdiğinden dolayı takdir ifadeleri ile anlatılırdı. Kısacası, aileler ekonomik durumları gereği hadlerini bilirlerdi...

Şartlar ne kadar zorlarsa zorlasın gelenek ve görenekler terk edilmezdi. Köyde evlenme düğünleri genellikle çalgılı (müzik grubu) olurdu. Hanımlara çengi grubu, erkeklere davul klarnet vs. tutulurdu. Ekonomik durumu iyi olmayan güvey arkadaşları veya “delikanlı başı” önderliğindeki köy gençleri arkadaşlarının bu mutlu gününü şenlendirmek için bir şekilde katkı sağlardı.

Düğün öncesi komşu köy kahvehanelerine ve Aksu Köyü kahvehanelerine mumlar yaktırılır ve arkasından “köy kâhyası” aracılığı ile düğün sahibinin adı ve düğünün zamanı söylenerek herkesin davetli olduğu ilan edilirdi. Yakın akraba ve dostlar ayrıca da davet edilirdi.

O dönemlerde ulaşım bugünkü gibi olmadığından misafir denildiğinde en kısa kalanı bir akşam muhakkak yatılı olarak kalırdı. Uzaktan gelen konuklar daha da fazla kalırlardı. Bu durum o zamanlar gayet doğal karşılanır bir haldi.

İster sünnet, ister evlenme cemiyeti olsun, davetliler muhakkak yatılı olur ve kendileri dönünceye kadar ağırlandı gönülleri hoş edilmeye çalışılırdı.

Düğün haftası adeta köyde bayram havası eserdı. Sünnet düğünleri Perşembe gününden Pazar gününe, evlilik düğünleri Çarşamba gününden Pazartesi gününe kadar sürerdı.

Böyle bir genel bilgiden sonra; düğünün ilk adımı o olandan başlayıp son adımına doğru birlikte ilerleyelim ne dersiniz?

EVLENME CEMİYETİ

ÇEYİZ ASMA:

Düğünden bir hafta önceki veya düğünün yapılacağı haftanın Çarşamba günü, “**çeyiz asma**” günü olarak bilinir. Oğlan tarafı, kız tarafına yeni ve güzel bir sandıkla gelirdi. Sandığa konulması uygun görülen çeyiz aldığı kadar doldurulur, geriye kalan çeyiz bohçalara, çarşafıara sarılarak oğlan tarafına götürölmek üzere hazırlanırdı.

Artık kız tarafındaki telâş biter, çeyizin oğlan tarafına götürölmesi için kalkıldığında kız tarafı yakını sayılan biri sandığın üzerine otururdu. Sandığı vermez istediğı bahşışı almadan da sandığın üzerinden kalkmazdı. Nihayet sandığa oturanın gönlü alınır, bahşışı verilir ve çeyiz alayı oluşurdu. Sandık birkaç kişi tarafından, diğeri bohça ve çarşafa sarılı çeyiz genç kızlar tarafından alınır, yolda eğlenti yapılarak oğlan evine gidilirdi.

Gelin odasına gelin yatağı düzenlenir, duvardan duvara ipler gerilir, çivileri çakılırdı. Gerilen iplere, çakılan çivilere gelinin getirdiğı çeyiz asılarak sergilenirdi. Asılamayan diğeri eşyalar da masalara konularak görölmeleri sağlanırdı. Bu işler eğlentili bir şekilde yapılır, çeyiz asmaya gelenlere oğlan tarafı lokma-şerbet ikram ederdi.

Aksu'da ve komşu köy kahvehane masalarında davet murları yakılarak yapılacağı ilân edilen, dost ve akrabaların

özel olarak davet edildiği evlenme cemiyeti bu çeyiz asmayla resmen başlamış olurdu. Artık Perşembe günün gecesinde erkeklere danışık/lokma dökme telâşı başlardı. Bundan sonra yapılacak her işte komşular düğün sahiplerinin yanlarında yer alırlardı.

DANIŞIK / LOKMA DÖKME:

Akraba, dost ve çevre köylerden davetlilerin ağırılanmasında, yatıya kalacakların ihtiyacının karşılanmasında katkı sağlayacak olanlar, Perşembe günü gecesinde danışık/lokma dökme gecesine katılırlardı. Bazıları katılmasa da dışarıdan davet edilenler arasında dost veya akrabası varsa düğün sahibine onları kendisinin barındıracağını söyler bu konuda bilgi verirdi.

Danışık/lokma dökme gecesine katılanlara “lokma veya lokum ve şerbet” ikram edilirdi. Böylece düğün sahibi kimin kimde kalacağını bilir, paylaşılmayanlar varsa onlara yer temin edilirdi.

GELİN HAMAMI:

Aksu Köyü hamamını çalıştıranlar, Cuma günü yapılacak gelin hamamı için gereken hazırlığı önceden yaparlardı. Odununu getirir, hamamı temizler, o gün hamam sularının akmasını sağlamak için muhtemel aksaklıkları kendince önlemeye çalışırdı.

Gelin hamamı, sabah makul bir saatten sonra açılır ve akşama kadar davetli davetsiz herkes ücretsiz olarak yıkanabilirdi. Gelin adayı ve arkadaşları da eğlenceli bir şekilde yıkanır, gelenlere lokum, peynir, zeytin ikram edilirdi. Aynı günün akşamı gelin adayının arkadaşları ve katılanlar kendi aralarında eğlenirler ve bu eğlenceye “**deli kına**” derlerdi.

BÜYÜK KINALAR:

Daha önceden belirlenmiş olan kına eğlencesinin yapılacağı evin avlusu Cumartesi günü öğleye kadar hazırlanırdı. Köy kınalarının avlusu geniş, çevresi korunaklı evlerde yapılması tercih edilirdi. Evli hanımlar ve genç kızlar bu kınalara süslenerek katılırlar ve kendi aralarında müzik eşliğinde oyun oynarlardı. Bu nedenle çocuk sayılmayanlar kesinlikle bu

alanlara alınmadığı gibi görmemeleri için tedbir de alınırđı. Bu konuda kendini sorumlu (!) hissededen gençler ellerinde sopalarla korumacılık (!) görevi alırlardı.

Avlunun/bahçenin ortasında kare veya dikdörtgen şeklinde oyun oynamaya müsait genişlikte bir boşluk bırakılır, çevresi kalaslarla oturma yeri olarak düzenlenirdi. Alan tam kapasite dolduğunda girip çıkmak pek mümkün olmazdı.

Oyun oynanacak ortadaki boşluğun hemen yanına çalgı ekibi için yer ayrılırdı. Yine aynı boşluğun yanındaki ilk sıraya gelin, oğlan tarafı ve kız tarafı için yer ayrılırdı.

Hanımlar arasında yapılacak eğlentiler için tutulan çalgı'lar Cumartesi günü öğle zamanı gelirdi. Cumartesi günü gündüz yapılan kınaya dışarıdan gelen misafirler genellikle katılsa da köy halkından katılamayanlar olabilirdi. Günlük işleri dışında Pazar günü olacak işlerini de bitirmeye çalışırlar, böylece ertesi güne zaman kazanırlardı.

Esas ses getirecek kına eğlentisi gece yapılacak olardı. Misafir kadın ve genç kızların tamamı, köy kadınları ve kızlarının tamamı denecek oranda katılım olurdu.

Çalgı yerini alır, insanlar gruplar halinde hazırlanan sıralara oturlardı. Bazıları evlerinden sandalyesiyle gelirdi. Nihayet eğlence başlar, çalgı sesi çevreye yayılırdı. Çalgıcılar koro halinde şarkı, türkü söyler, oynamak isteyenlere günün geçerli parçalarını icra ederlerdi.

Gelin adayı yüzü peçeli olarak oyun alanına gelir, kaynana adayı münasip bir hediye vererek gelin adayının peçesini açardı. Nihayet eğlence doruğa ulaşırken çalgıcıların içinden biri dekolte bir kıyafet ve parmaklarında zillerle oyun alanının ortasına kendini atar dans etmeye başlardı. Kendisine bahşış verildikçe coşar, çalgıcı arkadaşlarına hitaben “aman bir hecâlim vaaar” der, çalgıcı arkadaşları da “her kimeee” derler, sonra da hep birlikte bahşışı vereni (örneğin) “aman kaynana-nın şerefinee” diye orada hazır bulunanlara ilân ederlerdi.

Eğlencenin belli bir yerinde hediye takdimleri başlardı. Kınaya katılan davetlilerin bir kısmı vereceği hediyesini kınaya gelirken yanında getirirdi. Takı zamanı geldiğinde ortaya çıkan ilân ediciye hediyeler bir bir verilir, ilân edici de “komşusu ‘lerin Mehpâre’den bir sini” şeklinde tek tek takı takanları ve takıların cins veya miktarını hazır bulunanlara duyururdu. Hediyesini burada vermeyenler sonradan oğlan veya kız annesine (kumaş, tepsi, sini, tava, tencere vs.) hediyelerini takdim ederdi. Artık, gelin adayına kına yakma zamanı gelir, her iki eline duygusal şarkı ve türküler söylenerek kına yakılıp elleri bağlanırdı. Bundan kısa bir zaman sonra da kına sona erdirilirdi.

Kına eğlencesi sırasında alınan tüm koruma (!) tedbirlerine rağmen yavuklusu, sözlüsü olan genç erkekler bir yolunu bulur bu eğlentiye izlerdi. Ne gariptir ki genç kızların bir kısmı izlendiğinden haberdar olurdu.

Bazı genç erkeklerin saya giyip kadınların arasına karıştığı da olmuştur. Bu girişimde bulunanlara yardımcı olan büyüklerin olduğu da söylenir.

Kına son bulduktan sonra, kız-erkek gençler oğlan tarafına tavuk almaya giderdi. Gecenin ilerleyen saatlerinde uyuyanlara çeşitli şakalar yapılırdı. Arkadaşları gelin adayını sabaha kadar uyutmaz eğlendirirdi.

DÜĞÜN ALAYI:

Köy gençleri birkaç gün önceden işlerini bitirmeye çalışır, Cumartesi günü başlayacak düğün alayında yerini alabilmek için gayret sarf ederdi. Erkekler için davul, klarnet, darbuka, keman, cümbüş gibi müzik aletlerinden oluşan çalgıcı ekibi de gelirdi. Hele çalgılardan birden fazla getirilirse oğlan tarafının itibarı artardı. İnsanlar kendi aralarında (... duydun mu çifte çalgı getirilmiş? Oğlan tarafı çifte davul dövdürüyor.) gibi

övme veya hayret anlamı taşıyan ifadeler kullanılırdı. Bu çifte davul dövdürmeyi ekonomik durumu iyi olanlar yaptığı gibi, bazen iddia sonucu getirilmiş de olurdu.

Getirilen çalgıcılar delikanlı başkanının talimatıyla belirli bir yerde, ikinci sonrası eğlenceye başladılar. Düğün alayına her katılan daha önce gelmiş olanların oluşturduğu düz veya yarım ay şeklindeki sıraya dâhil olurlardı. Önlerinde bir veya birkaç meydan sinisi ve üzerlerinde çeşitli yiyeceklerden oluşan mezeler bulunurdu. Delikanlı başkanı çeşitli aralıklarla ve sırası gelene içki verir, içkiyi alan sinide bulunan mezelerden ihtiyacı kadar alırdı.

Alkol duvarı aşılmaya başlandıkça istekler artmaya başlar, kimi mezelere ilâve isterken kimide ortaya içki getirilmesini isterdi. Çoğunun arka cebinde de birer şişe görülürdü. Bazı bünyesi alkolü kaldırmayanlar arasında kısa sürede sorun olmaya başlayanlar olurdu. Bunlar bir şekilde evine götürülüp yatırılır, bazılarının az sonra geri döndüğü olurdu.

Bir de düğün alayına katılmayan ama aynı havayı yaşayanlar olurdu. Bunlar; alaya utandığı için katılmayanlar, alkol aldığıının bilinmesini istemeyenler, büyüklüklerinden eleştiri alacağını bilenler ve bu tür katılımdan zevk alanlardan oluşurdu. Bunlar genellikle ince çalgı diye tarif ettikleri darbuka, keman, cümbüş gibi müzik aletlerinden oluşan çalgıcıları tercih ederlerdi. Oturdıkları yerde tüm ihtiyaçlarını karşılatırlar, neredeyse çevrenin dikkatini çekmeden eğlenirlerdi. Bu iş çoğunlukla Aksu hamamının soğukluk bölümünde yapılırdı. Az da olsa iki üç kişilik gruplar halinde hiçbir topluluğa karışmadan kendilerine göre eğlenenler de olurdu.

Böylece; cumartesi günü hanımlar kına eğlentilerini yaparken, erkeklerde fazla gezmeden ama alışlagelmiş âdetlerini de yerine getirerek günü tamamlarlar hatta sabahı yaparlardı.

PAZAR :Pazar sabahı erkenden oğlan evinde yemekler pişi-

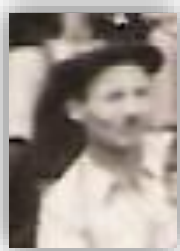
rilmeye başlanırdı. Azda olsa dinlendirilen çalgıcılar kaldırılır ve delikanlı başkanı alaya katılacak gençlerin evlerine çalgıcılar eşliğinde uğrar, onları düğün alayına dâhil eder, böylece düğün alayını oluştururdu.

Düğün alayı gitmek istediği istikamete çalgılar eşliğinde ağır ağır yürür, kısa sayılabilecek aralıklarla durup yere çökerlerdi. Bu sırada oynamak isteyen oynar, şarkı söylemek veya dinlemek isteyen varsa isteği yerine getirilir, sonra tekrar gidilecek yere doğru ilerlerdi. Bu bölümlerde alkol dağıtımı da yapılırdı. Düğün alayına katılım çoksa, çalgıcılar ikiye ayrılır, alaydakiler yaş gruplarına uygun olarak bölünürdü. Her iki grup önlü arkalı eğlenceye devam ederdi.

Oluşan düğün alayı bahsi geçtiği şekilde ilerleyerek güvey evinin önüne gelir, güveyin düğün alayına katılmasını sağlarlardı.

Bir süre aynı yerde arkadaşları tarafından oynatılan güvey ve genişçe bir tepsi içine düzenli bir şekilde konulmuş iç çamaşırı dâhil, gömlek ve takım elbisesi de alınarak dere kenarındaki alana gelmek üzere düğün alayı ağır ağır ilerlerdi.

Geçen zaman içinde alkol almada sınıra yaklaşanların idaresinde sıkıntılı anların yaşanacağı işaretleri başlardı. İşte

burada delikanlı başkanının pratik çözümleri veya tedbirleri devreye girerdi.

Kendisine duyulan saygı ve kurduğu otorite nedeniyle birlik ve beraberliği sağlayan delikanlı başkanı salimen düğün alayının ilerlemesini yönetirdi. Bu konuda; Veli'nin Mehmet (Duymaz) Ağabeyi anmadan geçmek olmaz.

GÜVEY BATIRMA:

Güvey evden alındıktan sonra köy içinden akmakta olan Göksu Deresi'ne batırılmak (ıslatılmak) üzere düğün alayı ilerlerdi. Belirli aralıklarla duraklamalar sonunda Derebaşı mevkiine gelinir ve Derebaşı Köprüsü'nün doğusundaki meydana düğün alayı yerleşirdi.

Burada güvey bir sandalyeye oturtularak “damat tıraşı”

Feyzullah Ahyıldız "güvey tıraşı" olurken.

yapılmaya başlanırdı.

Berber güveyin yüzünü sabunlar tam tıraşa başlayacakken biri gelir güveye para takarak oyuna kaldırırdı. Oyun ve tıraş son bulur, sıra güvey batırmaya gelirdi.

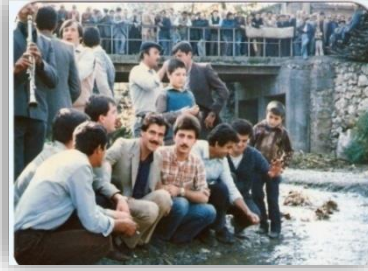
Tıraş olurken oyuna kaldırılan güvey...

Bir hareketlilik başlar ve Delikanlı Başkanıyla birlikte sağdıç ve birkaç arkadaşı güveyi dere kenarına indirirdi.

Burada güvey ve yakınlarından para, içki vs. gibi taleplerde bulunulur, davet edildiği halde gelen olmazsa güveyin batırılmayacağı, bekletileceği veya kolaylık sağlanmayacağı, derenin en derin yerine batırılacağı yönünde tehdit (!) edilirdi.

Bir ara, dere kenarı oldukça kalabalıklaşır, talepler orta yol bulununcaya kadar tartışılırdı.

Anlaşma sağlandığında güvey

Güvey batırmada pazarlık...

serbest bırakılacak konuma geti-

rilir, ancak güveyin arkadaşlarından biri veya sözleşen birkaç kişi, bazen bir baston veya çelme takarak güvey suya düşürülürdü. Bazen, pazarlık yapılan kenardan güvey bırakılır, o da derenin karşısına geçer ve çıkış bayırını aştıktan sonra köy hamamına doğru koşardı.

Güveyin koşarak gittiği hamam güzergâhındaki bazı evlerden, üzerine bakırla (saplı su kabı) su dökülür, daha fazla ıslanması sağlanırdı.

Güveyin çamaşır ve elbisesi hamama getirilir, güvey ve birkaç Arkadaşı yıkanılırdı. Güveye yeni çamaşır ve elbisesi giydirilir, o sırada hamama gelen düğün alayı tarafından kendi

evine götürülürdü.

Artık sıra gelin alma işine gelmiştir.

Kız tarafı düğün alayına sini (meze vs) verir, oğlan tarafından gelen hanımlar-kızlar kız evinde kısa bir eğlenti yaparlardı. Bu sırada gelin almaya katılan erkekler (düğün alayına katılmayan, yaşlı ve alkol almamış kişiler/yakınları) saf tutardı. Gelin telli duvaklı avluya iner takı takacaklar geline takısını takar, sonra gelin sırayla avludaki büyüklerin ellerini öper, takı takmayıp el öptürenler gelinin eline para sıkıştırırdı. Kısaca bir dua yapılır gelin anne-babasıyla helalleşir ve onlara sarılarak ayrılırdı. Hazırlanan ata gelin bindirilir ve gelinin görülmesini engelleyen cibinlik (1) ile kapatılarak avludan sokağa çıkarılır, gelin düğün alayını takip ederdi.

Bazılarının Cumartesi gününden alkollü olduğu, bazılarının sabahın erken saatlerinden itibaren alkol aldığı düşünülürse böyle bir düğün alayını sevk ve idare etmenin güçlüğü anlamak çok da zor olmasa gerektir.

Gelin alayı güvey evi önüne gelir dayanırdı. Damat aşığıya, avluya iner, gelin at'la birlikte avluya alınırdı. Girmesi mümkün değilse at kapı önüne getirilir girişin her iki tarafına çarşaf tutularak gelinin dışarıdan görünmesi engellenir, nihayet güvey gelini at'tan indirirdi. Bu arada kayınvalide, içine madeni para karıştırılmış çerezi gelin ve damat üzerinden etrafa saçardı.

Koltuk yapılır, gelin ve damat odasına çıkardı. Az sonra damat Arkadaşları tarafından evden alınır, erkekler oğlan evinden çekilir, hamınlar gelin görmeye gelirlerdi.

Medenî nikâh köy muhtarı tarafından kıyılırdı. Yatsı namazından sonra dinî nikâh merasimi yapılır, gerdek gecesi gün son bulurdu.

Erkeklerin, Pazar günü yaptığı düğün alayı etkinliklerinin sokak ve meydanlardaki bölümlerini hanımların izleyebildikle-

(1) **Cibinlik**: Kırmızı renkli kumaştan yapılmıştı. Dört köşesine bayrak sopası gibi geçirilmiş uzun dayanıklı sopalar vardı. Her bir sopanın ucundan bir kişi tutar, cibinliğin dik durması sağlanırdı. Böylece gelin cibinlik içinde bunalmaz ama hiçbir yeri de dışarıdan görülmezdi. Cibinliğin ön tarafının üst kısmına genellikle Türk Bayrağı asılırdı. Dört kişi cibinliği tutar, bir kişi atı yedeğine alırdı.

rini, düğün alayında bulunanlar dışında davetli davetsiz herkese düğün yemeklerinden ikram edildiğini ayrıca anlatma ihtiyacı duyulmamıştır.

Pazartesi / PACA :

Pazartesi günü öğlen veya az sonrasında paça mevlidi ve eğlencesi yapmak üzere köylü ve kalan misafir varsa misafirler damadın evine gelmeye başlardı. Gelin gelinliğini giyer gelenler onu o kıyafetle görürlerdi. Mevhit okunur, dualar yapılır, lokum-meşrubat dağıtılırdı.

Gelinin arkadaşları ve genç kızlar/hanımlar isterlerse kalırlar, kendi aralarında eğlence tertip ederek oynarlardı.

Nihayet; Çarşamba günü çeyiz asmayla başlatılan evlenme cemiyetinin, komşularla birlikte paylaşılan bölümü bitmiş olurdu.

SÜNNET CEMİYETİ

Sünnet düğünlerinde de misafir daveti evlendirme cemiyetlerine benzer yapılırdı. Komşu köyler dışında dışarıdan gelecek davetlilerin hemen tamamı yatılı kalırdı.

Sünnet cemiyeti tek bir aile tarafından yapıldığı gibi, birden fazla ailelerin bir araya gelmesiyle de yapılırdı. Birleşen aileler aynı sünnetçi marifetiyle çocuklarını sünnet ettirir, hep birlikte pilâv dökerlerdi.

SÜNNET DÖŞEĞİ:

Perşembe günü sünnet döşegi yapılacağı konusunda komşular bilgilendirilirdi. Davete icabet edenler sünnet olacak çocuk için tahsis edilen odayı ve bilhassa karyolasını çok güzel süslerlerdi. Keyfiye ağırlıklı, gelin teli katkılı, el emeği yatak takımı köy çocuğunun beklide hayatında göreceği ilk ve son kişisel yatağı olurdu.

DANIŞIK DÖKME:

Cuma akşamı, aynı evlenme cemiyeti öncesinde yapıldığı gibi danışık dökülürdü. Cemiyete köy dışından katılacakların barınma ve ağırlanması komşular arasında paylaşılırdı.

SÜNNET KINASI:

Cumartesi günü gündüz ve gecesinde eğlence tertip edilirdi. Sünnet adayına pijamaları giydirilir, sağ el başparmağı, şahadet parmağı ve el ayası dâhil, verevli denilebilir şekilde kına yakılırdı. Daha sonra sünnet adayı ile birlikte eğlenceye devam edilir ve kına sona ererdi. Katılanlara cevizli lokum vs. ikram edilirdi.

SÜNNET:

Sünnet çocuğuna özel kıyafeti giydirilir, şapkasının arkasına sırtından aşıya doğru sarkacak uzunlukta gelin teli takılırdı.

Öğle namazı öncesi köy camiinde mevlid okunur, dua edilirdi. Sünnet adayı da bu sırada camide olurdu. Namaz sonrası cami

Açılan halıya atılan para ve sünnet yakını.

önüne halı serilir, genç, yaşlı erkekler halının etrafında halka oluşturur, sünnet adayı da halıya en yakın yerde tutulurdu.

Sünnet adayını gezdirmek isteyenler halı üzerine para atar, sünnet adayı kucaklarına alır ve halının çevresinde tur atarak gezdirdi. Bir başkası aynı şeyi yapınca kadar o kimse gezdirmeye devam ederdi.

Nazı geçen, şaka kaldıran sünnet ailesinden dayı, amca, dede, baba gibi büyüklerde kucaklarına alınıp gezdirilirdi.

Halıya para atıp sünnet gezdirmek isteyen kalmayınca, sünnet adayı alanda bulunan bütün izleyenlerin elini öper, el öptürenler imkânları oranında

çocuğun avucuna/cebine para sıkıştırırlardı. Bu yapılan etkinliği görmek isteyen hanımlar makul bir uzaklıktan izlerdi.

Kalabalığın dışında tutulan, güzel süslenmiş at getirilir, sunnet adayı üzerine bindirilirdi.

Tekbir sesleri eşliğinde ağır adımlarla sunnet adayı evine gidilir, avlu veya giriş kapısı önünde durulur, sunnetin attan inme merasimi başlardı.

Sünnet adayı;

Babasından, varsa dedesinden istediğini almadan attan inmezdi.

Burada istenen şeyler oldukça değerli olurdu. (Hattâ söylenir ki; Dedenin veya babanın sunnette yaptığı bağış, miras paylaşımında geçerli sayılmış.)

Attan indirilen sunnet adayının mevcut kıyafeti değiştirilir, üzerine özel kıyafeti giydirilir, sunnetçi de hazırlığını yapardı.

Hazırlanan çocuk, sunnet odasına alınır, iki kirve olası bir olumsuzluğu önleme adına, çocuğun el ve ayaklarını sıkıca tutar sunnetçi de müdahalesini yapardı.

Bu sırada kesiliyor işaretini alan bir kişi de horoz keserdi. Sünneti gerçekleşen çocuk Tekbir sesleri eşliğinde süslenmiş yatağına alınırdı. Çocuğun başucuna ters çevrilerek konulan şapkasının içine ilk hediyeler konulurken dış mekânda hazırlanan sofralarda yemek ikramı başlamış olurdu. Kimi yemek yemeden, kimi yemek yedikten sonra herkes sünnet odasına uğrar, sünnet olan çocuğa şifa, hane sahibine “diğer mutlu

günlerini de gör” dilek ve temennilerini sunarlardı.

Erkekler yemeklerini yer, dualarını yapıp kalkarlardı, aynı ikramlar hanımlar için başlatılırdı.

İkram edilmeyen kimse kalmasın diye kahvehâneler dolaşılır, komşular soruşturulurdu. (Bu tür sünnet cemiyetleri tamamen terk edilmiş değildir. Bazı aileler geleneklere uygun sünnet cemiyeti yapmaktadır.)

İlköğretim Okul Müdürü M. Yılmaz İşilar'ın Oğlu Sonay İşilar'ın sünnet töreni. 1971

GEÇMİŞİ YENİLEME

Yol üzerinde olmasına ve merkeze yakınlığına rağmen ihmale uğramış Aksu Köyü, umulur ki aşağıda bahsedilecek çalışmalar sonrasında arzulanan konuma gelir...

Bursa Büyükşehir Belediyesi'nin "Şehitlerin kabirlerini buldukları yerde ihya etme" çalışmaları kapsamında köyümüzdeki şehitlerimizin kabirlerinde düzenleme başlatıldı.

Recep Altepe

Bu çalışmaya ilâve; "Köykonağı" olarak anılan, eski mektep (1743) ve çevre düzenlemesi konusunda çalışma yapılacağını, han duvarları ve çınarı da içine alan bir projenin arzulandığını öğrenmiş bulunmaktayız. (?)

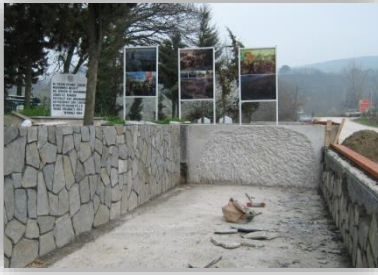
Aziz Elbas

Bütün bu gelişmelere ek olarak; Aksu Köyü ile ilgili bir kitap hazırlığı başlatılmıştır. Kitabın hazırlanmasında Büyükşehir Belediyesi Bursa Araştırmaları Merkezi görevlendirilmiş; Işık Demir, Sibel Gök, Seyit Akdoğan, Cengiz Bütün, Yeliz Mutlu ve Aysun Yedikardeş bu ekip çalışmasında yer almıştır.

Sayın Aziz Elbas, hazırlanacak kitap çalışmaları için işbaşı yapan ekip ve köylülerle birlikte...

ŞEHİTLİK RESTORASYONU

VAKIFLAR BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ ÇALIŞMALARI

Yukarıda bahsedilen Şehitlik çalışmalarından alınan cesaretle, İl, İlçe mülkî amirleri ve bürokratlarının duyarlı ve olumlu yaklaşımları sonucunda sıklaştırılan ziyaretler; köyümüz insanının beklentilerinin anlaşılmasını sağlamıştır. Daha önce projelendirilmiş ancak başlatılamamış olan restore çalışmaları, yapılan ihaleler sonrasında hızla gerçekleşme noktasına getirilmiştir.

Çalışmaların başlatılmasından itibaren ilgi ve desteğini esirgemeyen Valimiz Sayın Şahabettin Harput, özel bilgi birikimini de katarak, yapılacak düzenlemeler konusunda beklentilerini aktarmış; “Aksu’nun bütünüyle külliye hâline getirilmesi ve tam bir Osmanlı Köyü’nün ortaya çıkarılması” talimatını bürokratlarına vermiştir.

Aynı gün Sayın Valimiz ile birlikte;

İlçe Kaymakamı Sn. Erhan Özdemir, Vakıflar Bölge Müd. Sayın Mürsel Sarı, DSİ. Bölge Müd. Sayın Vahit Baygüneş, İl Gen. Mcl. Üyesi ve Sek. Yrd. Sayın Müfit Aydın, AKP İlçe Yön. Kur. Üyesi Sayın Kâmil Yıldız ile İl Özel İdaresi temsilcisi köyümüzü ziyaret etmiş, yapılanları gözlemlemiştir.

Sayın Valimiz yapımı süren yerleri denetledikten sonra kısa bir dinlenme sırasında 13/01/2011

CAMİ RESTORASYONU

Restorasyon öncesi...

Cami çevresi drenaj kazı başlangıcı...

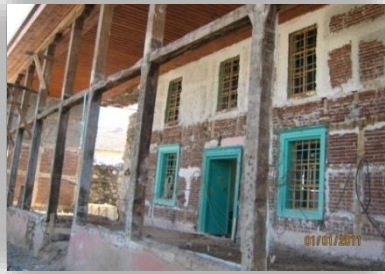
Sıvalar kazınıp duvarlar kısmen örüldü...

Duvar onarımı sonrası sıva...

Bahçe cephesinin önceki görünümü...

Bahçe cephesinin aslına dönüşümü...

Şakülünde olmayan cami duvarı...

Şakülü düzeltilen cami duvarı...

Cami içi mahfil cephesi eski durumu...

Mahfil alt-üst duvarların yıkımı...

Sn. Vali, onarım hakkında bilgi alırken...

Minare alem'inin eski-yeni durumu...

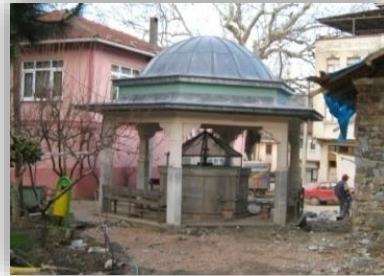
Cami dış sıvalarının kazınması...

Çatı ve dış sıvanın tamamen yenilenmesi...

Şadırvan bir öncesi görünümü...

Şadırvan sonraki görünümü...

Cami bahçe duvarı eski görünümü...

Cami bahçe duvarı bir önceki görünümü...

Yeni bahçe duvarı temel çalışmaları...

Cami bahçe duvarı taş işçiliği...

Tamamlanmak üzere bahçe duvarı...

Bahçe duvarı aksesuar çalışmaları...

Cami bahçesi duvar çalışmaları...

Cami bahçesi zemin kaplama çalışması

HAMAM RESTORASYONU

Hamam restore başlangıcı...

Giriş kapısı-soğukluk yenileme...

Soğukluk önceki iç görünümü...

Soğukluk iç mekân inşaatı...

Külhan drenaj çalışmaları...

Onarım öncesi külhan...

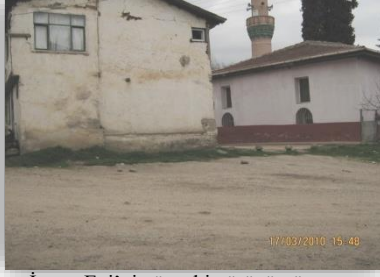

Külhan inşaatı...

Onarım sırasında külhan...

İMAM EVİ RESTORASYONU

İmam Evi'nin önceki görünümü...

İmam Evi temel çalışmaları...

İmam Evi temel üstü çalışmaları...

İmam Evi duvar dolgu çalışmaları...

İmam Evi sıva çalışmaları...

İmam Evi doğramalarının montajı...

İmam Evinin dış cephe görünümü...

Sayın Valimizin inşaatları denetimi...

RESTORASYON SONRASI İBADETE AÇILAN AKSU CAMİİ

Aksu Köyü Camii restorasyon çalışmalarına öncelik ve hız verilerek 31/07/2011 Pazar günü açılış gerçekleştirilmiştir.

Hayırseverlerin yardımıyla tabandan ısıtma ve halı döşeme sağlanarak açılışa yetiştirilmiştir.

2011 yılı Ramazan ay'ının ilk teravih namazı da bu akşam (Pazar'ı Pazartesi'ye bağlayan gece) kılınacağından açılış hayırlı bir gün ile birleştirilmiştir.

Köyümüzün çocuğu Sayın Sami Koparan Aksu'nun kısaca tarihinden bahsetmiş ve günün anlamına uygun olarak Kur'an, ilâhi ve kasidelerle program sürdürülmüştür.

Uzaktan ve yakından gelen katılımcılar Aksu Köyü insanı ile bu mutluluğu paylaşmış, okunan Kur'an ve ilâhileri huşu ile dinlemişlerdir.

Davet sahibi anlamında; Vakıflar Bölge Müdürü Sayın Mürsel Sarı bir konuşma yapmış, yapılan hizmet ve bunların ekonomik değerleri hakkında bilgi vermiştir.

Davetlilere hoş geldiniz demiştir.

Bursa Valisi Sayın Şahabettin Harput son konuşmayı yapmış ve Aksu'ya bundan sonra yapılacaklar ile yapılması gerekenleri ifade etmiştir.

Bu Osmanlı yadigârının imarı ve korunması ile ilgili düşüncelerini paylaşmıştır.

Yapılan dualar eşliğinde açılış kurdelesi Bursa Valisi Sayın Şahabettin Harput, Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı Sayın Recep Altepe, İlçe Belediye Başkanı Sayın Bener tarafından kesilmiştir.

31/07/2011 Pazar günü ilk öğle namazının tekrar eski Aksu Camii'nde kılınması, kamuoyunda büyük bir sevinç ve gururla karşılık buldu.

Kılınan öğle namazı sonrası ikram edilen yiyecek ve içecekler dağıtılarak samimi bir hava içinde üst düzey yönetici, davetliler ve köylüler, 421 yaşındaki çınarın altında ve çevresinde tarihi bir ânı birlikte yaşadılar.

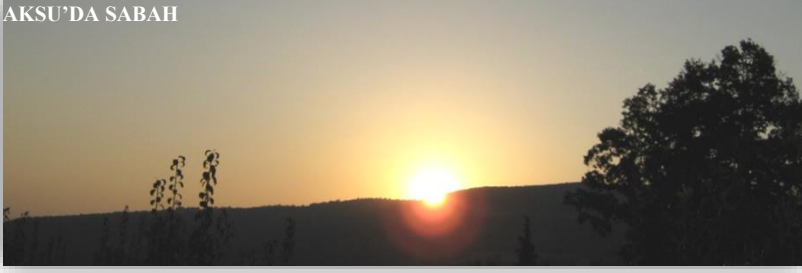

Davetliler arasında protokole dâhil değerli Müdürlerin yer almış olması, kendilerinin halk ile samimi ve yakın diyalog içinde olmaları köy insanını mutlu etmiştir.

Bu ve benzeri ecdat yâdigârî emanetlerin yapılması, korunup kollarınması dilek ve temennileriyle gün sona ermiştir.

FARKLI GÖRÜNTÜLERLE AKSU

AKSU'DA SABAH

BİR ZAMANLAR AKSU

YARBAŞI'NDAN AKSU

AZADKONAĞI'NDAN AKSU

ÇAYIRLIK'TAN AKSU

DÜZBAHÇELER'DEN AKSU

BOĞAZOVA'DAN AKSU

AKSU'DA GÜN BATIMI

Bağlara buradan gidersiniz.

Bağlar'dan gölet savağını böyle görürsünüz.

Kazankaya'dan Katırlı dağlarına bakış.

Bağlar'ın eteğinde karayolu çalışmaları.

TABIAT BAHÇESİNDEN

*Lütfedilen güzellik: Lâyük olmak gerektir.
Bahşedilen nebatta; Rab-bı görmek gerektir.
Gülümser yüz gerektir, bahçedeki her güle,
Şükretmeyen her nefs'e, nice azap gerektir.
26/11/2010 -(H.Ö.)*

DOĞAL YAPIDA BOZULMA İŞARETLERİ

Plânsız yapılaşmanın bedelini milletçe ortaklaşa ödememize rağmen, bu alışkanlığımızdan vazgeçmemiş olmamız toplumsal bir eksikliği yansıtıyor yine...

Yıkımlarda yatırımı yapanlar, istimlâkte devlet kurumları maddi bedel öderler. Hatta zaman zaman devlet ile millet ekonomik ve psikolojik anlamda karşı karşıya da gelmektedir. Ancak bu tür çarpık yapılaşmaların sorumluları hiçbir zaman olmamıştır. Öyle ki bu konuda sorumlu da aranmamaktadır. Çünkü çarpık yapılaşmayı talep eden millet, izin veren/göz yuman ise siyasettir.

Talebin millettten gelmesi kısa vade için siyasetin işini kolaylaştırmaktadır. Gelecek için bireysel risk içermemesi, olur verene veya göz yumana maddi külfet yüklememesi ve daha ilginç kural dışı onay verene veya göz yumana puan kazandırıyor olması, siyaseti tavizci konumda tutmaktadır.

Yerleşim alanları dışındaki noktalardan yapılaşma talebinin artması, konu ile alâkalı il veya ilçe birimlerinin dikkatini çekmeli, bu hususta acil çözümler üretilmeli, vatandaşın talebi kurallar dâhilinde karşılanmalıdır.

Uygulanabilir şartların oluşması noktasında siyasilerden acil destek talep edilmelidir. Çeşitli kaygılar nedeniyle umut ve cesaret verip ve hatta yol göstererek barakalaşma önerilmemeli, kaçak yapılaşmaya izin verilmemelidir. Çünkü insanımızın “baraka” ile “barınak” algılaması aynıdır. Bilinmektedir ki, Ülkemizde temeline taş konulan her şey, gelecekte yükselecek bir binanın başlangıcıdır.

Adı baraka da olsa bağlanacak elektrik, getirilecek haberleşme hizmeti ve hayati önemi olan su ve yol hizmetlerinin (!) belli bir zaman sonra verilecek olmasının bilinmesi de teşvik unsuru olmaktadır.

Çevrenize baktığınızda, o çarpık yapılaşma içinde bile çarpıklık olduğu anlaşılmaktadır. Bir kısmı gerçekten baraka, yani olması istenendir. Bir kısmı artık barınak olmuştur. Yani

göz yumulandır. Bir kısmı barınak olmayı aşmıştır. Yani ruhsat verilendir.

Ruhsat verilebiliniyorsa bu hak herkese tanınmalı, görüntü kirliliği önlenmelidir. Verilemiyorsa şartlar zorlanmamalı, millet ve devlet uzun vadede zarara uğratılmamalıdır.

Konuyu bu kadar uzatmayı asla düşünmemiştim. Ancak çevredeki yapılaşma hareketini görmemezlikten gelmek vebâl sayılacağından bahsetmeden geçemedim. Böylelikle Aksu'dan bahsederken tarihe bu konuda bir not düşülsün istedim.

Çünkü;

Köyümüzdeki ecdat mirasımızın ayağa kaldırılması ve ömrünün uzatılması çalışmaları, aynı zamanda çevreye karşı duyarlı olmayı da gerektirmektedir.

Meskûn mahal dışındaki yapılaşma önlenmez ise:

Meydana gelecek her türlü atık nasıl kontrol altına alınacak? Meyve bahçeleri içinde gelişecek dağınık yapılaşma, gelecekte âşâyîşin bozulmasına sebep teşkil etmeyecek mi? Çok yakın sayılacak bir geçmişte, kendi meyve bahçesine giremeyip tarımdan vazgeçenler olmadı mı? Şimdi o tarım arazilerinin olduğu alanlarda ne yapılmakta?

Aksu'nun dokusu bozulmasın iddiasında ve arzusunda olanlar benzer görüş etrafında birleşecektir umarım.

Geçmişî çok eskilere dayanan, sınırları içinde eski medeniyetlerin ve atalarımızın izleri olan Aksu Köyü, bir şekilde doğal yapısına uygun olarak korunmalıdır.

ACIK TESEKKÜR

İnsanoğlunun arzulayıp da yapamadığı, ancak bütün olumsuzluklara rağmen gönlünün bir kenarında saklı tuttuğu, belki bir gün dediği şeyler vardır ya, işte o şeylerden birini Allah (c.c.) bana nasip etmek üzere.

1967’li yıllardan itibaren ilgi duyduğum ancak hayatın şartları içinde gerçekleştiremediğim köyümle ilgili güvenilir bilgi kaynağını, o yıllarda Sn. Kâmil Kepecioğlu’nun “Bursa Kütüğü” adlı eserinden aldığım notlardan edindim. O notlarımı tüm şartlara rağmen saklayabilmiş olmaktan çok mutluyum. Çünkü, bugün elinizde bulunan “**Dünden Bugüne Aksu Köyü**” bilgi kaynağının çatısını o eserden alınan bilgiler oluşturmuştur. Çocukluğumuzdan bugüne dinlediklerimiz ve diğer kaynakları okuma fırsatı bulduğumuz oranda cesaretimiz de arttı.

Aldığımız terbiye gereği; sorumluluğumuzu yerine getirmeyi, gördüğümüz öğrenim ölçüleri içinde duygularımızı ifade etmeyi, inancımız gereği bildiğimizi paylaşmayı prensip edindik.

Köyümüzü sahiplenmemiz, çevre düzeni konusunda aşırı hassasiyet göstermemiz, emanete sahip çıkmamayı acımasız eleştirmemiz, bazı dostlarımızı belki rahatsız etti ama anlatmak istediğimiz işte bugünlerdi.

Üç yıl öncesinden itibaren sesli düşünerek idealistleri harekete geçirmeyi denerken, bu konuda yalnız olmadığımı anladım. Bundan sonra; bazen teşvik ederek, bazen bireysel girişimde bulunarak, bazen topluca müracaat yollarını deneyerek sonuç almaya çalıştık. İnananlar gördüler ki makul ve haklı istekler asla reddedilmez ve muhakkak bir sebeple şartlar şanslara dönüşür.

Bursa’nın tamamı için şans olan Valimiz Sayın Şahabettin Harput köyümüze bizzat gelerek âdeta girişiminize devam edin işaretini vermiş ve girişimcileri ateşlemiştir.

Büyükşehir Belediye Başkanımız Sayın Recep Altepe **“o köy bizim hacılarımızı uğurladığımız ve karşıladığımız**

köyümüz” diyerek yakın duruş sergilemiş, önce şehitliğimize sonra diğer eksiklerimizin giderilmesinde talimatları olmuştur.

Vakıflar Bölge Müdürlüğü Sayın mensupları azami gayret içinde çalışıp; proje, onay, ihale aşamalarını sonuçlandırarak yapım işine hız verdirmişlerdir.

Bursa Kent Konseyi Başkanımız Sayın M. Semih Pala yoğun çalışma temposuna rağmen görüşme ve randevu taleplerimizi geri çevirmemiş, önemli yönlendirme ve önerilerle girişimlerimize katkı sağlamıştır.

Bursa Büyükşehir Belediyesi Projeler Koordinatörü Sayın Aziz Elbas yoğun mesaiyi arasında bile köyümüz için zaman ayırmış, sabırla taleplerimizi dinlemiş, gerçekleşen ve gerçekleşmesi muhtemel projelerle ilgili olarak defalarca yerinde incelemelerde bulunmuştur.

Bursa Büyükşehir Belediyesi Bursa Araştırmaları Merkezi Sayın Mensupları, saat mefhumu gözetmeksizin büyük bir ciddiyet ve gayretle belge ve bilgi arşivlemesine başlamışlardır.

Ecdat mirasımızın yaşatılması, bize burayı mekân kılanların hâtıralarının canlı kalması, nerede yaşadığımızın anlam ve öneminin kavranması noktasında katkısı olan;

Sayın Valimize, İl Özel İdaresi Mensuplarına, Büyükşehir Belediye Başkanımıza, Vakıflar Bölge Müdürlüğü Mensuplarına, Bursa Kent Konseyi Başkanına, Bursa Büyükşehir Belediyesi Projeler Koordinatörüne, Bursa Büyükşehir Belediyesi Bursa Araştırmaları Merkezi Mensuplarına, Devlet Su İşleri Bölge Müdürlüğü tüm Mensuplarına,

Ülkem, Köyüm, Köylüm adına teşekkürlerimi arz ederim.
Saygılarımla.

08/01/2011
Hüseyin Öztürk